

570. 64

ΕΑΠ

ΕΥΝ

1119

ἀπομνημονεύματα Γεραρῆ.

1119
Ν. ΓΕΡΑΡΗ

ΜΕΘΟΔΙΚΟΝ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΕΤΑ

ΔΙΑΣΑΦΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΕΓΚΡΙΘΕΝ

ἐπὶ πενταετίαν (1906 – 1911) κατὰ τὸν ΒΤΓ' Νόμον

«Τὴν ἐν τούτῳ περιεχομένην ἔλην ὁ συγγραφεὺς διαιρεῖ μετὰ ζηλευτικῆς ἐπιμελείας εἰς 32 μαθήματα, ἅτινα ἐν γλώσῃ εὐκρινεῖ, σαφεῖ καὶ ἀπλῇ ἀναπτύσσει μεθοδικώτατα καὶ παιδαγωγικώτατα διὸ δικαίως ἐπέγραψεν αὐτὸ «Μεθοδικὸν Συντακτικόν». Μετὰ τσαύτης δὲ ἀναλυτικότητος καὶ σαφηνείας ἀναπτύσσει τὰ μαθήματα, ὥστε ἄνευ δισταγμοῦ δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι καὶ μόνος ὁ μαθητὴς ἄνευ τῆς βοηθείας τοῦ διδασκάλου δύναται νὰ μάθῃ συντακτικόν».

(Ἐκ τῆς ἐκδόσεως τῶν κριτῶν).

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ «ΝΟΜΙΚΗΣ»,

Ὁδὸς Ὀφθαλματρῆων 5.

1906

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ ἐκδότου.

Μ. Β. Βασιλείου

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τὸ βιβλίον τοῦτο συνετάξαμεν ἀκριβῶς κατὰ τὸ ἰσχύον πρόγραμμα τῶν διδασκομένων μαθημάτων ἐν τοῖς σχολείοις τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως (τῆς 9ης Σεπτεμβρίου 1897) καὶ κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας πρὸς σκοπιωτέραν διδασκαλίαν τῶν ἑλληνικῶν ἐν τοῖς εἰρημένοις σχολείοις. Κατ' ἀκολουθίαν τούτου περιελάβομεν ἐν αὐτῷ μόνον τὴν ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς σχολείοις διδασκομένην ἐκ τοῦ συντακτικοῦ ὕλην κατὰ τὸ μνημονευθὲν πρόγραμμα.

Χάριν δὲ τῶν διδασκόντων καὶ διδασκομένων διηρέσαμεν τοῦτο εἰς τρία μέρη. Ἐν τῷ πρώτῳ μέρει περιελάβομεν τὴν ἐν τῇ Α' τάξει τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου διδακτέαν ἐκ τοῦ συντακτικοῦ ὕλην· ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει περιελάβομεν τὴν ἐν τῇ Β' τάξει διδακτέαν ὕλην· ἐν δὲ τῷ τρίτῳ μέρει περιελάβομεν τὰ κυριώτατα τῆς συντάξεως τῆς ἀττικῆς διαλέκτου, ὡς ἀκριβέστερον καθορίζονται ταῦτα ἐν ταῖς μνημονευθείσαις ὁδηγίαις (σελ. 51—54).

Πάντα τὰ μέρη ταῦτα ἐπραγματεύθημεν κατὰ τρόπον ὅλως ἐμπειρικὸν καὶ πρακτικόν, ὡς κελεύει τὸ εἰρημένον πρόγραμμα, προτάξαντες τῶν κανόνων παραδείγματα εὐληπτα καὶ σαφῆ καὶ διασαφήσαντες τὰς γενικὰς συντακτικὰς ἐννοίας πρὸς πληρεστέραν κατανόησιν τούτων. Προετάξαμεν δὲ τὰ παραδείγματα τῶν κανόνων, διότι κατὰ τὰς εἰρημένας ὁδηγίας (σελ. 49) «πρέπει ἢ διδασκαλία τὸν νέον συντακτικὸν νόμον νὰ προσφέρῃ τοῖς μαθηταῖς ἀκολουθοῦσα τὴν ὁδόν, ἢ τὸ μανθάνειν φύσει γινόμενον ἀκολουθεῖ. Εἶναι δὲ αὕτη ἢ ἀπὸ τοῦ μερικοῦ καὶ συγκεκριμένου εἰς τὸ γενικὸν καὶ ἀφηρημένον. Συγκεκριμένον δ' ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει εἶναι τὸ παράδειγμα, γενικὸν δὲ ὁ συντακτικὸς κανὼν».

Τὰ προτασσόμενα παραδείγματα εἶναι σύντομα, σαφῆ

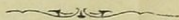
καὶ εὐληπτα, ἵνα δύνανται αὐτὰ οἱ μαθηταὶ ἀκόπως νὰ ἐν-
νοῶσι καὶ ἵνα διαφαίνεται ἐν αὐτοῖς τελείως ὁ συντακτικὸς
νόμος ὁ μέλλον δι' αὐτῶν νὰ διασαφηθῇ.

Ἡ δὲ περὶ τοῦ συντακτικοῦ τούτου κρίσις τῆς οἰκείας
ἐπιτροπείας τῶν κριτῶν τῶν διδακτικῶν βιβλίων κατὰ τὸ ἐνε-
σιῶς σχολικὸν ἔτος ἔχει ὧδε·

«Τὴν ἐν τούτῳ περιεχομένην ὕλην ὁ συγγραφεὺς διαιρεῖ
μετὰ ζηλευτῆς ἐπιμελείας εἰς 32 μαθήματα, ἅτινα ἐν γλώσση
εὐκρινεῖ, σαφεῖ καὶ ἀπλῇ ἀναπτύσσει μεθοδικώτατα καὶ παι-
δαγωγικώτατα· διὸ δικαίως ἐπέγραψεν αὐτὸ «**Μεθοδικὸν
Συντακτικόν**» Ἐν ἐκάστῳ μαθήματι προτάσσει πρῶτον
τὴν διδακτέαν ὕλην, ἔπειτα τάσσει τὰς καταλλήλους προ-
τάσεις, μετὰ ταῦτα ἀναλύει καὶ διασαφεῖ ταύτας καὶ τελευ-
ταῖον συνάγει τοὺς ἐκ τούτων ἀπορρέοντας κανόνας. Μετὰ
τοσαύτης δὲ ἀναλυτικότητος καὶ σαφηγείας ἀναπτύσσει τὰ
μαθήματα, ὥστε ἄνευ δισταγμοῦ δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι καὶ
μόνος ὁ μαθητῆς ἄνευ τῆς βοηθείας τοῦ διδασκάλου
δύναται νὰ μάθῃ συντακτικόν».

Ἐν Ἀθήναις τῇ 19ῃ Μαΐου 1906

Ὁ συγγραφεὺς

ΜΕΘΟΔΙΚΟΝ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΝ ΤΗΝ ΕΝ ΤΗ Α' ΤΑΞΕΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ
ΔΙΔΑΚΤΕΑΝ ΕΚ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ ΓΛΗΝ*

§ 1. Προτάσις. Ὑποκείμενον. Κατηγορημα.

- 1) Τὸ δένδρον ἐστίν⁽¹⁾ ὑψηλόν.
- 2) Ὁ πατὴρ ἀσθενεῖ.
- 3) (Ἐγὼ) ὑγιαίνω.

(Ἄ ν ά π τ υ ζ ι ς. — Ἐὰν ἐκ τῶν λέξεων τῆς 1ης σειρᾶς εἶπω μόνον τὰς λέξεις «τὸ δένδρον ἐστίν...» χωρὶς νὰ εἶπω ἄλλο τι, δὲν ἐκφράζω τέλειον διανόημα (τελείαν σκέψιν), διότι δὲν λέγω τί εἶναι τὸ δένδρον. Ἐὰν δὲ εἶπω «τὸ δένδρον ἐστίν ὑψηλόν», ἐκφράζω τέλειον διανόημα. Ἐὰν ἐκ τῶν λέξεων τῆς 2ας σειρᾶς εἶπω μόνον τὴν λέξιν «...ἀσθενεῖ», δὲν ἐκφράζω τέλειον διανόημα, διότι δὲν λέγω τίς ἀσθενεῖ. Ἐὰν δὲ εἶπω «ὁ πατὴρ ἀσθενεῖ», ἐκφράζω τέλειον διανόημα. Ἐὰν ἐκ τῶν λέξεων τῆς 3ης σειρᾶς εἶπω μόνον τὴν λέξιν «ὑγιαίνω», ἐκφράζω τέλειον διανόημα, διότι ἐννοεῖται τὸ «ἐγὼ», καὶ ἂν μὴ εἶπω αὐτό).

1. Ἡ διὰ λέξεων ἢ διὰ μιᾶς λέξεως ἔκφρασις τελείου διανοήματος λέγεται **προτάσις**.

Προτάσις

- 1) Ὁ παῖς ἐστίν ἐπιμελής.
- 2) Ἡ κόρη ἐστὶ προσεκτική.
- 3) Ὁ ἵππος τρέχει.
- 4) Τὸ πῦρ καίει.

* Κατὰ τὸ ἰσχυρὸν πρόγραμμα τῶν διδασκομένων μαθημάτων ἐν τοῖς σχολείοις τῆς μέσης ἐκπαιδύσεως οἱ τῆς Α' τάξεως τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου μαθηταὶ μανθάνουσιν ὅπως ἐμπειρικῶς «ὕποκείμενον, κατηγορημα, ἀντικείμενον, κῆρυξ καὶ δευτερευούσα; προτάσις, εἶτι δὲ τὴν ὀργανικὴν δοτικὴν, τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἀπαρεμφάτου διὰ τοῦ νὰ καὶ ὅτι καὶ τὴν ἀντικτὴν σύνταξιν».

(1) εἶναι.

(Ἄ ν ά π τ υ ξ ι ς. — Περὶ *τίνος* λέγομεν ἐν τῇ προτάσει 1 ὅτι εἶναι *ἐπιμελής*; Περὶ τοῦ *παιδός*. Περὶ *τίνος* λέγομεν ἐν τῇ προτάσει 2 ὅτι εἶναι *προσεκτική*; Περὶ τῆς *κόρης*. Περὶ *τίνος* λέγομεν ἐν τῇ προτάσει 3 ὅτι *τρέχει*; Περὶ τοῦ *ἵππου*. Περὶ *τίνος* λέγομεν ἐν τῇ προτάσει 4 ὅτι *καίει*; Περὶ τοῦ *πυρός*).

2 Ἐκεῖνο (τὸ πρόσωπον, ζῶον ἢ πράγμα), περὶ τοῦ ὁποῖου λέγομέν *τι*, λέγεται **ὑποκείμενον**.

Τίς (ποιός) εἶναι ἐπιμελής;	Ὁ παῖς .
Τίς (ποιά) εἶναι προσεκτική;	Ἡ κόρη .
Τίς (ποιός) τρέχει;	Ὁ ἵππος .
Τί (ποιόν) καίει;	Τὸ πῦρ .

3. Ὅταν θέλωμεν νὰ εὐρωμεν τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως, ἐρωτῶμεν διὰ τοῦ **τίς**; **τί**; (ποιός; ποία; ποῖον;) Ἡ δὲ λέξις, διὰ τῆς ὁποίας ἀποκρινόμεθα εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην, εἶναι τὸ ὑποκείμενον.

(Ἄ ν ά π τ υ ξ ι ς. — Τί λέγομεν ἐν τῇ προτ. 1 περὶ τοῦ ὑποκειμένου *παῖς*; Λέγομεν ὅτι εἶναι *ἐπιμελής*. Τί λέγομεν ἐν τῇ προτ. 2 περὶ τοῦ ὑποκειμένου *κόρη*; Λέγομεν ὅτι εἶναι *προσεκτική*. Τί λέγομεν ἐν τῇ προτ. 3 περὶ τοῦ ὑποκειμένου *ἵππος*; Λέγομεν ὅτι *τρέχει*. Τί λέγομεν ἐν τῇ προτ. 4 περὶ τοῦ ὑποκειμένου *πῦρ*; Λέγομεν ὅτι *καίει*).

4. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον λέγομεν περὶ τοῦ ὑποκειμένου, λέγεται **κατηγόρημα**.

Τί εἶναι ὁ παῖς ;	Ἐπιμελής .
Τί εἶναι ἡ κόρη ;	Προσεκτική .
Τί κ ά μ ν ε ι ὁ ἵππος ;	Τρέχει .
Τί κ ά μ ν ε ι τὸ πῦρ ;	Καίει .

5. Ὅταν θέλωμεν νὰ εὐρωμεν τὸ κατηγόρημα, ἐρωτῶμεν **τί** εἶναι ἢ **τί** **κ ά μ ν ε ι** τὸ ὑποκείμενον. Ἡ δὲ λέξις, διὰ τῆς ὁποίας ἀποκρινόμεθα εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην, εἶναι τὸ κατηγόρημα.

(Ἄ ν ά π τ υ ξ ι ς. — Ἐν τῇ προτ. 1 καὶ 2 τὸ κατηγόρημα «ἐπιμελής», «προσεκτική» εἶναι ὄνομα. Ἐν τῇ προτ. 3 καὶ 4 τὸ κατηγόρημα «τρέχει», «καίει» εἶναι ῥῆμα. Διπλὸν)

6. Τὸ κατηγόρημα εἶναι δύο εἰδῶν, ὄνομα ἢ ῥῆμα.

7. Ὅταν τὸ κατηγόρημα εἶναι ὄνομα, συνήθως λέγομεν αὐτὸ **κατηγορούμενον**.

8. Ὄταν τὸ κατηγορημα εἶναι ῥῆμα, συνήθως λέγομεν αὐτὸ ἀπλῶς ῥῆμα.

Προτάσεις

- 1) Ὁ μαθητὴς ἐστὶν ἐπιμελής.
- 2) Ὁ παῖς φαίνεται κόσμιος.

(Ἄ ν ά π τ υ ξ ι ς. — Ἐν τῇ προτ. 1 τὸ κατηγορούμενον ἐπιμελής συνδέομεν μετὰ τοῦ ὑποκειμένου μαθητὴς διὰ τοῦ ῥήματος ἐστίν. Ἐν τῇ προτ. 2 τὸ κατηγορούμενον κόσμιος συνδέομεν μετὰ τοῦ ὑποκειμένου παῖς διὰ τοῦ ῥήματος φαίνεται).

9. Τὸ ῥῆμα, διὰ τοῦ ὁποίου συνδέομεν τὸ κατηγορούμενον μετὰ τοῦ ὑποκειμένου, λέγεται **συνδεδεικτόν**.

Προτάσεις

- 1) Ἐγὼ εἰμι ὑγιής = ἐγὼ ὑγιαίνω.
- 2) Ὁ παῖς ἐστὶν ἀσθενής = ὁ παῖς ἀσθενεῖ.

(Ἄ ν ά π τ υ ξ ι ς. — Ἐν τῇ προτ. 1 τὸ συνδεδεικτόν εἰμι καὶ τὸ κατηγορούμενον ὑγιής γίνεται ἔν ῥῆμα, ὑγιαίνω. Ἐν τῇ προτ. 2 τὸ συνδεδεικτόν ἐστίν καὶ τὸ κατηγορούμενον ἀσθενής γίνεται ἔν ῥῆμα, ἀσθενεῖ).

10. Πολλάκις τὸ κατηγορούμενον καὶ τὸ συνδεδεικτόν συγχωνεύονται εἰς ἓν ῥῆμα.

Προτάσεις

- 1) Γράφω (ἐννοεῖται ἐγώ).
- 2) Γράφομεν (ἐννοεῖται ἡμεῖς).
- 3) Παίξεις (ἐννοεῖται σύ).
- 4) Παίχετε (ἐννοεῖται ὑμεῖς = σεις).

11. Τὸ ὑποκείμενον ἐγώ, ἡμεῖς, σύ, ὑμεῖς συνήθως παραλείπεται, διότι δηλοῦνται ἐκ τῶν καταλήξεων τοῦ ῥήματος.

Προτάσεις

- 1) Τὸ δένδρον ἐστὶν εὐώδες.
- 2) Τὸ δένδρον ἀνθεῖ,
- 3) Ὑγιαίνει (ἐννοεῖται σύ).

(Ἄ ν ά π τ υ ξ ι ς. — Ἡ πρότ. 1 ἀποτελεῖται ἐξ ὑποκειμένου, συνδεδεικτοῦ καὶ κατηγορούμενου. Ἡ πρότ. 2 ἀποτελεῖται ἐξ ὑποκειμένου καὶ ῥήματος. Ἡ πρότ. 3 ἀποτελεῖται ἐκ ῥήματος μόνον, ἐννοουμένου τοῦ ὑποκειμένου αὐτῆς, σύ).

12. Ἡ πρότασις, ἣ ὁποία ἀποτελεῖται ἐξ ὑποκειμένου, συνδεδει-

κοῦ καὶ κατηγορουμένου ἢ ἐξ ὑποκειμένου καὶ ῥήματος ἢ ἐκ ῥήματος μόνον, λέγεται **ἀπλῆ πρότασις**.

§ 2. Ἀντικείμενον.

Προτάσεις

- 1) Ὁ πατὴρ ἐπιμελεῖται τῶν παιδῶν.
- 2) Ὁ στρατιώτης βοηθεῖ τῇ πατρίδι.
- 3) Ἡ μήτηρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν.
- 4) Ὁ παῖς διώκει τὸ ἀρνίον.

(Ἀνάπτυξις — Ἐν τῇ προτάσει 1 τὸ ῥῆμα «ἐπιμελεῖται» φανερώνει ὅτι τὸ ὑποκείμενον «πατὴρ» ἐνεργεῖ καὶ ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ μεταβαίνει εἰς τοὺς παῖδας. Ἐν τῇ προτ. 2 τὸ ῥῆμα «βοηθεῖ» φανερώνει ὅτι τὸ ὑποκείμενον «στρατιώτης» ἐνεργεῖ καὶ ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ μεταβαίνει εἰς τὴν πατρίδα. Ἐν τῇ προτ. 3 τὸ ῥῆμα «ἀγαπᾷ» φανερώνει ὅτι τὸ ὑποκείμενον «μήτηρ» ἐνεργεῖ καὶ ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ μεταβαίνει εἰς τὸν υἱόν. Ἐν τῇ προτ. 4 τὸ ῥῆμα «διώκει» φανερώνει ὅτι τὸ ὑποκείμενον «παῖς» ἐνεργεῖ καὶ ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ μεταβαίνει εἰς τὸ ἀρνίον).

1. Τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον αὐτῶν ἐνεργεῖ καὶ ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ μεταβαίνει εἰς τι πρόσωπον, ζῶον ἢ πρᾶγμα, λέγονται **ἐνεργητικὰ μεταβατικά**.

2. Ἡ πλαγία πτώσις (γεν. ἢ δοτ. ἢ αἰτ.), ἡ ὅποια συνάπτεται μετὰ ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ῥημάτων καὶ φανερώνει πρόσωπον, ζῶον ἢ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον μεταβαίνει ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου, λέγεται **ἀντικείμενον**.

Τίνος ἐπιμελεῖται ὁ πατήρ ; **τῶν παιδῶν.**
Τίνι βοηθεῖ ὁ στρατιώτης ; **τῇ πατρίδι.**
Τίνα ἀγαπᾷ ἡ μήτηρ ; **τὸν υἱόν.**
Τί διώκει ὁ παῖς ; **τὸ ἀρνίον.**

3. Ὅταν θέλωμεν νὰ εὑρωμεν τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος, ἐρωτῶμεν διὰ τινος τῶν λέξεων **τίνος ; τίνι ; τίνα ; τί ;** Ἡ δὲ λέξις, διὰ τῆς ὁποίας ἀποκρινόμεθα εἰς τὴν ἐρωτήσιν ταύτην, εἶναι τὸ **ἀντικείμενον**.

Προτάσεις

- 1) Γεμίζω τὴν ὑδρίαν ὕδατος.
- 2) Μεταδίδωμι (1) τοῦ πλούτου τῷ ἀνδρὶ.
- 3) Παρέχω ἄρτον τῷ πένντι.
- 4) Διδάσκω τὸν παῖδα μουσικὴν.

Τί γεμίζω;	τὴν ὑδρίαν (αἰτ.)
Τίνος (ἀπὸ τί) γεμίζω τὴν ὑδρίαν;	ὑδατος (γεν.)
Τίνος (ἐκ τίνος) μεταδίδωμι;	(ἐκ) τοῦ πλούτου (γεν.)
Τίνι μεταδίδωμι τοῦ πλούτου;	τῷ ἀνδρὶ (δοτ.)
Τίνα διδάσκω;	τὸν παῖδα (αἰτ.)
Τί διδάσκω τὸν παῖδα;	μουσικὴν (αἰτ.).

4. Ῥήματά τινα λαμβάνουσι δύο ἀντικείμενα,

1) Τὸ ἐν κατὰ πιῶσι αἰτιατικὴν καὶ τὸ ἄλλο κατὰ πιῶσι γενικὴν (ιδ. πρότ. 1).

2) Τὸ ἐν κατὰ πιῶσι γενικὴν καὶ τὸ ἄλλο κατὰ πιῶσι δοτικὴν (ιδ. πρότ. 2).

3) Τὸ ἐν κατὰ πιῶσι αἰτιατικὴν καὶ τὸ ἄλλο κατὰ πιῶσι δοτικὴν (ιδ. πρότ. 3).

4) Καὶ τὰ δύο κατὰ πιῶσι αἰτιατικὴν (ιδ. πρότ. 4).

§ 3. Προτάσεις κύριαι καὶ δευτερεύουσαι.

Προτάσεις

- 1) Ὁ παῖς πορεύεται εἰς τὸ σχολεῖον,
- 2) ἵνα μάθῃ γράμματα.

(Ἄν ἀπυξίς. — Ἐὰν εἴπω μόνον τὴν πρότ. 1 «ὁ παῖς πορεύεται εἰς τὸ σχολεῖον», ἐκφράζω πλήρες νόημα. Ἐὰν δὲ εἴπω μόνον τὴν πρότ. 2 «ἵνα μάθῃ γράμματα», χωρὶς νὰ εἴπω τὴν πρώτην, δὲν ἐκφράζω πλήρες νόημα. Ἐὰν δὲ εἴπω καὶ τὰς δύο «ὁ παῖς πορεύεται εἰς τὸ σχολεῖον, ἵνα μάθῃ γράμματα», διὰ τῆς δευτέρας συμπληρῶ ἢ προσδιορίζω ἀκριβέστερον τὴν πρώτην, ἐκφράζω δηλ. τὸν σκοπὸν, διὰ τὸν ὅποιον ὁ παῖς πορεύεται εἰς τὸ σχολεῖον).

(1) δίδω μέθοσ.

1. Ἡ πρότασις, ἣ ὁποία μόνη ἐκφράζει πλήρες νόημα, λέγεται **κυρία** ἢ **ἀνεξάρτητος πρότασις**.

2. Ἡ πρότασις, ἣ ὁποία δὲν ἐκφράζει μόνη πλήρες νόημα, ἀλλὰ συμπληροῖ ἢ προσδιορίζει τὴν κυρίαν, λέγεται **δευτερεύουσα** ἢ **ἐξηγοτημένη πρότασις**. Ὅθεν

3. Αἱ προτάσεις εἶναι δύο εἰδῶν, κύριαι ἢ ἀνεξάρτητοι καὶ δευτερεύουσαι ἢ ἐξηγοτημέναι.

Κύριαι προτάσεις. Σύνδεσις τούτων.

- 1) Ὁ παῖς μελετᾷ. 2) Ὁ παῖς προσέχει.
3) Ὁ παῖς γράφει. 4) Ὁ παῖς ἀναγινώσκει.
5) Ὁ παῖς μανθάνει.

(Ἀνάπτυξις. — Ἐκίστη τῶν προτάσεων τούτων εἶναι κυρία, διότι μόνη ἐκφράζει πλήρες νόημα. Τὰς ἀνωτέρω κυρίας προτάσεις δυνάμεθα νὰ συνδέσωμεν πρὸς ἀλλήλας ὡς ἐξῆς.)

- 1) Ὁ παῖς μελετᾷ καὶ προσέχει.
2) Ὁ παῖς οὔτε μελετᾷ οὔτε προσέχει.
3) Ὁ παῖς μελετᾷ μὲν, οὐ προσέχει δέ.
4) Ὁ παῖς νῦν (1) ἢ μελετᾷ ἢ γράφει.
5) Ὁ παῖς μελετᾷ ἄρα μανθάνει.
6) Ὁ παῖς μανθάνει μελετᾷ γάρ (2).

4. Οἱ σύνδεσμοι, διὰ τῶν ὁποίων συνδέομεν κυρίας προτάσεις πρὸς ἀλλήλας, εἶναι οἱ ἐξῆς:

- 1) **Συμπλεκτικοί** (καί, τέ, οὔτε, μήτε, οὐδέ, μηδέ).
2) **Ἀντιθετικοί** (μὲν, ἐέ, μέντοι (3), ἀλλά, εἰ καί, καίτοι, αὖ (4), μήν (5), καὶ μήν (5), ἀλλὰ μήν (5)).
3) **Διαζευκτικοί** (ἢ, εἴτε — εἴτε, εἰάν τε — εἰάν τε (ἦντε — ἦντε, ἄντε — ἄντε)).
4) **Συλλογιστικοί** (ἄρα (6), οὖν (6), τοίνυν (6), οὐκοῦν (6), οὐκουν (7), δὴ (6), τοιγάρτοι (8), τοιγαροῦν (8)).
5) Ὁ αἰτιολογικός γάρ (= διότι).

(1) τώρα. (2) διότι. (3) ἀλλ' ὅμως. (4) πάλιν, ἐξ ἐναντίας. (5) ὅμως, (6) λοιπόν. (7) λοιπόν ὄχι (δέν). (8) διὰ τοῦτο λοιπόν.

6'. Κύριαι καὶ δευτερεύουσαι προτάσεις.

Εἶδη δευτερευουσῶν προτάσεων. Σύνδεσις τούτων.

1) Ὁ παῖς προκόπτει (κυρία), **διότι** μελετᾷ (δευτερ.).

(Ἡ δευτερεύουσα αὕτη πρότασις φανερῶνει τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὅποιαν ὁ παῖς προκόπτει, δηλ. τὸ διὰ τί).

6. Δευτερεύουσα πρότασις φανερῶνουσα τὴν αἰτίαν λέγεται **αιτιολογικὴ** καὶ συνδέεται μετὰ τῆς κυρίας διὰ τινος τῶν αιτιολογικῶν συνδέσμων (ὡς, ὅτι, διότι, ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ὅτε, ὁπότε).

2) Ὁ παῖς ἔγραφεν (κυρία),
ὅτε μετέβην πρὸς αὐτόν (δευτερεύουσα).

(Ἡ δευτερεύουσα αὕτη πρότασις φανερῶνει τὸν χρόνον, κατὰ τὸν ὅποιον ὁ παῖς ἔγραφεν, δηλ. τὸ πότε).

7. Δευτερεύουσα πρότασις φανερῶνουσα χρόνον λέγεται **χρονικὴ** καὶ συνδέεται μετὰ τῆς κυρίας διὰ τινος τῶν χρονικῶν συνδέσμων (ὅτε, ὁπότε, ἐπεὶ, ἐπειδὴ ὡς, ἕως, ἄχρι, μέχρι, πρὶν, ἐν ᾧ, ἐξ οὗ, ἀφ' οὗ).

3) Ὁ παῖς οὕτως (1) ἐπιμελῆς ἦν (2) (κυρία),
ὥστε ὁ διδάσκαλος ἐπήνεσεν αὐτόν (δευτερ.).

(Ἡ δευτερεύουσα αὕτη πρότασις φανερῶνει τὸ ἐπακολούθημα τῆς ἐπιμελείας τοῦ παιδός, δηλ. τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ παιδὸς ἐπηκολούθησεν ὁ ἑπαινος τοῦ διδασκάλου).

8. Δευτερεύουσα πρότασις φανερῶνουσα τὸ ἐπακολούθημα (ἀποτελεσμη) τῆς κυρίας προτάσεως λέγεται **πρότασις ἀκολουθίας** καὶ συνδέεται μετὰ τῆς κυρίας διὰ τοῦ ὥστε.

4) Ὁ παῖς ἔλεγεν (κυρία)
ὅτι ὁ διδάσκαλος ἐπήνεσεν αὐτόν (δευτερ.).

(Ἡ δευτερεύουσα αὕτη πρότασις φανερῶνει εἰδικώτερον τί ἔλεγεν ὁ παῖς).

9. Δευτερεύουσα πρότασις φανερῶνουσα εἰδικώτερον ὅ,τι γενικῶς ἐκφράζει ἢ κυρία λέγεται **εἰδικὴ πρότασις** καὶ συνδέεται μετὰ τῆς κυρίας διὰ τινος τῶν εἰδικῶν συνδέσμων (ὅτι, ὡς).

(1) τόσον. (2) ἦτο.

- 5) Ὁ παῖς μελετᾷ (κυρία),
ἵνα μάθῃ γράμματα (δευτερεύουσα).

(Ἡ δευτερεύουσα αὕτη πρότασις φανερῶνει τὸ τέλος, δηλ. τὸν σκοπὸν διὰ τὸν ὁποῖον ὁ παῖς μελετᾷ).

10. Δευτερεύουσα πρότασις φανερώνουσα τὸ τέλος ἦτοι τὸν σκοπὸν τῆς κυρίας προτάσεως λέγεται τελικὴ πρότασις καὶ συνδέεται μετὰ τῆς κυρίας διὰ τινος τῶν τελικῶν συνδέσμων (ἵνα, ὅπως, ὥς, μή).

- 6) Ἀπῆλθεν ὁ παῖς (κυρία),
ὃς μοι ἔδωκε τὴν ἐπιστολήν (δευτερ.).

- 7) Ὁ παῖς ἦλθεν εἰς Κόρινθον (κυρία),
ἔνθα διέτριβεν ὁ πατήρ (δευτερ.).

(Ἡ δευτερεύουσα πρότασις «ὃς μοι ἔδωκε τὴν ἐπιστολήν» ἀναφέρεται εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς κυρίας προτάσεως παῖς. Ἡ δευτερεύουσα πρότασις «ἐνθα διέτριβεν ὁ πατήρ» ἀναφέρεται εἰς τὴν λέξιν τῆς κυρίας προτάσεως Κόρινθον).

6 11. Δευτερεύουσα πρότασις ἀναφερομένη εἰς λέξιν τινὰ τῆς κυρίας προτάσεως λέγεται ἀναφορικὴ πρότασις καὶ συνδέεται μετὰ τῆς κυρίας διὰ τινος τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν ἢ ἐπιρρημάτων.

- 8) Εἰπέ μοι, ὦ παῖ (κυρία),
ὅστις (ἢ τίς) ἐστὶν ὁ ξένος (δευτερ.).

- 9) Εἰπέ μοι, ὦ παῖ (κυρία),
εἰ ἔχεις ἀδελφούς (δευτερ.).

- 10) Εἰπέ μοι, ὦ παῖ (κυρία),
ὁπόδους (ἢ πόδους) ἀδελφούς ἔχεις (δευτερ.).

- 11) Εἰπέ μοι, ὦ παῖ (κυρία),
ὅπως (ἢ πῶς) ἔπραξας ταῦτα (δευτερ.)

(Δι' ἐκάστης τῶν δευτερευουσῶν τούτων προτάσεων ἐρωτᾷ τις περὶ τινος).

7 12. Δευτερεύουσα πρότασις, διὰ τῆς ὁποίας ἐρωτῶμεν περὶ τινος, λέγεται πλάγια ἐρωτηματικὴ καὶ συνδέεται μετὰ τῆς κυρίας διὰ τῆς ὅστις ἢ τίς, διὰ τοῦ εἰ καὶ διὰ τῶν ἀπὸ ὅπου ἀπὸ π- ἀρχομένων ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων.

- 12) Ὁ παῖς μανθάνει (κυρία),
εἰ (ἐάν) μελετᾷ (δευτερ.).

(Ἡ δευτερεύουσα αὕτη πρότασις φανερώνει ὑπὸ τίνα ὄρον (ὑπόθεσιν) μανθάνει ὁ παῖς).

13. Δευτερεύουσα πρότασις φανερώνουσα ὑπὸ τίνα ὄρον (ὑπόθεσιν) γίνεται τι λέγεται ὑποθετικὴ πρότασις καὶ συνδέεται μετὰ τῆς κυρίας διὰ τοῦ ὑποθετικοῦ συνδέσμου εἰ ἢ διὰ τινος τῶν ἐξ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἄν γινομένων (εἰ+ἄν) ἐάν, ἤν, ἄν.

- 13) Ὁ παῖς πεινῆ (κυρία),
εἰ καὶ πρὸ ὀλίγου ἔφαγεν (δευτερ.).

(Ἡ δευτερεύουσα αὕτη πρότασις φανερώνει ὅτι ὁ παῖς ἔφαγεν, ἀλλὰ τὸ ἐπακολούθημα τῆς πράξεως ταύτης (τοῦ φαγεῖν) εἶναι ἀντίθετον πρὸς τὴν διὰ τῆς κυρίας προτάσεως ἐκφραζομένην πράξιν (πρὸς τὸ πεινῆν), ἐν ᾧ τὸ φυσικὸν ἐπακολούθημα τοῦ τρῶγειν εἶναι τὸ μὴ πεινῆν).

14. Δευτερεύουσα πρότασις φανερώνουσα ὅτι τὸ ἐπακολούθημα (ἀποτέλεσμα) αὐτῆς εἶναι ἀντίθετον πρὸς τὴν διὰ τῆς κυρίας προτάσεως ἐκφραζομένην πράξιν λέγεται ἐνδοτικὴ ἢ παραχωρητικὴ καὶ συνδέεται μετὰ τῆς κυρίας διὰ τοῦ εἰ καί, καὶ εἰ, ἐάν (ἤν, ἄν) καί, καὶ ἐάν (ἤν, ἄν)

§ 4. Δοτικὴ ὄργανική.

Προτάσεις

- 1) Τῆ μαχαίρα τέμνομεν
(διὰ τῆς μαχαίρας ἢ μὲ τὴν μάχαιραν κόπτομεν).

- 2) Τοῖς ὀφθαλμοῖς ὀρῶμεν
(διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἢ μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς βλέπομεν).

- 3) Τοῖς ὠσὶν ἀκούομεν
(διὰ τῶν ὠτίων ἢ μὲ τὰ ὠτα ἀκούομεν).

- 4) Οἱ ἄνθρωποι γάλακτι καὶ τυρῶ καὶ κρεάσι
τρέφόμεθα

(οἱ ἄνθρωποι μὲ γάλα καὶ τυρὸν καὶ κρεάτα τρεφόμεθα).

Ἡ δοτικὴ σημαίνει πολλάκις τὸ ὄργανον ἢ τὸ μέσον, μὲ τὸ ὁποῖον ἐνεργεῖ τις, καὶ λέγεται δοτικὴ ὄργανική.

§ 5. Ἀνάλυσις ἀπαρεμφάτου διὰ τοῦ νὰ καὶ ὅτι.

Προτάσεις

- 1) Θέλω φαγεῖν=θέλω νὰ φάγω.
- 2) Θέλεις φαγεῖν=θέλεις νὰ φάγῃς.
- 3) Ὁ παῖς θέλει φαγεῖν=ὁ παῖς θέλει νὰ φάγῃ.
- 4) Θέλομεν φαγεῖν=θέλομεν νὰ φάγωμεν.
- 5) Θέλετε φαγεῖν=θέλετε νὰ φάγητε.
- 6) Οἱ παῖδες θέλουσι φαγεῖν=θέλουσι νὰ φάγωσι.

- 7) Λέγω φαγεῖν=λέγω ὅτι ἔφαγον.
- 8) Λέγεις φαγεῖν=λέγεις ὅτι ἔφαγες.
- 9) Ὁ παῖς λέγει φαγεῖν=λέγει ὅτι ἔφαγεν.
- 10) Λέγομεν φαγεῖν=λέγομεν ὅτι ἔφαγομεν.
- 11) Λέγετε φαγεῖν=λέγετε ὅτι ἔφάγετε.
- 12) Οἱ παῖδες λέγουσι φαγεῖν=λέγουσιν ὅτι ἔφαγον.

(Ἀνάπτυξις. — Ἐν ταῖς ἀνωτέρω προτάσεσι παρατηροῦμεν ὅτι τὸ ἀπαρέμφατον φαγεῖν ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ ἀναλύεται ἢ διὰ τοῦ νὰ καὶ ὑποτακτικῆς ἢ διὰ τοῦ ὅτι καὶ ὀριστικῆς).

1. Τὸ διὰ τοῦ νὰ καὶ ὑποτακτικῆς ἀναλυόμενον ἀπαρέμφατον λέγεται **τελικόν**.

2. Τὸ διὰ τοῦ ὅτι καὶ ὀριστικῆς ἀναλυόμενον ἀπαρέμφατον λέγεται **εἰδικόν**.

Ταυτοπροσωπία, ἑτεροπροσωπία.

Προτάσεις

- 1) Θέλω φαγεῖν=θέλω νὰ φάγω (ἐγώ).
- 2) Θέλω τὸν παῖδα φαγεῖν=θέλω νὰ φάγῃ ὁ παῖς.
- 3) Θέλεις φαγεῖν=θέλεις νὰ φάγῃς (σὺ).
- 4) Θέλεις τὸν παῖδα φαγεῖν=θέλεις νὰ φάγῃ ὁ παῖς.

- 5) Λέγομεν φαγεῖν=λέγομεν ὅτι ἔφαγομεν (ἡμεῖς).
- 6) Λέγομεν τὸν παῖδα φαγεῖν=λέγομεν ὅτι ἔφαγεν ὁ παῖς.
- 7) Λέγετε φαγεῖν=λέγετε ὅτι ἔφάγετε (ὑμεῖς). [παῖς.
- 8) Λέγετε τὸν παῖδα φαγεῖν=λέγετε ὅτι ἔφαγεν ὁ παῖς.

(Ἀνάπτυξις. — Ἐν τῇ προτ. 1 τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος θέλω

καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου φαγεῖν εἶναι τὸ αὐτὸ πρόσωπον (ταυτοπροσωπία), δηλ. τὸ ἐγώ. Ἐν τῇ προτ. 2 τοῦ μὲν ῥήματος θέλω ὑποκείμενον εἶναι τὸ ἐγώ, τοῦ δὲ ἀπαρεμφάτου φαγεῖν ὑποκείμενον εἶναι ἕτερον πρόσωπον (ἑτεροπροσωπία), δηλ. ἡ αἰτιατικὴ τὸν παῖδα. Ἐν τῇ προτ. 3 ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος θέλεις καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου φαγεῖν εἶναι τὸ αὐτὸ πρόσωπον, δηλ. τὸ σύ. Ἐν τῇ προτ. 4 τοῦ μὲν ῥήματος θέλεις ὑποκείμενον εἶναι τὸ σύ, τοῦ δὲ ἀπαρεμφάτου φαγεῖν εἶναι ἕτερον πρόσωπον, δηλ. ἡ αἰτιατικὴ τὸν παῖδα κλπ.).

3. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου ἢ εἶναι αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος (ταυτοπροσωπία), καὶ τότε δὲν ἐπαναλαμβάνεται ἐπὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, ἢ εἶναι διάφορον (ἕτερον) τοῦ ὑποκειμένου τοῦ ῥήματος (ἑτεροπροσωπία) καὶ τότε τίθεται κατὰ πῶσιν αἰτιατικῆν.

§ 6. Ἄττικὴ σύνταξις.

Προτάσεις

- 1) Τὰ παιδιά παίζει (ἰντι παίζουσι)
- 2) Τὰ ζῶα τρέχει (ἰντι τρέχουσι).

Ὅταν τὸ ὑποκείμενον εἶναι πληθυντικῶν ἀριθμοῦ καὶ γένους ὑδετέρου, τὸ ῥῆμα τίθεται συνηθέστατα κατὰ ἐνικὸν ἀριθμὸν. Ἡ σύνταξις αὕτη λέγεται ἄττικὴ σύνταξις.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΝ ΤΗΝ ΕΝ ΤΗ Β' ΤΑΞΕΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ
ΔΙΔΑΚΤΕΑΝ ΕΚ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ ΥΔΗΝ *

§ 1. Εἶδη μετοχῆς. Ἀνάλυσις ταύτης.

Προτάσεις

- 1) Ὁ ἐπιμελούμενος παῖς προκόπτει
(ὁ παῖς, ὁ ὁποῖος ἐπιμελεῖται, προκόπτει ἢ ὁ ἐπιμελῆς παῖς προκόπτει).
- 2) Ὁ ἀνὴρ οὐκ αἰσθάνεται ἐξαπατώμενος
(ὁ ἀνὴρ δὲν αἰσθάνεται ὅτι ἐξαπατᾶται).
- 3) Ὁ παῖς οὐ παύεται μελετῶν
(ὁ παῖς δὲν παύει νὰ μελετᾷ).
- 4) Ταῦτα εἰπὼν ὁ πατήρ ὀπῆλθεν
(ἄφ' οὗ εἶπε ταῦτα ὁ πατήρ, ἀπῆλθεν).

(Ἀνάπτυξις. — Ἐν τῇ προτ. 1 ἡ μετοχὴ ἐπιμελούμενος τίθεται ὡς ἐπίθετον μετὰ τοῦ οὐσιαστικοῦ παῖς, τὸ ὁποῖον προσδιορίζει, καὶ ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ δι' ἀναφορικῆς προτάσεως «ὁ ὁποῖος ἐπιμελεῖται» ἢ ἰσοδυναμεί μὲ τὸ ἐπίθετον ἐπιμελῆς. — Ἐν τῇ προτ. 2 ἡ μετοχὴ ἐξαπατώμενος τίθεται ὡς κατηγορούμενον καὶ ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ διὰ τοῦ ὅτι καὶ ὀριστικῆς (ὅτι ἐξαπατᾶται). Καὶ ἐν τῇ προτ. 3 ἡ μετοχὴ μελετῶν τίθεται ὡς κατηγορούμενον καὶ ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ διὰ τοῦ νὰ καὶ ὀποιακτικῆς (νὰ μελετᾷ). — Ἐν τῇ προτ. 4 ἡ μετοχὴ εἰπὼν παρατίθεται ὡς προσδιορισμὸς τῆς λέξεως πατήρ καὶ ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ διὰ δευτερευούσης προτάσεως. Λοιπὸν)

(*) Κατὰ τὸ ἰσχύον πρόγραμμα τῶν διδασκόμενων μαθημάτων ἐν τοῖς σχολείοις τῆς μέσης ἐκπαίδευσως οἱ τῆς Β' τάξεως τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου μαθηταὶ μανθίνουσιν ἐκ τοῦ συντακτικοῦ ὅλως ἐμπειρικῶς, ἐφ' ὅσον ἡ ἐργασίαν ἀπαιτεῖ, τοὺς διαφοροὺς τρόπους τῆς ἀναλύσεως τῶν μετοχῶν, τὴν γενικὴν ἀπόλυτον, τὴν δοτικὴν τοῦ αἰτίου καὶ τῆς ἀναφορᾶς, τὴν αἰτιατικὴν τῆς ἀναφορᾶς, τὴν εὐκτικὴν μετὰ τοῦ ἄν καὶ τὴν ὀριστικὴν τῶν παραγομένων χρόνων μετὰ τοῦ ἄν

1. Ἡ μετοχή τίθεται ἐν τῷ λόγῳ κατὰ τρεῖς τρόπους·

1) Ὡς ἐπιθετον καὶ λέγεται ἐπιθετική, ἀναλυομένη ἐν τῇ νέᾳ γλῶσση δι' ἀναφορικῆς προτάσεως ἢ ἰσοδυναμοῦσα μὲ ἐπίθετον (ιδ. πρότ. 1).

2) Ὡς κατηγορούμενον καὶ λέγεται κατηγορηματική, ἀναλυομένη ἐν τῇ νέᾳ γλῶσση διὰ τοῦ ὅτι καὶ ὀριστικῆς ἢ διὰ τοῦ νὰ καὶ ὑποτακτικῆς (ιδ. πρότ. 2 καὶ 3).

3) Ὡς ^{ἐπιμελῆσαι ἐπιμελούμενος} ~~παραθετικῆς~~ ἢ ^{ἐπιμελῆσαι ἐπιμελούμενος} ~~προσδιοριστικῆς~~ λέξεώς τινος τῆς προτάσεως καὶ λέγεται ~~παραθετικὴ ἢ προσδιοριστικὴ~~ ἀναλυομένη ἐν τῇ νέᾳ γλῶσση διὰ δειτερευούσης προτάσεως (ιδ. πρότ. 4).

§ 2. Συμφωνία τῆς μετοχῆς πρὸς τὴν λέξιν, πρὸς τὴν ὁποίαν ἀναφέρεται.

A'. Ἐπιθετικὴ μετοχή.

Προτάσεις

- 1) Ὁ προδέχων παῖς μανθάνει.
- 2) Ἡ προδέχουσα κόρη μανθάνει.
- 3) Τὸ προδέχον παιδίον μανθάνει.
- 4) Οἱ προδέχοντες παῖδες μανθάνουσιν.
- 5) Αἱ προδέχουσαι κόραι μανθάνουσιν.
- 6) Τὰ προδέχοντα παιδιά μανθάνει (=μανθάνουσιν).

1. Ἡ ἐπιθετικὴ μετοχή, ὡς καὶ πᾶν ἐπίθετον, ἔχουσα συνήθως τὸ ἄρθρον προσδιορίζει οὐσιαστικόν τι, πρὸς τὸ ὁποῖον συμφωνεῖ κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν.

B'. Κατηγορηματικὴ μετοχή.

Προτάσεις

- 1) Ἡ κόρη γινώσκει ἐπιμελουμένη
(ἡ κόρη γνωρίζει ὅτι ἐπιμελεῖται).
- 2) Ὁ ἀνὴρ γινώσκει τὸν παῖδα ἐπιμελούμενον
(ὁ ἀνὴρ γνωρίζει ὅτι ὁ παῖς ἐπιμελεῖται).
- 3) Ὁ παῖς οὐ παύεται ἐπιμελούμενος
(ὁ παῖς δὲν παύει νὰ ἐπιμελῆται).

2. Ἡ κατηγορηματικὴ μετοχή ἀναφέρεται ἢ εἰς τὸ ὑποκείμενον

ἢ εἰς τὸ ἀντικείμενον τῆς προτάσεως καὶ συμφωνεῖ πρὸς ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὅποιον ἀναφέρεται, κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν.

Γ'. Παραθετική ἢ προσδιοριστική μετοχή. Γενική ἀπόλυτος.

Προτάσεις

- 1) Ταῦτα εἰπὼν ὁ ἀνὴρ ἀπῆλθεν.
- 2) Ταῦτα εἰποῦσα ἡ γυνὴ ἀπῆλθεν.
- 3) Ταῦτα εἰπὼν τὸ παιδίον ἀπῆλθεν.
- 4) Ταῦτα εἰπόντες οἱ ἄνδρες ἀπῆλθον.
- 5) Ταῦτα εἰπόντος τοῦ ἀνδρός, ὁ παῖς ἀπῆλθεν.
- 6) Ταῦτα εἰπούσης τῆς γυναικός, οἱ παῖδες ἀπῆλθον.
- 7) Ταῦτα εἰπόντων τῶν ἀνδρῶν, ἀπῆλθομεν (ἡμεῖς).

3. Ἡ παραθετική ἢ προσδιοριστική μετοχή ἢ προσδιορίζει λέξιν τινὰ τῆς προτάσεως καὶ τότε συμφωνεῖ πρὸς αὐτὴν κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν ἢ προσδιορίζει ὀλόκληρον τὴν πρότασιν (οὐχὶ λέξιν τινὰ αὐτῆς) καὶ τότε τίθεται μετὰ τοῦ ὑποκειμένου της (ἐπὶ τῶν προσωπικῶν ῥημάτων) κατὰ πῶσιν γενικῆν, ἣτις λέγεται γενική ἀπόλυτος.

§ 3. Εἶδη παραθετικῆς ἢ προσδιοριστικῆς μετοχῆς. Δυναταὶ ἀναλύσεις ταύτης.

α'). Χρονική μετοχή.

Προτάσεις

- 1) Ὁ ἀνὴρ ἄδει ὀρχούμενος
(ὁ ἀνὴρ ἄδει, ἐν ᾧ (χρόνῳ) χορεύει·
ὁ ἀνὴρ ἄδει καὶ συγχρόνως χορεύει).
- 2) Οἱ στρατιῶται ἐμάχοντο πορευόμενοι
(οἱ στρατιῶται ἐμάχοντο, ὅτε ἢ ἐν ᾧ (χρόνῳ) ἐπορεύοντο).
- 3) Ταῦτα εἰπὼν ὁ ἀνὴρ ἀπῆλθεν
(ἄφ' οὗ εἶπε ταῦτα ὁ ἀνὴρ, ἀπῆλθεν).
- 4) Δειπνήσας ὁ πατὴρ ἄπεισιν
(ἄφ' οὗ ἢ ὅταν δειπνήσῃ, ὁ πατὴρ, θὰ ἀπέλθῃ·
ἀκόμη δὲν ἐδειπνήσεν, ἀλλὰ θὰ δειπνήσῃ
καὶ μετὰ τοῦτο θὰ ἀπέλθῃ).

1. Ἡ προσδιοριστικὴ μετοχὴ σημαίνουσα χρόνον λέγεται **χρο- νικὴ** καὶ ἀναλύεται ἐν τῇ νέα γλώσσῃ διὰ χρονικῆς προτάσεως.

2. Ἡ χρονικὴ μετοχὴ ἀναλύεται ἐν τῇ νέα γλώσσῃ

1) Διὰ τοῦ ὄτε ἢ ἐν ᾧ καὶ ὀριστικῆς, ὅταν σημαίνῃ προᾶ- ξιν σύγχρονον πρὸς τὴν διὰ τῆς κυρίας προτάσεως ἐκφραζομένην προᾶξιν.

2) Διὰ τοῦ ἀφ' οὗ καὶ ὀριστικῆς, ὅταν σημαίνῃ προᾶξιν, γενομένην πρὸ τῆς πράξεως, τῆς ἐκφραζομένης διὰ τῆς κυρίας προ- τάσεως, καὶ

3) Διὰ τοῦ ἀφ' οὗ καὶ ὑποτακτικῆς, ὅταν σημαίνῃ προᾶ- ξιν, ἢ ὅποια θὰ γίνῃ ἐν τῷ μέλλοντι πρὸ τῆς ἐν τῇ κυρία προτάσει πρά- ξεως.

β.) Αἰτιολογικὴ μετοχὴ.

Προτάσεις

Ἄμελῦδας ὁ παῖς οὐκ ἔμαθεν

(ἐπειδὴ ἠμέλησεν ὁ παῖς, δὲν ἔμαθεν·

ὁ παῖς δὲν ἔμαθε, διότι ἠμέλησεν).

3. Ἡ προσδιοριστικὴ μετοχὴ σημαίνουσα αἰτίαν λέγεται **αι- τιολογικὴ** καὶ ἀναλύεται ἐν τῇ νέα γλώσσῃ δι' αἰτιολογικῆς προ- τάσεως.

4. Ἡ αἰτιολογικὴ μετοχὴ ἀναλύεται συνήθως διὰ τοῦ ἐπειδὴ καὶ ὀριστικῆς, ὅταν ἡ αἰτία προτάσῃται τῆς πράξεως, ἢ διὰ τοῦ διότι καὶ ὀριστικῆς, ὅταν ἡ αἰτία ἐπιτάσῃται.

γ.) Ὑποθετικὴ μετοχὴ.

Προτάσεις

Τιμῶν τοὺς γονέας εὔ πράξεις

(ἐὰν τιμᾶς τοὺς γονεῖς σου, θὰ εὐτυχῆς).

5. Ἡ προσδιοριστικὴ μετοχὴ σημαίνουσα ὑπόθεσιν (ὑπὸ τίνι δὴλ. ὅρον γίνεται ἢ θὰ γίνῃ τι) λέγεται **ὑποθετικὴ** καὶ ἀναλύεται ἐν τῇ νέα γλώσσῃ δι' ὑποθετικῆς προτάσεως:

δ'.) Ἐνδοτικὴ ἢ παραχωρητικὴ μετοχή.

Προτάσεις

Ὁ παῖς πεινῆ ἄρτι φαγών

(ὁ παῖς πεινᾷ, ἂν καὶ πρὸ ὀλίγου ἔφαγεν,
ἐνῶ τὸ φυσικὸν ἐπακολούθημα τοῦ τρώγειν εἶναι
τὸ νὰ μὴ πεινᾷ τις).

6. Ἡ προσδιοριστικὴ μετοχὴ σημαίνουσα ὅτι τὸ ἐπακολούθημα αὐτῆς εἶναι **ἐναντίον** πρὸς τὴν διὰ τῆς κυρίας προτάσεως ἐκφραζομένην προᾶξιν λέγεται **ἐνδοτικὴ ἢ παραχωρητικὴ** καὶ ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ δι' ἐνδοτικῆς ἢ παραχωρητικῆς προτάσεως.

ε'.) Τελικὴ μετοχή.

Προτάσεις

Ὁ πατήρ ἦλθε **συμβουλευσών** ὑμῖν

(ὁ πατήρ ἦλθεν, ἵνα συμβουλευσῆ ὑμᾶς)

7. Ἡ προσδιοριστικὴ μετοχὴ σημαίνουσα τὸ **τέλος** ἦτοι τὸν σκοπὸν λέγεται **τελικὴ** καὶ ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ διὰ τελικῆς προτάσεως.

ς'.) Τροπικὴ μετοχή.

Προτάσεις

1) Ὁ παῖς εἶπε ταῦτα **γελῶν** (μὲ γέλια).

2) Ἡ κόρη εἶπε ταῦτα **κλαίουσα** (μὲ κλαύματα).

3) Ἡ γυνὴ **ζῆ ἐργαζομένη** (ἀπὸ [μὲ] τὴν ἐργασίαν τῆς).

4) Ἦλθες **οὐκ ἔχων** χρήματα

(ἦλθες χωρὶς νὰ ἔχῃς χρήματα).

8. Ἡ προσδιοριστικὴ μετοχὴ σημαίνουσα **τρόπον** λέγεται **τροπικὴ** καὶ ἢ μένει ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ ἀμετάβλητος ἢ ἀναλύεται δι' οὐσιαστικοῦ μετὰ τινος προθέσεως ἢ διὰ τοῦ **χωρὶς νὰ** καὶ **ὑποτακτικῆς**, ὅταν ἔχη ἄρνησιν (τὸ οὐ).

§ 4. Δοτικὴ τοῦ αἰτίου.

Προτάσεις

Δειλία οἱ πολέμιοι ἔφυγον

(διὰ δειλίαν ἢ ἔνεκα δειλίας οἱ πολέμιοι ἔφυγον).

Ἡ δοτικὴ πολλάκις σημαίνει τὴν αἰτίαν καὶ ἀναλύεται διὰ τῆς διὰ καὶ αἰτιατικῆς ἢ τῆς ἔνεκα καὶ γενικῆς.

§ 5. Δοτικὴ τῆς ἀναφορᾶς.

Προτάσεις

- 1) Ὑπερέχω τῇ δυνάμει (ὑπερέχω κατὰ τὴν δύναμιν).
- 2) Οὔτε ποδὶν εἰμι ταχύς οὔτε χερσὶν ἰσχυρός (οὔτε κατὰ τοὺς πόδας εἰμι ταχύς οὔτε κατὰ τὰς χεῖρας ἰσχυρός).

Ἡ δοτικὴ πολλάκις σημαίνει ἀναφορὰν ἢ τὸ κατὰ τι καὶ ἀναλύεται διὰ τῆς προθέσεως κατὰ καὶ αἰτιατικῆς.

§ 6. Αἰτιατικὴ τῆς ἀναφορᾶς.

Προτάσεις

- 1) Ὁ ἀνὴρ ἦν θαυμάσιος τὸ μέγεθος (ὁ ἀνὴρ ἦτο θαυμάσιος κατὰ τὸ μέγεθος).
- 2) Ὁ παῖς ἐστὶ καθαρός τὸ σῶμα (ὁ παῖς εἶναι καθαρὸς κατὰ τὸ σῶμα).

Ἡ αἰτιατικὴ πολλάκις σημαίνει τὴν ἀναφορὰν ἢ τὸ κατὰ τι.
Ἡ νέα γλῶσσα προτάσει ταύτης τὴν πρόθεσιν κατὰ.

§ 7. Εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἄν.

Προτάσεις

- 1) Εἴποις ἄν ταῦτα, ὦ παῖ (δύνασθαι νὰ εἴπῃς ταῦτα, ὦ παῖ, ἢ τῶρα (ἐν τῷ παρόντι) ἢ κατόπιν (ἐν τῷ μέλλοντι)).
- 2) Οὐκ ἄν λάβοιμεν παρὰ τοῦ μὴ ἔχοντος (δὲν δυνάμεθα νὰ λάβωμεν παρὰ τοῦ μὴ ἔχοντος).

1. Ἡ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἄν σημαίνει ὅτι δύναται νὰ γίνῃ τι (τὸ δυνατόν γενέσθαι) ἐν τῷ παρόντι ἢ ἐν τῷ μέλλοντι (δυνατικὴ εὐκτικὴ).

- 3) Εἰ ἔχοις τις, διδοίης ἄν (ἄν ἤθελες ἔχεις τι, ἤθελες δίδεις).
- 4) Ὅποτε λάβοις τι, δοίης ἄν (ὅποτε ἤθελες λάβεις τι, ἤθελες δώσῃ).

(Ἄ ν ά π τ υ ξ ι ς. — Ὁ λέγων ταῦτα ἐκφράζει ἴδιαν σκέψιν (γνώμην), διότι δυνατόν νά ἔχῃς τι καί νά μὴ δίδῃς ἢ δυνατόν νά λάβῃς τι καί νά μὴ δώσῃς).

2. Ἡ εὐκτική μετὰ τοῦ ἄν σημαίνει ἀπλῆν σκέψιν τοῦ λέγοντος, ὅταν συνάπτηται μετ' αὐτῆς ἄλλη εὐκτική μετὰ τοῦ εἰ ἢ ὀπότε, ἀπλῆν σκέψιν τοῦ λέγοντος καὶ αὐτὴ σημαίνουσα.

§ 8. Ἱστορικοὶ χρόνοι τῆς ὀριστικῆς μετὰ τοῦ ἄν.

1) Πολλὰ ἔλεγεν ἄν τις (πολλὰ ἠδύνατό τις νά λέγῃ).

2) Πολλὰ εἶπεν ἄν τις (πολλὰ ἠδύνατό τις νά εἶπῃ).

1. Ὁ παρατατικός καὶ ἀόριστος τῆς ὀριστικῆς μετὰ τοῦ ἄν σημαίνουνσιν ὅτι ἠδύνατο νά γίνηται ἢ νά γίνῃ τι ἐν τῷ παρελθόντι (δυννητικὴ ὀριστικὴ).

3) Εἰ τοῦτο ἔπραττες, ἐβλάπτου ἄν

(ἄν ἔπραττες τοῦτο, θὰ ἐβλάπτεσο. Τὸ πραγματικὸν εἶναι·

Δὲν πράττεις τοῦτο· ἄρα δὲν βλάπτεσαι).

4) Εἰ τοῦτο ἔπραξας, ἐβλάβῃς ἄν

(ἄν ἤθελες πράξει τοῦτο, ἤθελες βλαφθῆ. Τὸ πραγματικὸν εἶναι·

Δὲν ἔπραξας τοῦτο· ἄρα δὲν ἐβλάβῃς).

5) Εἰ τοῦτο ἐπεπράχεις, ἐβέβλαιψο ἄν

(ἄν τοῦτο εἶχες πράξει, θὰ εἶχες βλαφθῆ. Τὸ πραγματικὸν εἶναι·

Δὲν ἔχεις πράξει τοῦτο· ἄρα δὲν ἔχεις βλαφθῆ).

2. Οἱ ἱστορικοὶ χρόνοι τῆς ὀριστικῆς μετὰ τοῦ ἄν σημαίνουνσιν τὸ μὴ πραγματικόν, ὅταν συνάπτιωνται μετὰ τινος ὑποθέσεως (διὰ τοῦ εἰ καὶ ἱστορικοῦ χρόνου τῆς ὀριστικῆς ἐκφερομένης).

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΝ ΤΗΝ ΕΝ ΤΗ Γ' ΤΑΞΕΙ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ
ΔΙΔΑΚΤΕΑΝ ΕΚ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ ΥΛΗΝ*

ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. «*Επανάληψις τῶν λεχθέντων ἐν ταῖς κατωτέρω τάξεσι περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ὑποκειμένου, τοῦ κατηγορήματος καὶ τῶν εἰδῶν αὐτοῦ*». Τούτοις προσθετέα: *πρότασις, εἶδη προτάσεων.*

§ 1. Πρότασις. Ὑποκείμενον. Κατηγόρημα.

- 1) Ὁ Θεός ἐστι δίκαιος.
- 2) Ὁ ἥλιος λάμπει.
- 3) (Σὺ) εὐτυχεῖς.

(*Ἄ ν ά π τ υ ξ ι ς.* — Ἐν ἐκ τῶν λέξεων τῆς 1ης σειρᾶς εἶπω μόνον τὰς λέξεις «Ὁ Θεός ἐστι...» χωρὶς νὰ εἶπω ἄλλο τι, δὲν ἐκφράζω τέλειον διανόημα (τελείαν σκέψιν), διότι δὲν λέγω ὅποιος (τί) εἶναι ὁ Θεός. Ἐὰν δὲ εἶπω τὰς λέξεις «Ὁ Θεός ἐστι δίκαιος», ἐκφράζω τέλειον διανόημα. — Ἐὰν ἐκ τῶν λέξεων τῆς 2ας σειρᾶς εἶπω μόνον τὴν λέξιν «λάμπει», δὲν ἐκφράζω τέλειον διανόημα, διότι δὲν λέγω τίς (ποῖος) λάμπει. Ἐὰν δὲ εἶπω τὰς λέξεις «Ὁ ἥλιος λάμπει», ἐκφράζω τέλειον διανόημα. — Ἐὰν δὲ ἐκ τῶν λέξεων τῆς 3ης σειρᾶς εἶπω μόνον τὴν λέξιν «εὐτυχεῖς», ἐκφράζω τέλειον διανόημα, διότι ἐννοεῖται ἡ λέξις «σὺ», καὶ ἂν μὴ εἶπω αὐτήν.

1. Ἡ διὰ λέξεων ἢ διὰ μιᾶς λέξεως ἐκφρασις τελείου διανοήματος λέγεται **πρότασις**.

(*Ἄ ν ά π τ υ ξ ι ς.*) — Περὶ τίνος λέγομεν ἐν τῇ προτ. 1 ὅτι εἶναι δίκαιος; Περὶ τοῦ Θεοῦ. Περὶ τίνος λέγομεν ἐν τῇ προτ. 2 ὅτι λάμπει; Περὶ τοῦ ἡλίου).

* Κατὰ τὸ ἰσχύον πρόγραμμα τῶν διδασκομένων μαθημάτων ἐν τοῖς σχολείοις τῆς μέσης ἐκπαίδευσως οἱ τῆς Γ' τάξεως τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου μαθηταὶ μανθάνουσι «τὰ στοιχειωδέστατα τῆς συντάξεως τῆς ἀττικῆς διαλέκτου κατὰ τρόπον πρακτικὸν καὶ ἄνευ τινὸς θεωρίας». Ἡ δ' ἐν τῇ τάξει ταύτῃ διδαχτέα ἐκ τοῦ συντακτικοῦ βλῆ, ὀριζομένη ἀκριβέστερον ἐν ταῖς ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ἐκδοθείσαις ὁδηγίαις (σελ. 51—54), περιλαμβάνεται ἐν 32 μαθήματιν.

2. Ἐκεῖνο, περὶ τοῦ ὁποίου λέγομέν τι, λέγεται ὑποκειμένον

(Ἄ ν ά π τ υ ξ ι ς — Τί λέγομεν ἐν τῇ προτ. 1 περὶ τοῦ ὑποκειμένου Θεός; Λέγομεν ὅτι εἶναι δίκαιος. Τί λέγομεν ἐν τῇ προτ. 2 περὶ τοῦ ὑποκειμένου ἥλιος; Λέγομεν ὅτι λάμπει).

3 Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον λέγομεν περὶ τοῦ ὑποκειμένου, λέγεται **κατηγόρημα**.

(Ἄ ν ά π τ υ ξ ι ς. — Ἐν τῇ προτ. 1 τὸ κατηγόρημα «δίκαιος» εἶναι ὄνομα. Ἐν τῇ προτ. 2 τὸ κατηγόρημα «λάμπει» εἶναι ῥῆμα).

4. Τὸ κατηγόρημα εἶναι δύο εἰδῶν, ὄνομα ἢ ῥῆμα.

5. Τὸ κατηγόρημα, ὅταν εἶναι ὄνομα, λέγομεν **κατηγορούμενον**.

6. Τὸ κατηγόρημα, ὅταν εἶναι ῥῆμα, λέγομεν ἀπλῶς ῥῆμα.

Προτάσεις

- 1) Ὁ παῖς ἐστὶν ἐπιμελής.
- 2) Ὁ ἀνὴρ φαίνεται κόσμιος.

(Ἄ ν ά π τ υ ξ ι ς. — Ἐν τῇ προτ. 1 τὸ κατηγορούμενον «ἐπιμελής» συνδέομεν μετὰ τοῦ ὑποκειμένου «παῖς» διὰ τοῦ ῥήματος «ἐστίν». Ἐν τῇ προτ. 2 τὸ κατηγορούμενον «κόσμιος» συνδέομεν μετὰ τοῦ ὑποκειμένου «ἀνὴρ» διὰ τοῦ ῥήματος «φαίνεται»).

7. Τὸ ῥῆμα, διὰ τοῦ ὁποίου συνδέομεν τὸ κατηγορούμενον μετὰ τοῦ ὑποκειμένου, λέγεται **συνδεδεικόν**.

Προτάσεις

- 1) Ὁ πατὴρ ἐστὶν ὑγιής = Ὁ πατὴρ ὑγιαίνει.
- 2) (Ἐγὼ) εἰμὶ ἀσθενής = (Ἐγὼ) ἀσθενῶ.

(Ἄ ν ά π τ υ ξ ι ς. — Ἐν τῇ προτ. 1 τὸ κατηγορούμενον «ὑγιής» καὶ τὸ συνδεδεικόν «ἐστίν» γίνεται ἐν ῥῆμα, «ὑγιαίνει». Ἐν τῇ προτ. 2 τὸ κατηγορούμενον «ἀσθενής» καὶ τὸ συνδεδεικόν «εἰμὶ» γίνεται ἐν ῥῆμα, «ἀσθενῶ»).

8. Πολλάκις τὸ κατηγορούμενον καὶ τὸ συνδεδεικόν συγχωνεύονται εἰς ἓν ῥῆμα. Ὅθεν

9. Ἡ πρότασις ἀποτελεῖται ἐξ ὑποκειμένου, συνδεδεικτοῦ καὶ κατηγορουμένου ἢ ἐξ ὑποκειμένου καὶ ῥήματος ἢ ἐκ ῥήματος μόνον, ὅταν παραλείπηται τὸ ὑποκείμενον.

§ 2. Ὑποκείμενον. Παράλειψις τούτου.

α'.) Τί τίθεται ὡς ὑποκείμενον;

Προτάσεις

- 1) Ὁ παῖς γράφει. 2) Σὺ παίζεις.
- 3) Ὁ σοφός ἐστιν εὐδαίμων.
- 4) Ὁ προσέχων μαθάνει.
- 5) Τὸ κλέπτειν ἐστὶν αἰσχρόν.
- 6) Τὸ πεῖ ἐστι σύμφωνον.
- 7) Τὸ γινῶθι σαυτόν ἐστι καλόν.

1. Ὡς ὑποκείμενον τῆς προτάσεως τίθεται συνήθως ὄνομα οὐσιαστικὸν ἢ ἡ προσωπικὴ ἀντωνυμία. Ἄλλὰ καὶ ἐπίθετον καὶ μετοχὴ καὶ ἀπαρέμφατον καὶ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου καὶ ὁλόκληρος πρότασις τίθεται ὡς ὑποκείμενον, ὅταν μετὰ τοῦ ἄρθρου λαμβάνονται ὡς ὀνόματα οὐσιαστικά

β') Κατὰ τίνα πτώσιν τίθεται τὸ ὑποκείμενον ;

Προτάσεις

- 1) Ἦλθον τριάκοντα ἄνδρες.
- 2) Ἦλθον περὶ τοὺς τριάκοντα ἄνδρας.

2. Τὸ ὑποκείμενον τίθεται κατὰ πῶσιν ὀνομαστικῆν. Ἐνίοτε δὲ τίθεται κατὰ πῶσιν αἰτιατικὴν μετὰ ἰνος προθέσεως (εἰς, πρὸς, περὶ, ἀμφί, ὑπέρ, κατά, ἐπί).

γ'.) Πότε τίθεται καὶ πότε παραλείπεται τὸ ὑποκείμενον ;

Προτάσεις

- 1) Γράφω (ἐννοεῖται ἐγώ).
- 2) Γράφομεν (ἐννοεῖται ἡμεῖς).
- 3) Παίζεις (ἐννοεῖται σὺ)
- 4) Παίζετε (ἐννοεῖται ὑμεῖς = σεῖς).
- 5) Ἐγὼ μὲν γράφω, σὺ δὲ παίζεις.

3. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου προσώπου (ἐγώ, ἡμεῖς, σὺ, ὑμεῖς) παραλείπεται, διότι δηλοῦται ἐκ τῶν καταλήξεων τοῦ ῥήματος. Τίθεται δὲ μόνον ἐπὶ ἐμφάσεως ἢ ἀντιθέσεως.

Προτάσεις

- 1) Οἱ παῖδες γράφουσιν.
- 2) Ἐκέρυξεν ἀγῶνα (ἐννοεῖται ὁ κῆρυξ).
- 3) Ἀνέγνω τὸν νόμον (ἐννοεῖται ὁ γραμματεὺς).
- 4) Ἀστράπτει (ἐννοεῖται ὁ Θεός).
- 5) Λέγουσιν (ἐννοεῖται εἰ ἄνθρωποι) ὅτι δίκαιος εἶ (1).

4. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ τρίτου προσώπου τίθεται. Παραλείπεται δὲ μόνον, ὅταν εὐκόλως ἐννοῆται.

§ 3. Κατηγορημα. Παράλειψις τούτου.

A. Ὅνοματικὸν κατηγορημα (=κατηγορούμενον).

α'.) Τί τίθεται ὡς κατηγορούμενον;

Προτάσεις

- 1) Ὁ Θεός ἐστι δίκαιος.
- 2) Ὁ Ὀλυμπός ἐστιν ὄρος.
- 3) Τὸ λακωνίζειν (2) ἐστὶ φιλοσοφεῖν.
- 4) (Ἐγὼ) εἰμὶ (3) τυράνῳ ἑοικώς (3).
- 5) Ὁ Φίλιππος ἐστὶν ὅ,τι ἂν εἴποι τις (4).

1. Ὡς κατηγορούμενον τίθεται συνήθως ἐπίθετον. Ἀλλὰ καὶ οὐσιαστικὸν καὶ πᾶν μέρος λόγου καὶ ὀλόκληρος πρότασις τίθεται ὡς κατηγορούμενον.

β'.) Κατὰ τίνα πτώσιν τίθεται τὸ κατηγορούμενον;

Προτάσεις

- 1) Οἱ στρατιῶται ἦσαν διακοδίοι.
  - 2) Οἱ στρατιῶται ἦσαν περὶ τοὺς διακοδίους.
2. Τὸ κατηγορούμενον τίθεται, ὡς καὶ τὸ ὑποκείμενον, κατὰ πῶσιν ὀνομαστικῆν. Ἐνίοτε δὲ τίθεται κατὰ πῶσιν αἰτιατικῆν μετὰ τινος προθέσεως.

---

(1) εἶσαι. (2) Τὸ ἠμιλεῖν συντόμως καὶ εὐστόχως. (3) εἰμὶ ἑοικώς=ἑοικα=ὁμοιάζω. (4) ὅ,τι δύναται τις νὰ εἴπη.

γ'.) Πότε παραλείπεται τὸ κατηγορούμενον ;

Προτάσεις

- 1) Ὁ Σωκράτης ἦν σοφός. 2) Ὁ παῖς ἐστι κόσμιος.
- 3) Ἐγὼ μὲν ἀμελής εἰμι, σὺ δὲ οὐκ εἶ (ἐννοεῖται ἀμελής).
3. Τὸ κατηγορούμενον τίθεται. Παραλείπεται δὲ μόνον, ὅταν εὐκόλως ἐννοῆται.

Β'. Ῥηματικὸν κατηγορήμα (= ὄημα).

Προτάσεις

- 1) Ὁ παῖς τρέχει. 2) Ἡ κόρη παίζει.
- 2) Πόθεν, ὦ παῖ (ἐννοεῖται ἔρχη=ἔρχεσαι) ;
- 3) Ἐγὼ μὲν ὕδωρ πίνω, σὺ δὲ οἶνον (ἐννοεῖται πίνεις).
4. Τὸ ὄημα τίθεται. Παραλείπεται δὲ μόνον, ὅταν εὐκόλως ἐννοῆται.

§ 4. Συνδεδεικτόν. Παράλειψις τούτου.

Τίνα ὄηματα χρησιμεύουσιν ὡς συνδεδεικτά ;

Προτάσεις

- 1) Ὁ Θεός ἐστὶ δίκαιος.
- 2) Τοῦτο ὑπάρχει βέλτιστον.
- 3) Ὁ Κῦρος ἐγένετο βασιλεύς.
- 4) Ὁ Ἡρακλῆς κατέστη εὐεργέτης (τῆς Ἑλλάδος).
- 5) Ἡ κόρη πέφικεν (1) ἐπιμελής.
- 6) Ὁ ἀνὴρ νομίζεται ἄριστος.
- 7) Ἡ γυνὴ καλεῖται εὐσεβής.
- 8) Ὁ Σοφοκλῆς ἠρέθη (2) στρατηγός.

1. Ὡς συνδεδεικτόν τοῦ κατηγορουμένου μετὰ τοῦ υποκειμένου χρησιμεύει τὸ εἶμι. Ἀλλὰ πλὴν τούτου χρησιμεύουσιν ὡς συνδεδεικτά α') τὰ ὄηματα ὑπάρχω, γίγνομαι, καθίσταμαι, φύομαι, β') τὰ σημαίνοντα νομίζομαι (δοξαστικά), καλοῦμαι (κλητικὸν) καὶ ἐκλέγομαι.

(1) εἶναι ἐκ φύσεως. (2) ἐξελέχθη.

Προτάσεις

- 1) Ὁ ἀνὴρ ἀφίκετο ⁽¹⁾ **τριταῖος** (= τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ).
- 2) Οἱ ἄνδρες σκηνοῦσιν **ὑπαίθριοι** (= ἐν ὑπαίθρῳ).
- 3) Ἡ κρίνη ρεῖ ⁽²⁾ **ἄφθονος** (= ἀφθόνως).

2. Πάντα σχεδὸν τὰ ῥήματα, μάλιστα τὰ κινήσεως σημαντικά, δύνανται νὰ χρησιμεύωσιν ὡς συνδετικὰ κατηγορουμένου μετὰ ὑποκειμένου, ἀλλὰ τότε τὸ κατηγορούμενον φανερώσει χρόνον ἢ τόπον ἢ τρόπον.

Πότε παραλείπεται τὸ συνδετικὸν εἰμί ;

- 1) Ἄδηλον τὸ μέλλον (ἐννοεῖται **ἐστίν**).
  - 2) Αἱ δευτέραι φροντίδες σοφώτεραι (ἐννοεῖται **εἰσίν**).
  - 3) Ἀνάγκη βουλευέσθαι ⁽³⁾ (ἐννοεῖται **ἐστίν**).
  - 4) Φύσιν μεταβαλεῖν οὐ ῥάδιον ⁽⁴⁾ (ἐννοεῖται **ἐστίν**).
  - 5) Τοὺς φίλους εὐεργετητέον ⁽⁵⁾ (ἐννοεῖται **ἐστίν**).
3. Τὸ συνδετικὸν εἰμί παραλείπεται, ὅταν εὐκόλως ἐννοῆται.

§ 5. Παράλειψις δύο ὄρων τῆς προτάσεως.

Προτάσεις

- 1) Ἔστιν ὁ ἀνὴρ δίκαιος; Ἔστιν (ἐννοεῖται **ὁ ἀνὴρ δίκαιος**).
- 2) Ποῖός⁽⁶⁾ ἐστὶν ὁ παῖς, Ἐπιμελής (ἐννοεῖται **ὁ παῖς ἐστίν**).
- 3) Τίς ἦν σοφός; Σωκράτης (ἐννοεῖται **ἦν σοφός**).

Πολλάκις παραλείπονται συγχρόνως 1) ὑποκείμενον καὶ κατηγορούμενον, 2) ὑποκείμενον καὶ συνδετικὸν καὶ 3) συνδετικὸν καὶ κατηγορούμενον, ὅταν εὐκόλως ἐννοῶνται.

§ 6. Εἴδη προτάσεων.

A α'.) Προτάσεις ἀπλαῖ

- 1) Ὁ παῖς ἐστὶν ἐπιμελής
- 2) Τὸ μέλλον (ἐστίν) ἄδηλον.
- 3) Ἡ κόρη περιπατεῖ.

1. Προτάσις ἔχουσα ἐν ὑποκείμενον καὶ κατηγορούμενον (μετὰ

(1) ᾗθε. (2) ῥεῖ. (3) νὰ σκεπτώμεθα. (4) εὐκόλον. (5) πρέπει νὰ εὐεργετῇ τις. (6) ποῖας λογῆς.

συνδεικτοῦ ἢ αἰεν συνδεικοῦ) ἢ ἐν ὑποκείμενον καὶ ῥῆμα λέγεται **πρότασις ἀπλῆ**.

6.) **Πρότασις ἐλλειπτική.**

- 1) Ὑγιαίνεις (ἐννοεῖται **σύ**).
- 2) Πόθεν, ὦ παῖ (ἐννοεῖται **ἔρχη**—ἔρχεσαι) ;
- 3) Ἐγὼ εἶμι (1) πένης, σὺ δὲ οὐκ εἶ (2) (ἐννοεῖται **πένης**).
- 4) Τιμιώτατον (3) ἢ ἀρετή (ἐννοεῖται **ἐστίν**).
- 5) Ἔστιν ὁ παῖς κόσμιος; Ἔστιν (ἐννοεῖται **ὁ παῖς κόσμιος**).
- 6) Ποῖός ἐστιν ὁ ἀνὴρ; Ἀγαθός (ἐννοεῖται **ὁ ἀνὴρ ἐστίν**).
- 7) Τίς ἐστι σοφός; Σωκράτης (ἐννοεῖται **ἐστὶ σοφός**).

2. **Πρότασις**, τῆς ὁποίας παραλείπεται τὸ ὑποκείμενον ἢ τὸ ῥῆμα ἢ τὸ κατηγορούμενον ἢ τὸ συνδεικτὸν ἢ συγχρόνως τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ κατηγορούμενον ἢ τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ συνδεικτὸν ἢ τὸ συνδεικτὸν καὶ τὸ κατηγορούμενον, λέγεται **πρότασις ἐλλειπτική**.

Α γ.) Πρότασις σύνθετος.

- 1) Ὁ παῖς ἐστὶν ἐπιμελής καὶ κόσμιος.
- 2) Ὁ παῖς περιπατεῖ καὶ ἴδει (4).
- 3) Ὁ Σωκράτης καὶ ὁ Πλάτων ἦσαν σοφοί.
- 4) Ὁ Σωκράτης καὶ ὁ Πλάτων ἐδίδασκον.
- 5) Ὁ Σωκράτης καὶ ὁ Πλάτων ἦσαν σοφοὶ καὶ δίκαιοι.
- 6) Ὁ Σωκράτης καὶ ὁ Πλάτων ἐδίδασκον καὶ ὠφέλουν.

3. **Πρότασις** ἔχουσα περισσότερα τοῦ ἐνὸς κατηγορούμενα ἢ ῥήματα ἢ ὑποκείμενα ἢ συγχρόνως ὑποκείμενα καὶ κατηγορούμενα ἢ ῥήματα λέγεται **πρότασις σύνθετος**.

(Ἄ ν ά π τ υ ξ ι ς. — Ἡ ὑπ' ἀριθ. 1 σύνθετος πρότασις ἔχει δύο κατηγορούμενα καὶ ἀναλύεται εἰς δύο ἀπλᾶς «ὁ παῖς ἐστὶν ἐπιμελής», «ὁ παῖς ἐστὶν κόσμιος». — Ἡ ὑπ' ἀριθ. 2 σύνθετος πρότ. ἔχει δύο ῥήματα καὶ ἀναλύεται εἰς δύο ἀπλᾶς «ὁ παῖς περιπατεῖ», «ὁ παῖς ἴδει». — Ἡ ὑπ' ἀριθ. 3 σύνθετος πρότ. ἔχει δύο ὑποκείμενα καὶ ἀναλύεται εἰς δύο ἀπλᾶς «ὁ Σωκράτης ἦν σοφός», «ὁ Πλάτων ἦν σοφός». — Ἡ ὑπ' ἀριθ. 4 σύνθετος πρότ. ἔχει δύο ὑποκείμενα καὶ ἀναλύεται εἰς δύο ἀπλᾶς «ὁ Σωκράτης ἐδίδασκεν», «ὁ Πλάτων ἐδίδασκεν». — Ἡ ὑπ' ἀριθ. 5 σύνθετος πρότ. ἔχει δύο ὑποκείμενα καὶ δύο κατηγορούμενα καὶ ἀναλύεται εἰς τέσσαρας ἀπλᾶς «ὁ Σωκράτης ἦν σοφός»,

(1) εἶμαι. (2) εἶσαι. (3) πολιτιμώτατον (πρᾶγμα). (4) τραγωδεῖ.

«ὁ Πλάτων ἦν σοφός», «ὁ Σωκράτης ἦν δίκαιος», «ὁ Πλάτων ἦν δίκαιος». —
Ἡ ὑπ' ἀριθ. 6 σύνθετος πρότ. ἔχει δύο ὑποκείμενα καὶ δύο ῥήματα καὶ ἀνα-
λύεται εἰς τέσσαρας ἀπλᾶς «ὁ Σωκράτης ἐδίδασκεν», «ὁ Πλάτων ἐδίδασκεν»,
«ὁ Σωκράτης ὠφέλει», «ὁ Πλάτων ὠφέλει»).

4. Ἡ σύνθετος πρότασις ἀναλύεται εἰς τόσας ἀπλᾶς, ὅσα εἶναι τὰ
κατηγορούμενα ἢ ῥήματα ἢ τὰ ὑποκείμενα αὐτῆς ἢ ὅσα εἶναι συγχρό-
νως τὰ ὑποκείμενα καὶ τὰ κατηγορούμενα ἢ τὰ ῥήματα αὐτῆς.

δ'.) Προτάσεις ἐπνυξημέναι ἢ πεπλατυμέναι.

1) Ὁ Κῦρος ἦν βασιλεύς.	} Προτάσεις ἀπλᾶι.
2) Ὁ μαθητὴς γράφει.	
3) Ὁ μέγας Κῦρος ἦν ἀνδρεῖος βασιλεύς	} Προτάσεις πε- πλατυσμέναι.
4) Ὁ ἐπιμελής μαθητὴς γράφει ὀρθῶς.	

5. Πρότασις ἔχουσα ἐκτός τοῦ ὑποκειμένου, τοῦ κατηγορουμένου
ἢ τοῦ ῥήματος καὶ ἄλλας τινὰς λέξεις, αἱ ὁποῖα προσδιορίζουσιν ἀκρι-
βέστερον ταῦτα, λέγεται πρότασις ἐπνυξημένη ἢ πεπλατυ-
σμένη.

ε'.) Προτάσεις ἐρωτηματικαί.

- 1) Ζῆ ὁ πατήρ σου ;
- 2) Τίς σοι ἔδωκε τὸ βιβλίον ;
- 3) Πόσους ἀδελφοὺς ἔχεις ;

6. Πρότασις, διὰ τῆς ὁποίας ἐρωτᾶ τις περὶ τινος, λέγεται πρό-
τασις ἐρωτηματικὴ.

στ'.) Προτάσεις ἀποφατικαί.

- 1) Ὁ παῖς οὐκ ἔστιν ἐπιμελής.
- 2) Ὁ παῖς οὐ γράφει καλῶς.
- 3) Μὴ παίζετε, ὦ παῖδες.

7. Πρότασις ἔχουσα τὸ οὐ ἢ μὴ λέγεται ἀποφατικὴ (ἀρνη-
τικὴ).

ζ'.) Προτάσεις καταφατικαί.

- 1) Ὁ παῖς ἔστιν ἐπιμελής.
- 2) Ὁ παῖς γράφει καλῶς.
- 3) Παίζετε, ὦ παῖδες.

8. Προτάσις μὴ ἔχουσα τὸ οὐ ἢ μὴ λέγεται καταφατικὴ (βεβαιωτικὴ).

α'.) Προτάσεις κύριαι.   θ'.) Προτάσεις δευτερεύουσαι.

1) Ὁ παῖς μελετᾷ,   2) ἵνα μάθῃ γράμματα.

3) Ὁ παῖς μανθάνει,   4) διότι μελετᾷ.

(Ἄ ν ά π τ υ ξ ι ς. — Ἐὰν εἴπω μόνον τὴν πρότ. 1 «ὁ παῖς μελετᾷ», ἐκφράζω πλήρες νόημα. Ἐὰν εἴπω μόνον τὴν πρότ. 2 «ἵνα μάθῃ γράμματα» δὲν ἐκφράζω πλήρες νόημα. Ἐὰν δὲ εἴπω καὶ τὰς δύο, διὰ τῆς δευτέρας συμπληρῶ ἢ προσδιορίζω ἀκριθέστερον τὴν πρώτην, ἐκφράζω δηλ. τὸν σκοπὸν, διὰ τὸν ὅποιον ὁ παῖς μελετᾷ. — Ἐπ' ἴσης, ἐὰν εἴπω μόνον τὴν πρότ. 3 «ὁ παῖς μανθάνει», ἐκφράζω πλήρες νόημα. Ἐὰν δὲ εἴπω μόνον τὴν πρότ. 4 «διότι μελετᾷ», δὲν ἐκφράζω πλήρες νόημα. Ἐὰν δὲ εἴπω καὶ τὰς δύο (3 καὶ 4), διὰ τῆς τετάρτης συμπληρῶ ἢ προσδιορίζω ἀκριθέστερον τὴν τρίτην, ἐκφράζω δηλ. τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὅποیان ὁ παῖς μανθάνει, δηλ. τὸ διατί).

9. Προτάσις ἐκφράζουσα μόνη πλήρες νόημα λέγεται κυρία ἢ ἀνεξάρτητος πρότασις.

10. Προτάσις μὴ ἐκφράζουσα μόνη πλήρες νόημα, ἀλλὰ συμπληροῦσα ἢ προσδιορίζουσα ἀκριθέστερον τὴν κυρίαν λέγεται δευτερεύουσα ἢ ἐξηρητημένη πρότασις. Ὅθεν

11. Αἱ προτάσεις εἶναι ἐννέα εἰδῶν 1) ἀπλαῖ, 2) ἑλλειπτικαί, 3) σύνθετοι, 4) ἐπιρρηνημένοι ἢ πεπλατυσμένοι, 5) ἐρωτηματικά, 6) ἀποφατικά, 7) καταφατικά, 8) κύριαι ἢ ἀνεξάρτητοι καὶ 9) δευτερεύουσαι ἢ ἐξηρητημένοι.

ΜΑΘΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. «Γενικὸς κανὼν τῆς συμφωνίας τοῦ ὀρηματικοῦ καιηγορήματος (=ὀρήματος) πρὸς ἓν ἢ καὶ πλείω ὑποκείμενα κατὰ τὸ πρόσωπον καὶ τὸν ἀριθμὸν. Ἀιτική σύνταξις».

§ 7. Συμφωνία τοῦ ὀρηματος πρὸς τὸ ὑποκείμενον.

Α'. Συμφωνία τοῦ ὀρηματος πρὸς ἓν ὑποκείμενον.

1) Εγὼ γράφω   2) Ἡμεῖς γράφομεν

3) Σὺ γράφεις   4) Ὑμεῖς γράφετε

5) Σφῶ γράφετον (ὕμεῖς οἱ δύο γράφετε)

6) Ὁ παῖς γράφει 7) Οἱ παῖδες γράφουσι

8) Τῷ παιδὲ γράφετον (οἱ δύο παῖδες γράφουσιν)

1. Τὸ ῥῆμα συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατ' ἀριθμὸν καὶ πρόσωπον.

(Ἐξαιρέσεις)

α' ἐξαιρέσεις) 1) Τὰ ζῶα τρέχει (ἄντι τρέχουσιν).

2) Τὰ παιδιά παίζει (ἄντι παίζουνσιν).

2. Ὅταν τὸ ὑποκείμενον εἶναι πληθυντικῶς ἀριθμοῦ καὶ γένους οὐδαιτέρου, τὸ ῥῆμα τίθεται συνηθέσιστα κατὰ ἐνικὸν ἀριθμὸν. Ἡ σύνταξις αὕτη λέγεται ἀντικὴ σύνταξις.

(β' ἐξαιρέσεις) 1) Ὁ στρατὸς ἀνεχώρουν (ἄντι ἀνεχώρει).

2) Τὸ πλῆθος ἀπῆλθον (ἄντι ἀπῆλθεν).

3. Ὅταν τὸ ὑποκείμενον εἶναι ἐνικῶς ἀριθμοῦ, ἀλλ' εἶναι ὄνομα περιληπτικόν (σημαίνει δηλ. πολλά), τὸ ῥῆμα τίθεται πολλάκις κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν.

B'. Συμφωνία τοῦ ῥήματος πρὸς πολλά ὑποκείμενα.

α'.) Πολλά ὑποκείμενα τοῦ αὐτοῦ προσώπου.

Προτάσεις

1) Ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ καὶ ὁ ἀδελφὸς ἀπῆλθον.

2) Ἠλθεν ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ καὶ ὁ ἀδελφός.

3) Ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ στρατηγοὶ ἀπῆλθον.

4. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶναι περισσότερα τοῦ ἐνός, ἀλλὰ τοῦ αὐτοῦ προσώπου, τὸ ῥῆμα τίθεται ἢ κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἢ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τοῦ πλησιεστέρου ἢ τοῦ σπονδαιοτέρου ὑποκειμένου.

(Ἐξαιρέσεις)

Μίνως καὶ Λυκοῦργος νόμους ἐθέτην (ἢ ἔθεσαν).

5. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶναι δύο ἐνικῶς ἀριθμοῦ, τὸ ῥῆμα τίθεται ἐπίστε καὶ κατὰ διῦδον ἀριθμὸν.

6) Πολλά ὑποκείμενα διαφόρων προσώπων.

Προτάσεις

- 1) Ἐγὼ καὶ σὺ καὶ ὁ Πέτρος γράφουμεν.
- 2) Ἐγὼ καὶ ὁ Πέτρος γράφουμεν.
- 3) Σὺ καὶ ὁ Πέτρος γράφετε.

6. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶναι δύο ἢ περισσότερα, ἀλλὰ διαφόρων προσώπων, τὸ ῥῆμα τίθεται κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον πρόσωπον. Εἶναι δὲ ἐπικρατέστερον τὸ μὲν πρῶτον τοῦ δευτέρου καὶ τρίτου, τὸ δὲ δεύτερον τοῦ τρίτου.

ΜΑΘΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. «Γενικὸς κανὼν τῆς συμφωνίας τοῦ ὀνομαστικοῦ κατηγορήματος (=κατηγορουμένου) πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατὰ πτώσιν ἢ καὶ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν».

§ 8. Συμφωνία τοῦ κατηγορουμένου πρὸς τὸ ὑποκείμενον.

Α'. Ἐν ὑποκείμενον.

(α'. Κατηγορούμενον ἐπίθετον).

Προτάσεις

- 1) Ὁ πατήρ ἐστὶν ἀγαθός.
- 2) Ἡ μήτηρ ἐστὶν ἀγαθή.
- 3) Τὸ παιδίον ἐστὶν ἀγαθόν.
- 4) Οἱ παῖδες εἰσὶν ἀγαθοί.
- 5) Αἱ μητέρες εἰσὶν ἀγαθαί.
- 6) Τὰ παιδιά ἐστὶν ἀγαθά.
- 7) Τὼ παῖδέ ἐστων ἀγαθῷ
(οἱ δύο παῖδες εἶναι ἀγαθοί).

1. Τὸ κατηγορούμενον, ἂν εἶναι ἐπίθετον, συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν.

(Ἐξαιρέσις).

- 1) Ὁ πλοῦτός ἐστι δειλόν
(ὁ πλοῦτος εἶναι δειλὸν πρᾶγμα).
- 2) Οἱ παῖδες εἰσὶν ἀνιαρόν
(οἱ παῖδες εἶναι ὀγλήρῳ πρᾶγμα).
- 3) Ἡ σοφία ἐστὶ κάλλιστον
(ἡ σοφία εἶναι ὠραιότατον πρᾶγμα).
- 4) Αἱ μεταβολαὶ εἰσὶ λυπηρόν
(αἱ μεταβολαὶ εἶναι λυπηρὸν πρᾶγμα).

2. Ὅταν τὸ ὑποκείμενον σημαίνει γενικὸν τι (καὶ θεωρεῖται ὡς πρᾶγμα), τὸ κατηγορούμενον, ἂν εἶναι ἐπίθετον, τίθεται κατ' οὐδέτερον γένος καὶ ἐνικὸν ἀριθμόν, οἰουδήποτε γένους καὶ ἀριθμοῦ καὶ ἂν εἶναι τὸ ὑποκείμενον.

(6'. Κατηγορούμενον οὐσιαστικόν).

Προτάσεις

- 1) Ὁ Ὀλυμπός ἐστιν ὄρος.
- 2) Τὰ Μέγαρά ἐστι πόλις.
- 3) Τὰ πρόβατά ἐστι πλοῦτος.
- 4) Ἡ Κρήτη ἐστὶ νῆσος.

2. Τὸ κατηγορούμενον, ἂν εἶναι ὄνομα οὐσιαστικόν, συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἀναγκαίως μὲν κατὰ πτώσιν, τυχαίως δὲ κατὰ γένος καὶ ἀριθμόν.

B'. Πολλὰ ὑποκείμενα.

α'. Ἐμψυχα.

(1. Ἐμψυχα καὶ ὁμογενῆ).

- 1) Ὁ πατήρ καὶ ὁ πάππος εἰσὶν (1) ἀγαθοί.
- 2) Ἡ μήτηρ καὶ ἡ μάμμυ εἰσὶν (1) ἀγαθαί.
- 3) Ὁ πατήρ καὶ ὁ θεῖος καὶ ὁ πάππος εἰσὶν (1) ἀγαθοί.
- 4) Ἡ μήτηρ καὶ ἡ θεία καὶ ἡ μάμμυ εἰσὶν (1) ἀγαθαί.

(1) εἶναι.

4. Όταν τὰ υποκείμενα (δύο ἢ περισσότερα) εἶναι ἑμφυχα καὶ ὁμογενῆ (τοῦ αὐτοῦ γένους), τὸ κατηγορούμενον αὐτῶν τίθεται κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ κατὰ τὸ γένος αὐτῶν.

(Ἐξαιρέσις).

1) Ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ σου φίλω (ἢ φίλοι) ἐσμέν (1).

2) Ὁ πατήρ σου καὶ ὁ ἀδελφός μου φίλω (φίλοι ἢ) εἰσίν.

5. Όταν τὰ υποκείμενα εἶναι δύο ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, τὸ κατηγορούμενον αὐτῶν τίθεται ἐνίῳτε καὶ κατὰ δυϊκὸν ἀριθμὸν.

(2. Ἐμφυχα καὶ ἑτερογενῆ).

1) Ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ καὶ τὸ παιδίον εἰσίν ἀγαθοί.

2) Αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά εἰσίν ἀγαθαί.

6. Όταν τὰ υποκείμενα (δύο ἢ περισσότερα) εἶναι ἑμφυχα καὶ ἑτερογενῆ (διαφόρου γένους), τὸ κατηγορούμενον αὐτῶν τίθεται κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον γένος. Εἶναι δὲ ἐπικρατέστερον γένος τὸ μὲν ἀρσενικὸν τοῦ θηλυκοῦ καὶ οὐδετέρον, τὸ δὲ θηλυκὸν τοῦ οὐδετέρου.

6'. Ἄψυχα.

(1. Ἄψυχα καὶ ὁμογενῆ).

1) Ἡ ὀργὴ καὶ ἡ ἀσυνεσία (2) εἰσὶ κακαί.

2) Ὁ φόβος καὶ ὁ ἔρωσ ἐστὶν ἐναντία.

7. Όταν τὰ υποκείμενα (δύο ἢ περισσότερα) εἶναι ἄψυχα καὶ ὁμογενῆ, τὸ κατηγορούμενον αὐτῶν τίθεται κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἢ κατὰ τὸ γένος αὐτῶν ἢ κατ' οὐδέτερον γένος.

(Ἐξαιρέσις).

Καὶ νόμος καὶ φόβος ἰκανός (ἀντὶ ἰκανοί ἢ ἰκανά) ἐστὶν ἔρωτα κωλύειν (3).

8. Ἐνίῳτε τὸ κατηγορούμενον δύο ἢ περισσοτέρων ἀψύχων καὶ ὁμογενῶν υποκειμένων τίθεται κατὰ τὸν ἀριθμὸν τοῦ πλησιεστέρου πρὸς αὐτὸ υποκειμένου.

(1) εἴμεθα.

(2) ἀπερὶσχεψία. (3) νὰ ἐμποδίζωσιν.

(2. Ἄψυχα καὶ ἑτερογενῆ):

- 1) Ἡ αἰδῶς καὶ ὁ φόβος ἐστὶν ἕμφυτα.
- 2) Ὁ πόλεμος καὶ ἡ στάσις εἰσὶν ὀλέθρια.

9. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα (δύο ἢ περισσότερα) εἶναι ἄψυχα καὶ ἑτερογενῆ, τὸ κατηγορούμενον αὐτῶν τίθεται κατ' οὐδέτερον γένος καὶ πληθυντικὸν ἀριθμὸν.

γ'. Ἐμψυχα καὶ ἄψυχα.

- 1) Ἡ τύχη καὶ ὁ Φίλιππος ἦσαν κύριοι.
- 2) Ἡ πολιτεία καὶ ὁ ἀνὴρ ἐστὶ λοιπά.

10. Ὅταν ἐκ τῶν ὑποκειμένων ἄλλα μὲν εἶναι ἔμψυχα, ἄλλα δὲ ἄψυχα, τὸ κατηγορούμενον αὐτῶν τίθεται κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἢ κατὰ τὸ γένος τῶν ἐμψύχων ἢ κατ' οὐδέτερον γένος.

ΜΑΘΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΔΗ. « Ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς. Παράθεσις. Διασφησις τῆς ἐννοίας ἑκατέρου καὶ διάκρισις αὐτῶν ἀπ' ἀλλήλων. Συμφωνία ἑκατέρου τῶν προσδιορισμῶν τούτων πρὸς τὰ προσδιοριζόμενα ».

§ 9. Ἐννοια προσδιορισμῶν.

(Προτάσεις ἀπλαῖ).

- 1) Ὁ μαθητὴς ἀποκρίνεται.
- 2) Ὁ Πέτρος ἐστὶν ἐπιμελής.

(Προτάσεις πεπλατυσμέναι).

- 3) Ὁ ἐπιμελής μαθητὴς ἀποκρίνεται ὀρθῶς.
- 4) Ὁ μικρὸς Πέτρος ἐστὶ λῖαν ἐπιμελής.

Ἰ. Ἀνάπτυξις. — Ἡ πρότ. 1 ὁ μαθητὴς ἀποκρίνεται ἐκφράζει πληροσ νόημα. Ἄλλ' ἐὰν θέλωμεν νὰ προσδιορίσωμεν ἀκριβέστερον τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς, νὰ ὀρίσωμεν δηλ. ποῖος (ποίου εἶδους) μαθητὴς ἀποκρίνεται, διότι ὑπάρχουσι πολλῶν εἰδῶν μαθηταί (π. γ. ἐπιμελεῖς—ἀμελεῖς, εἴτακτοι—ἄτακτοι, μεγάλοι—μικροὶ κλπ.), συνάπτομεν μετ' αὐτοῦ τὴν λέξιν ἐπιμελής. Ἐὰν δὲ θέλωμεν νὰ προσδιορίσωμεν ἀκριβέστερον τὸ ῥῆμα αὐτῆς, νὰ ὀρίσωμεν δηλ. πῶς ἀποκρίνεται ὁ μαθητὴς, διότι κατὰ πολλοὺς τρόπους ἀποκρίνεται τις (π. γ. ἀλῶκς, ἀριστα, κακῶς, κάκιστα κλπ.), συνάπτομεν μετ' αὐτοῦ τὴν λέξιν ὀρ-

θως. Οὕτω προκύπτει ἡ ὑπ' ἀριθ. 3 πεπλατυσμένη πρότασις. — Ἐπ' ἴσης ἡ πρότασις 2 ὁ Πέτρος ἐστὶν ἐπιμελής ἐκφράζει πληρες νόημα. Ἀλλ' ἐὰν θέλωμεν νὰ ὀρίσωμεν ἀκριβέστερον τὸ ὑποκειμενον αὐτῆς, νὰ ὀρίσωμεν δηλ. ποῖος Πέτρος εἶναι ἐπιμελής, συνάπτωμεν μετ' αὐτοῦ τὴν λέξιν μικρός. Ἐὰν δὲ θέλωμεν νὰ προσδιορίσωμεν ἀκριβέστερον τὸ κατηγορούμενον αὐτῆς, νὰ ὀρίσωμεν δηλ. πόσον ἐπιμελής εἶναι ὁ Πέτρος, συνάπτωμεν μετ' αὐτοῦ τὴν λέξιν λίαν (πολύ). Οὕτω προκύπτει ἡ ὑπ' ἀριθ. 4 πεπλατυσμένη πρότασις)

1. Αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι προσδιορίζουσιν ἀκριβέστερον τὸ ὑποκειμενον ἢ τὸ ῥῆμα ἢ τὸ κατηγορούμενον τῆς προτάσεως, λέγονται **προσδιορισμοί**.

(Ἐν ἀπτουξίς. — Ἐν ταῖς προτάσεσι 3 καὶ 4 οἱ προσδιορισμοὶ ἐπιμελής, μικρός εἶναι ὀνόματα, οἱ δὲ προσδιορισμοὶ ὀρθῶς, λίαν εἶναι ἐπιρρήματα).

2. Οἱ προσδιορισμοί, οἱ ὁποῖοι ἐκφέρονται δι' ὀνομάτων, λέγονται **ὀνοματικοί**.

3. Οἱ προσδιορισμοί, οἱ ὁποῖοι ἐκφέρονται δι' ἐπιρρημάτων, λέγονται **ἐπιρρηματικοί**.

§ 10. Προσδιορισμὸς τοῦ ὑποκειμένου.

Προτάσεις.

- 1) Ὁ ἐπιμελής μαθητὴς μανθάνει.
- 2) Ὁ ἐμὸς (1) μαθητὴς μανθάνει.
- 3) Κῦρος ὁ βασιλεὺς ἦν ἀνδρεῖος.
- 4) Ὁ θρόνος τοῦ βασιλέως ἐστὶ χρυσοῦς.

Τὸ ὑποκειμενον τῆς προτάσεως προσδιορίζεται

1) δι' ἐπιθέτου ἢ ἄλλης λέξεως ἐπιθετικῶς λαμβανομένης (ιδ. πρότ. 1 καὶ 2). Ὁ τοιοῦτος προσδιορισμὸς λέγεται **ἐπιθετικός**.

2) δι' οὐσιαστικοῦ. Ὁ τοιοῦτος προσδιορισμὸς λέγεται **παράθεσις ἢ οὐσιαστικός προσδιορισμὸς** (ιδ. πρότ. 3).

3) διὰ γενικῆς καὶ λέγεται **προσδιορισμὸς διὰ γενικῆς ἢ γενικὴ συντακτικὴ** (ιδ. πρότ. 4).

§ 11. Προσδιορισμὸς τοῦ ῥήματος.

Προτάσεις.

- 1) Γράφω καλῶς. 2) Ἦλθες πεζῆ.
- 3) Τοῦτω τῷ τρόπῳ (= οὕτως) ἀπεκρινάμην.
- 4) Οἰκεῖς ἐν Ἀθήναις (= Ἀθήνησιν).

(1) ὁ ἰδικός μου.

- 5) Ἐπιθυμῶ δόξης. 6) Βοηθῶ τῇ πατρίδι.
7) Ἀγαπῶ τὸν Θεόν. 8) Βούλομαι μανθάνειν.⁽¹⁾
9) Χαίρω μανθάνων (=χαίρω, διότι μανθάνω).

Τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως προσδιορίζεται

1) Δι' ἐπιρρημάτος ἢ ἄλλης λέξεως ἐπιρρηματικῶς λαμβανομένης (ιδ. προτ. 1, 2, 3). Ὁ τοιοῦτος προσδιορισμὸς λέγεται ἐπιρρηματικός.

2) Διὰ τινος τῶν πλαγίων πτώσεων μετὰ προθέσεως (ιδ. προτ. 4). Ὁ τοιοῦτος προσδιορισμὸς λέγεται ἐμπρόθετος καὶ ἀνήκει εἰς τοὺς ἐπιρρηματικούς.

3) Διὰ τινος τῶν πλαγίων πτώσεων ἄνευ προθέσεως (ιδ. προτ. 5, 6, 7). Ὁ τοιοῦτος προσδιορισμὸς λέγεται ἀντικείμενον.

4) Δι' ἀπαρεμφάτου (ιδ. προτ. 8) καί

5) Διὰ μετοχῆς (ιδ. προτ. 9).

§ 12. Προσδιορισμὸς τοῦ κατηγορουμένου.

Προτάσεις

- 1) Ὁ παῖς ἐστὶν ἄξιος ἐπαίνου.
- 2) Ὁ ἀνὴρ ἐστὶ χρήσιμος τῇ πόλει.
- 3) Ὁ Ἀχιλλεὺς ἦν ταχὺς τοὺς πόδας.
- 4) Ὁ παῖς ἐστὶ λῖαν ἐπιμελής.
- 5) Ὁ Ὀλυμπός ἐστὶν ὑψηλὸν ὄρος.
- 6) Ἡ Κρήτη ἐστὶ μεγάλη νῆσος.
- 7) Ἡ Ἑλλάς ἐστὶ πατρίς ἡμῶν.

Τὸ κατηγορούμενον, ἂν μὲν εἶναι ἐπίθετον, προσδιορίζεται

1) διὰ τινος τῶν πλαγίων πτώσεων καὶ 2) δι' ἐπιρρημάτος (ιδ. προτ. 1, 2, 3, 4). ἂν δὲ εἶναι οὐσιαστικόν, προσδιορίζεται 1) δι' ἐπιθέτου καὶ 2) διὰ γενικῆς (ιδ. προτ. 5, 6, 7).

§ 13. Ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς.

Προτάσεις

- 1) Ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ εὐτυχεῖ.
- 2) Ἡ ἀγαθὴ γυνὴ ἐπαινεῖται.

(1) θέλω νὰ μανθάνω.

- 3) Τὸ ἀγαθὸν παιδίον ὑπακούει.
- 4) Ὁ λάμπων ἥλιος φωτίζει.
- 5) Ὁ ἐμὸς μαθητὴς προκόπτει.
- 6) Οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ ἀπῆλθον.

1. Ὁ προσδιορισμὸς, ὃ ὁποῖος ἐκφέρεται δι' ἐπιθέτου (ἢ μετοχῆς ἢ ἐπιθετικῆς ἀντωνυμίας ἢ ἐπιθετικοῦ ἀριθμητικοῦ) καὶ συνάπτεται στενῶς μετὰ οὐσιαστικοῦ (ἔνευ συνδετικοῦ ῥήματος), ἵνα προσδιορῶσιν αὐτὸ καὶ διακρίνῃ ἀπὸ ἄλλων ἑμοειδῶν, λέγεται ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς.

2. Ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς συμφωνεῖ πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν.

Προτάσεις

- 1) Ὁ τοῦ βασιλέως (= βασιλεῖος) θρόνος ἐστὶ χρυσοῦς.
- 2) Οἱ πάλαι (= παλαιοὶ) ἄνθρωποι ἦσαν ἀπλοῖ.
- 3) Ἡ κατὰ νόμον (= νόμιμος) τιμωρία ἐστὶ δίκαια.

3. Καὶ γενικὴ πτώσις καὶ ἐπίρρημα καὶ ἐμπρόθετος προσδιορισμὸς (ὅταν προτάσσηται τούτων τὸ ἄρθρον) λαμβάνουσι δύναμιν ἐπιθέτου καὶ τίθενται ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί.

Προτάσεις

- 1) Ὁ ἐπιμελὴς μαθητὴς ἐπαινεθήσεται.
- 2) Ὁ μαθητὴς ὁ ἐπιμελὴς ἐπαινεθήσεται.

4. Τὸ ἐπίθετον, ὅταν εἶναι ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς οὐσιαστικοῦ συνάρθρου (ἔχοντος ἄρθρον), τίθεται

1) Μεταξὺ τοῦ ἄρθρου καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ (ιδ. πρότ. 1).

2) Μετὰ τὸ σύναρθρον οὐσιαστικὸν (χάριν ἐμφάσεως), ἀλλὰ τότε ἐπαναλαμβάνεται τὸ ἄρθρον πρὸ τοῦ ἐπιθέτου (ιδ. πρότ. 2).

Προτάσεις

- 1) Οἱ θνητοὶ (ἐννοεῖται ἄνθρωποι) οὐ γινώσκουσι πάντα.
- 2) Ἡ δεξιὰ (ἐννοεῖται χεὶρ) τοῦ παιδὸς ἀπετυμήθη (1).
- 3) Βάδιζε, ὦ παῖ, τὴν εὐθείαν (ἐννοεῖται ὁδόν).

(1) ἀπεκόπη.

5. Πολλάκις ἐλλείπει τὸ ὑπὸ τοῦ ἐπιθέτου προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν καὶ τότε τὸ ἐπίθετον λαμβάνει χαρακτηριστῆρα οὐσιαστικοῦ (1).

§ 14. Παράθεσις ἢ οὐσιαστικὸς προσδιορισμὸς.

Προτάσεις

- 1) Κύρος ὁ βασιλεὺς ἦν ἀνδρεῖος.
- 2) Ἀρτεμισία ἡ βασίλεια ἦν ἀνδρεία.
- 3) Ἐγὼ ὁ πατήρ σου συμβουλεύω σοι.
- 4) Ἡ πόλις οἱ Ταρσοὶ ἦν πλουσία.
- 5) Κρήτη ἡ νῆσος μεγάλη ἐστίν.

1. Τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον ἄνευ συνδέσμου παρατίθεται εἰς ἄλλο οὐσιαστικόν (ἢ εἰς προσωπικὴν ἀντωνυμίαν), ἵνα προσδιορίσῃ αὐτό, λέγεται παράθεσις ἢ οὐσιαστικὸς προσδιορισμὸς.

2. Ἡ παράθεσις, ἂν μὲν εἶναι ὄνομα προσώπου, συμφωνεῖ πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν, ἂν δὲ εἶναι ὄνομα πράγματος, συμφωνεῖ πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν ἀναγκαίως μὲν κατὰ πτώσιν, τυχαίως δὲ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν.

ΜΑΘΗΜΑ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. «Ἐπανάληψις τῶν λεχθέντων περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἀντικειμένου. Ἐξωτερικὸν καὶ ἐσωτερικὸν ἢ σύστοιχον ἀντικείμενον· ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ ῥήματα».

§ 15. Ἀντικείμενον.

Προτάσεις

- 1) Ὁ παῖς φροντίζει τῶν μαθημάτων.
- 2) Ὁ πατήρ συμβουλεύει τῷ υἱῷ.
- 3) Ἡ μήτηρ κτενίζει τὸ τέκνον.
- 4) Ἡ κόρη ἀγαπᾷ τὸ κυνάριον.
- 5) Ὁ πάππος γράφει ἐπιστολὴν.

(Ἄ ν ά π τ υ ξ ι ς. — Ἐν ταῖς προτάσεσι ταύταις ὑποκείμενα εἶναι ὁ παῖς,

(1) Πρὸβλ. ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ· ἔλαβον τὴν βραχειάν σου (ἐνν. ἐπιστολήν).

ὁ πατήρ, ἡ μήτηρ, ἡ κόρη, ὁ πάππος, καὶ ῥήματα τὸ φροντίζει, συμβουλεύει, κτενίζει, ἀγαπᾷ, γράφει. Ἐκαστον τῶν ῥημάτων τούτων φανερώνει ἐνέργειαν, τὴν ὅποιαν κάμνει τὸ ὑποκείμενον, ἡ δὲ ἐνέργεια αὐτὴ μεταβαίνει εἰς ἄλλο τι. Οὕτως ὁ παῖς ἐνεργεῖ (φροντίζει), ἡ δὲ ἐνέργεια αὐτοῦ μεταβαίνει εἰς τὰ μαθήματα. Ὁ πατήρ ἐνεργεῖ (συμβουλεύει), ἡ δὲ ἐνέργεια αὐτοῦ μεταβαίνει εἰς τὸν υἱόν. Ἡ μήτηρ ἐνεργεῖ (κτενίζει), ἡ δὲ ἐνέργεια αὐτῆς μεταβαίνει εἰς τὸ τέκνον. Ἡ κόρη ἐνεργεῖ (ἀγαπᾷ), ἡ δὲ ἐνέργεια αὐτῆς μεταβαίνει εἰς τὸ κυνάριον. Ὁ πάππος ἐνεργεῖ (γράφει), ἐκ δὲ τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ (τῆς γραφῆς) παράγεται τι (ἡ ἐπιστολή).

1. Ἡ πλαγία πτώσις, ἡ ὁποία συνάπτεται μετὰ ῥήματος καὶ σημαίνει τι (πρόσωπον, ζῶον ἢ πρᾶγμα), εἰς τὸ ὁποῖον μεταβαίνει ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου, ἢ σημαίνει τι, τὸ ὁποῖον παράγεται ἐκ τῆς ἐνεργείας τοῦ ὑποκειμένου, λέγεται **ἀντικείμενον**

2. Τὸ ἀντικείμενον τίθεται κατὰ μίαν τῶν πλαγιῶν πτώσεων, δηλ. κατὰ γενικήν ἢ κατὰ δοτικήν ἢ συννηθέστερον κατ' αἰτιακὴν.

(Τι τίθεται ὡς ἀντικείμενον ;).

Προτάσεις

- 1) Ἡ μήτηρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν.
- 2) Ὁ πατήρ εὐεργετεῖ τοὺς ἀγαθοὺς.
- 3) Ὁ διδάσκαλος ἐπαινεῖ ὑμᾶς.
- 4) Μίσει, ὦ παῖ, τοὺς κολακεύοντας.
- 5) Βούλομαι ⁽¹⁾ γράφειν ⁽²⁾ καλῶς.
- 6) Γράψον, ὦ παῖ, τὸν μὲν.
- 7) Ὁ παῖς λέγει ὅτι μελετᾷ.

3 Ὡς ἀντικείμενον τίθεται κυρίως τὸ οὐσιαστικόν. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπίθετον καὶ ἡ ἀντωνυμία καὶ ἡ μετοχή καὶ τὸ ἀπαρέμφατον καὶ πᾶν μέρος λόγου καὶ ὀλόκληρος πρότασις τίθεται ὡς ἀντικείμενον.

(Προσδιορισμὸς ἀντικείμενον).

Προτάσεις

- 1) Ἐπαινῶ τοὺς ἐπιμελεῖς μαθητάς.
- 2) Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐμοὺς ἀδελφούς.

(1) θέλω. (2) νὰ γράφω.

3) Θαυμάζω Λυκοῦργον τὸν νομοθέτην.

4) Διδάσκεις τὸν υἱὸν τοῦ γείτονος.

4. Τὸ ἀντικείμενον, διὰν εἶναι οὐσιαστικόν, προσδιορίζεται, ὡς καὶ τὸ ὑποκείμενον (ἰδὲ § 10)

(Κατηγορούμενον τοῦ ἀντικειμένου).

Προτάσεις

1) Κατέστησας τὸν παῖδα ἐπιμελῆ.

2) Κατέστησας ἐπιμελῆ τὸν παῖδα.

(Ἀνάπτυξις.—Ἐν ταῖς προτάσεσι ταύταις ἡ αἰτιατικὴ ἐπιμελῆ εἶναι κατηγορούμενον τοῦ ἀντικειμένου παιδα).

5. Εἰς τὸ ἀντικείμενον δύναται νὰ ἀποδοθῇ κατηγορούμενον, τὸ ὁποῖον συμφωνεῖ πρὸς αὐτό, ὅπως συμφωνεῖ καὶ πρὸς τὸ ὑποκείμενον (ἰδὲ § 8, 1 καὶ 3).

6. Τὸ ἐπίθετον, τὸ ὁποῖον κεῖται ὡς κατηγορούμενον, τίθεται ἄνευ ἄρθρου ἢ μετὰ σύναρθρον οὐσιαστικὸν ἢ πρὸ σύναρθρου οὐσιαστικοῦ.

(Παράλειψις ἀντικειμένου).

Προτάσεις

1) Ἡ δικαιοσύνη λυσιτελεῖ (1) τῷ ἔχοντι (ἐνν. δικαιοσύνην).

2) Ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἀδικεῖ.

(Ἀνάπτυξις.—Ὁ λέγων ὁ πονηρὸς ἀδικεῖ δὲν θέλει νὰ δηλώσῃ τίνας ἀδικεῖ ἢ πονηρός).

7. Τὸ ἀντικείμενον παραλείπεται, διὰν εὐκόλως ἐννοηται ἢ διὰν δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ δηλωθῇ.

§ 16. Εἶδη ἀντικειμένου.

α') Ἐσωτερικὸν καὶ ἔξωτερικὸν ἀντικείμενον.

Προτάσεις

1) Ὁ υἱὸς ἀγαπᾷ τὸν πατέρα.

2) Ὁ στρατηγὸς ἐνίκησε νίκην (μεγάλην).

3) Ὁ ἀγαθὸς ζῆ βίον (εὐδαίμονα).

(1) Ὁφελεῖ τὸν ἔχοντα.

(Ἄ ν ά π τ υ ξ ι ς. — Ἐν τῇ προτ. 1 τὸ ἀντικείμενον πατέρα δὲν γίνεται ἐκ τῆς αὐτῆς ῥίζης, ἐκ τῆς ὁποίας γίνεται τὸ ῥῆμα ἀγαπᾶ. Ἐν τῇ προτ. 2 τὸ ἀντικείμενον νίκην γίνεται ἐκ τῆς αὐτῆς ῥίζης, ἐκ τῆς ὁποίας καὶ τὸ ῥῆμα νικῶ. Ἐν τῇ προτ. 3 τὸ ἀντικείμενον βίον γίνεται ἐκ ῥίζης συνωνύμου πρὸς τὸ ῥῆμα ζῶ).

1. Τὸ ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι τῆς αὐτῆς ῥίζης τοῦ ῥήματος, λέγεται ἐξωτερικὸν ἀντικείμενον.

2. Τὸ ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον γίνεται ἐκ τῆς αὐτῆς ῥίζης τοῦ ῥήματος ἢ ἐξ ἄλλης συνωνύμου πρὸς τὸ ῥῆμα, λέγεται ἐσωτερικὸν ἢ σύστοιχον ἀντικείμενον.

(Ἐσωτερικὸν ἢ σύστοιχον ἀντικείμενον).

Προτάσεις

1) Ὁ ἀνὴρ **πολλὰς** ζημίας ἐζημίωσέ με
= ὁ ἀνὴρ πολλὰ ἐζημίωσέ με.

2) Ἡ γυνὴ **μικρὰν** βλάβην ἐβλάψεν ὑμᾶς
= ἡ γυνὴ μικρὸν ἐβλάψεν ὑμᾶς.

3) Ὁ παῖς ζῆ βίον **ἥδιστον**
= ὁ παῖς ζῆ ἥδιστα.

3. Τὸ ἐσωτερικὸν ἢ σύστοιχον ἀντικείμενον τίθεται συνήθως μετὰ τινος ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ.

4. Τὸ ἐσωτερικὸν ἢ σύστοιχον ἀντικείμενον δύναται τὸ παραλείπεται, ὃ δὲ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς αὐτοῦ μεταβάλλεται εἰς οὐδέτερον γένος καὶ πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἢ σπανιώτερον εἰς ἐπικὸν ἀριθμὸν.

6.) Ἄμεσον καὶ ἔμμεσον ἀντικείμενον.

Προτάσεις

	ἄμεσον	ἔμμεσον
1) Διδάσκω	τὸν παῖδα	μουσικὴν.
2) Παρέχω	ἄρτον	τῷ πέννιτι.
3) Γεμίζω	τὴν ὑδροίαν	ὑδατος.
4) Μεταδίδωμι (μέρος)	τοῦ πλούτου	τοῖς φίλοις

(Ἄ ν ά π τ υ ξ ι ς. — Ἐὰν εἴπω μόνον διδάσκω τὸν παῖδα, δὲν ἔριζω τί διδάσκω αὐτόν. Δύναται δὲ τις νά με ἐρωτήσῃ τί διδάσκεις τὸν παῖδα, ἀρ' οὐ

πολλά δύναται τις νὰ διδάξῃ αὐτόν· π. γ. ἀριθμητικὴν, γραμματικὴν κλπ. Ἐὰν δὲ εἶπω διδάσκω τὸν παῖδα μουσικὴν, τότε ὀρίζω τί διδάσκω αὐτόν, ἥτοι συμπληρῶ τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος διδάσκω. — Ἐπ' ἴσης, ἐὰν εἶπω μόνον παρέχω ἄρτον, δὲν ὀρίζω τίνα (εἰς τίνα) παρέχω ἄρτον. Ἐὰν δὲ εἶπω παρέχω ἄρτον τῷ πέντη, τότε ὀρίζω τὸ πρόσωπον, εἰς τὸ ὅποιον παρέχω ἄρτον, ἥτοι συμπληρῶ τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος παρέχω. — Ἐὰν εἶπω μόνον γεμίζω τὴν ὕδριαν, δὲν ὀρίζω ἐκ τίνος πράγματος γεμίζω αὐτήν. Ἐὰν δὲ εἶπω γεμίζω τὴν ὕδριαν ὕδατος, τότε ὀρίζω ἐκ τίνος πράγματος γεμίζω αὐτήν, ἥτοι συμπληρῶ τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος γεμίζω. — Ἐπ' ἴσης, ἐὰν εἶπω μόνον μεταδίδωμι (μέρος) τοῦ πλούτου, δὲν ὀρίζω τὸ πρόσωπον, εἰς τὸ ὅποιον δίδω μέρος ἐκ τοῦ πλούτου μου. Ἐὰν δὲ εἶπω μεταδίδωμι (μέρος) τοῦ πλούτου τοῖς φίλοις, τότε ὀρίζω τὸ πρόσωπον, εἰς τὸ ὅποιον δίδω μέρος, ἥτοι συμπληρῶ τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος μεταδίδωμι).

5. Τὸ ἀντικείμενον, εἰς τὸ ὁποῖον μεταβαίνει κατ' εὐθείαν ἢ ἀμέσως ἢ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου, λέγεται **ἄμεσον ἀντικείμενον**.

6. Τὸ ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἔννοιᾳς τοῦ ῥήματος καὶ εἰς τὸ ὁποῖον μεταβαίνει ἔμμεσως ἢ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου, λέγεται **ἔμμεσον ἀντικείμενον**. Ὅθεν

7. Ἐκ τῶν ῥημάτων ἄλλα μὲν ἔχουσιν ἐν **μόνον** ἀντικείμενον καὶ λέγονται **μονόπρωτα**, ἄλλα δὲ ἔχουσι **δύο** ἀντικείμενα καὶ λέγονται **δίπρωτα**.

8. Τὸ ἐν ἀντικείμενον τίθεται κατὰ μίαν τῶν πλαγίων πτώσεων, δηλ. ἢ κατὰ γενικὴν ἢ κατὰ δοτικὴν ἢ κατ' αἰτιατικὴν.

9. Τὰ δύο ἀντικείμενα τίθενται ὡς ἐξῆς·

1) Καὶ τὰ **δύο** κατ' **αἰτιατικὴν** (τὸ δηλοῦν τὸ πρόσωπον εἶναι τὸ ἄμεσον, τὸ δὲ δηλοῦν τὸ πρᾶγμα εἶναι τὸ ἔμμεσον).

2) Τὸ **ἓν** κατ' **αἰτιατικὴν** (ἄμεσον) καὶ τὸ **ἄλλο** κατὰ **δοτικὴν** (ἔμμεσον).

3) Τὸ **ἓν** κατ' **αἰτιατικὴν** (ἄμεσον) καὶ τὸ **ἄλλο** κατὰ **γενικὴν** (ἔμμεσον).

4) Τὸ **ἓν** κατὰ **γενικὴν** (1) (ἄμεσον) καὶ τὸ **ἄλλο** κατὰ **δοτικὴν** (ἔμμεσον).

(1) Τίθεται κατὰ γενικὴν, ὅταν παραλείπηται ἢ λέξιν μέρος.

§ 17. Ενεργητικά μεταβατικά ὀήματα.

Προτάσεις

- 1) Ὁ παῖς τρέχει. 2) Ὁ παῖς τύπτει τὸν κύνα.

(Ἀνάπτυξις. — Ἐν τῇ προτ. 1 τὸ ὑποκείμενον παῖς ἐνεργεῖ (τρέχει), ἀλλ' ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ δὲν μεταβάλλει εἰς ἄλλο τι. Ἐν δὲ τῇ προτ. 2 τὸ ὑποκείμενον παῖς ἐνεργεῖ (τύπτει), ἀλλ' ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ μεταβάλλει εἰς ἄλλο τι, δηλ. εἰς τὸν κύνα).

1. Τὰ ὀήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ, λέγονται ἐνεργητικά.

2. Τὰ ἐνεργητικά ὀήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου δὲν μεταβάλλει εἰς ἄλλο τι, λέγονται ἐνεργητικά ἀμετάβατα.

3. Τὰ ἐνεργητικά ὀήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου μεταβάλλει εἰς ἄλλο τι (εἰς τὸ ἀντικείμενον), λέγονται ἐνεργητικά μεταβατικά.

4. Τὰ ἐνεργητικά μεταβατικά ἔχουσιν ἐν ἡ δύο ἀντικείμενα.

ΜΑΘΗΜΑ ΕΚΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. « Ἀπαρέμφατον 1) Τάξεις ὀημάτων συντασσόμεναι μετ' ἀπαρεμφάτου ὡς ἀντικειμένου. 2) Ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου ἐπὶ ταυτοπροσωπίας καὶ ἑτεροπροσωπίας. 3) Ἀπαρέμφατον ἄναρθρον ὡς ὑποκείμενον τῶν ἀπροσώπων ὀημάτων καὶ φράσεων ».

§ 18 α'.) Ἀπαρέμφατον (τελικόν, εἰδικόν).

Προτάσεις

- 1) Ὁμολογῶ χαίρειν
(ὁμολογῶ ὅτι χαίρω, ὁμολογῶ τὴν χαρὰν μου).

2) Κελεύω ὑμᾶς ἐξελθεῖν
(διατάσσω ὑμᾶς νὰ ἐξέλθητε, διατάσσω τὴν ἔξοδον ὑμῶν).

- 3) Τὸ κλέπτειν ἐστὶν αἰσχρόν
(τὸ νὰ κλέπη τις = ἡ κλοπὴ εἶναι αἰσχρὸν πρᾶγμα).

(Ἀνάπτυξις. — Ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ τὸ ἀπαρέμφατον μεταφράζεται καὶ ὡς ὀήμα καὶ ὡς ὄνομα, ἐπομένως εἶναι ῥηματικὸν ὄνομα. Ὅταν τὸ ἀπα-

ρέματων μεταφράζεται ὡς ῥῆμα, ἀναλύεται ἢ διὰ τοῦ ὅτι καὶ ὀριστικῆς ἢ διὰ τοῦ γὰ καὶ ὑποτακτικῆς).

1. Τὸ ἀπαρέμφατον, τὸ ὁποῖον ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ ἀναλύεται διὰ τοῦ ὅτι καὶ ὀριστικῆς, λέγεται **εἰδικὸν ἀπαρέμφατον**.

2. Τὸ ἀπαρέμφατον, τὸ ὁποῖον ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ ἀναλύεται διὰ τοῦ γὰ καὶ ὑποτακτικῆς, λέγεται **τελικὸν ἀπαρέμφατον**.

§. 19. **Τάξεις ὁιμάτων συντάσσόμεναι μετ' ἀπαρεμφάτου ὡς ἀντικειμένου.**

α'.) Μετὰ εἰδικῷ ἀπαρεμφάτου.

Προτάσεις

- 1) Νομίζω τὸν παῖδα **γράφειν**
(νομίζω ὅτι ὁ παῖς γράφει).
- 2) Ὅμολογῶ τὸν παῖδα **γεγραφέναι** =
Ὅμολογῶ ὅτι ὁ παῖς **γέγραφε**
(ὁμολογῶ ὅτι ὁ παῖς ἔχει γράψει).

(Ἄ ν ἄ π τ υ ξ ις. — Ὁ λέγων νομίζω ὅτι ὁ παῖς γράφει δὲν ἐκφράζει βεβαιότητα περὶ τούτου, ἀλλὰ μόνον τὴν γνώμην αὐτοῦ, ἢ ὅποια δύναται νὰ εἶναι ἀληθής, δύναται ὅμως νὰ εἶναι καὶ ψευδής. Ὁ δὲ λέγων ὁμολογῶ ὅτι ὁ παῖς ἔχει γράψει ἐκφράζει βεβαιότητα περὶ τούτου).

1. Τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουνσι **δοξάν** (δηλ. γνώμην), λέγονται **δοξαστικά**.

2. Τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουνσι **λέγω** (=ὁμιλῶ), λέγονται **λεκτικά**.

3. Τὰ δοξαστικὰ ῥήματα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ συντάσσονται πάντοτε μετὰ εἰδικῷ ἀπαρεμφάτου.

4. Τὰ λεκτικὰ ῥήματα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ συντάσσονται ἢ μετὰ εἰδικῷ ἀπαρεμφάτου ἢ μετὰ εἰδικῆς προτάσεως (Ἴδὲ Μέρ. Α' § 3, 9).

Προτάσεις

- 1) Ὁ παῖς λέγει **οὐκ ἂν γράψαι** ἐπιστολῆν =
- 2) Ὁ παῖς λέγει **ὅτι οὐκ ἂν γράψειεν** (1) ἐπιστολῆν ἢ =
- 3) Ὁ παῖς λέγει **ὅτι οὐκ ἂν ἔγραψεν** (2) ἐπιστολῆν.

(1) δὲν δύναται νὰ γράψῃ. (2) δὲν ἠδύνατο νὰ γράψῃ.

5. Τὸ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον, διὰν συνάπτηται μετ' αὐτοῦ ὁ ἄν, ἰσοδυναμεῖ ἢ μὲ **εὐκτικὴν** μετὰ τοῦ ἄν ἢ μὲ **ἱστορικὸν χρόνον ὀριστικῆς** μετὰ τοῦ ἄν (Ἰὲ Μέρ. Β' §§ 7, 1 καὶ 8, 1).

6. Τὸ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον ἐπὶ ἀρνήσεως λαμβάνει συνήθως τὸ **οὐ**.

7. Τὸ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον τίθεται κατὰ πάντα χρόνον.

β'.) Μετὰ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου.

Προτάσεις

- 1) Δύνασαι **λέγειν** ταῦτα
(δύναται νὰ λέγῃς ταῦτα).
- 2) Ἐπιθυμῶ **μὴ ἀδικῆσαι**
(ἐπιθυμῶ νὰ μὴ ἀδικήσῳ).

8. Τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν **δύναμιν**, λέγονται **δυνητικά**.

9. Τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν **ἔφεσιν** (δηλ. **ἐπιθυμίαν**), λέγονται **ἐφειτικά**.

10. Τὰ δυνητικά καὶ ἐφειτικά ῥήματα συντάσσονται μετὰ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου.

11. Τὸ τελικὸν ἀπαρέμφατον ἐπὶ ἀρνήσεως λαμβάνει τὸ **μὴ**.

12. Τὸ τελικὸν ἀπαρέμφατον τίθεται κατ' ἐνεστώτα καὶ ἀόριστον, σπανίως δὲ κατὰ παρακείμενον.

γ'.) Ἀπαρέμφατον τοῦ σκοποῦ.

Προτάσεις

- 1) **Δίδωμί** σοι ὕδωρ **πιεῖν**
(δίδω σοι ὕδωρ, ἵνα πῖῃς).
- 2) **Εἰλόμην** σε **φροντίζεις** τοῦ παιδός
(σε ἐξέλεξα, ἵνα φροντίζῃς περὶ τοῦ παιδός).
- 3) Ἔταξά σε **φυλάττειν** τὸν παῖδα
(σε διώρισα, ἵνα φυλάττῃς τὸν παῖδα).

13. Τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν **δίδω, ἐκλέγω, τάττω**, συντάσσονται μετ' ἀπαρεμφάτου, τὸ ὁποῖον δηλοῖ **τὸν σκοπόν**, διὰ τὸν ὁποῖον δίδει τις κλπ. Τὸ ἀπαρέμφατον τοῦτο λέγεται **ἀπα-**

ρέμφάτον τοῦ ὀκοποῦ καὶ ἀναλύεται διὰ τοῦ ἴνα καὶ ὑπο-
τακτικῆς.

§ 20. Ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου ἐπὶ ταυτο-
προσώπιας καὶ ἑτεροπροσώπιας.

α'.) Ταυτοπροσωπία

Προτάσεις

Ὁ ἀνὴρ νομίζει εὐτυχεῖν
(ὁ ἀνὴρ νομίζει ὅτι εὐτυχεῖ).

(Ἀνάπτυξις. — Ἐν τῇ προτάσει ταύτῃ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος νο-
μίζει καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου εὐτυχεῖν εἶναι τὸ αὐτὸ πρόσωπον, δηλ. ὁ ἀνὴρ).

1. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου, ὅταν εἶναι τὸ αὐτὸ πρόσω-
πον μὲ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος (ταυτοπροσωπία), δὲν ἐπαναλαμ-
βάνεται ἐπὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου.

β.) Ἑτεροπροσωπία.

Προτάσεις

- 1) Ὁ ἀνὴρ νομίζει τὸν πατέρα εὐτυχεῖν
(ὁ ἀνὴρ νομίζει ὅτι ὁ πατὴρ εὐτυχεῖ).
- 2) Δεῖ γράμματα μαθεῖν (ἐννοεῖται τινά)
(πρέπει γράμματα νὰ μάθῃ τις).

(Ἀνάπτυξις. — Ἐν τῇ προτ. 1 τοῦ μὲν ῥήματος νομίζει ὑποκείμενον
εἶναι ἡ ὀνομαστικὴ ἀνὴρ, τοῦ δὲ ἀπαρεμφάτου εὐτυχεῖν ὑποκείμενον εἶναι
ἡ αἰτιατικὴ τὸν πατέρα, ἥτοι τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶναι διάφο-
ρον τοῦ ὑποκειμένου τοῦ ῥήματος. — Ἐν τῇ προτ. 2 ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμ-
φάτου μαθεῖν ἐννοεῖται ἡ αἰτιατικὴ τινά).

2. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου, ὅταν εἶναι διάφορον τοῦ
ὑποκειμένου τοῦ ῥήματος (ἑτεροπροσωπία), τίθεται κατ' αἰτια-
τικῆν.

3. Ὅταν ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶναι τὸ γενικὸν τινά,
παρλείπεται

γ'.) Τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου.

Προτάσεις

- 1) Κελεύω τὸν ἄνδρα ἀπελθεῖν
(διατάσσω τὸν ἄνδρα νὰ ἀπέλθῃ).
- 2) Συμβουλεύω τῷ υἱῷ κοσμίῳ (ἢ κόσμιον) εἶναι
(συμβουλεύω τὸν υἱὸν νὰ εἶναι κόσμος).
- 3) Παραγγέλλω τῷ ἀνδρὶ ἐλθεῖν λαβόντι (ἢ λαβόντα) τὰ
(Παραγγέλλω εἰς τὸν ἄνδρα νὰ ἔλθῃ, ἀφ' οὗ λάβῃ τὰ ὄπλα).
- 4) Δέομαι τοῦ ἀνδρὸς προθύμου (ἢ πρόθυμον) εἶναι
(παρακαλῶ τὸν ἄνδρα νὰ εἶναι πρόθυμος).

(Ἀνάπτυξις. — Ἐν τῇ προτ. 1 ἡ αἰτιατικὴ ἄνδρα εἶναι ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος κελεύω καὶ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου ἀπελθεῖν. Ἐν τῇ προτ. 2 ἡ δοτικὴ τῷ υἱῷ εἶναι ἀντικείμενον τοῦ συμβουλεύω καὶ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶναι. Ἐν τῇ προτ. 3 ἡ δοτικὴ ἀνδρὶ εἶναι ἀντικείμενον τοῦ παραγγέλλω καὶ ὑποκείμενον τοῦ ἐλθεῖν. Ἐν τῇ προτ. 4 ἡ γενικὴ ἀνδρὸς εἶναι ἀντικείμενον τοῦ δέομαι καὶ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶναι).

4. Ὅταν ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶναι τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος, δὲν ἐπαναλαμβάνεται ἐπὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου. Ἀλλά, ἐὰν ἔχῃ καιηγορούμενον ἢ μετοχικὸν προσδιορισμὸν, τίθενται ταῦτα ἢ κατὰ τὴν πτώσιν αὐτοῦ ἢ κατὰ πτώσιν αἰτιατικῆν.

§ 21. Ἀπαρέμφατον ἄναρθρον ὡς ὑποκείμενον τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων καὶ ῥράσεων.

Προτάσεις

- 1) Δεῖ προσέχειν τὸν παῖδα
(πρέπει νὰ προσέχῃ ὁ παῖς).
- 2) Δίκαιον (ἐστὶν) ἀποθανεῖν τὸν προδότην
(δίκαιον εἶναι νὰ ἀποθάνῃ ὁ προδότης).
- 3) Ὁρα (ἐστὶν) ἀπελθεῖν τὸν πατέρα
(ώρα εἶναι νὰ ἀπέλθῃ ὁ πατήρ).
- 4) Λέγεται τὸν ἄνδρα πλουτεῖν
(λέγεται ὅτι ὁ ἀνὴρ εἶναι πλούσιος).

(Ἀνάπτυξις. — Ἐν τῇ προτ. 1 τὸ ῥήμα δεῖ εἶναι τρίτου ἐνικοῦ προ-

σώπου καὶ ἔχει ὑποκείμενον οὐχὶ πρόσωπον, ἀλλὰ τὸ ἀπρέμφατον προσέχειν. Ἐν τῇ προτ. 2 τῆς φράσεως *δίκαιον* (ἔστιν) ὑποκείμενον εἶναι τὸ ἀπρέμφατον ἀποθαγεῖν. Ἐν τῇ προτ. 3 τῆς φράσεως *ώρα* (ἔστιν) ὑποκείμενον εἶναι τὸ ἀπάρεμφατον ἀπελθεῖν. Ἐν τῇ προτ. 4 τὸ ῥῆμα λέγεται εἶναι τρίτου ἐνικοῦ προσώπου καὶ ἔχει ὑποκείμενον τὸ ἀπρέμφατον πλουτεῖν).

1. Τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἀπαντιῶσιν ἐν τῷ τρίτῳ ἐνικῷ προσώπῳ καὶ δέχονται οὐχὶ **προσωπικόν** ὑποκείμενον, ἀλλ' ἀπάρεμφατον, λέγονται **ἀπρόσωπα**.

2. Ἀπρόσωπον ῥῆμα ἀποτελεῖ καὶ τὸ οὐδέτερον τῶν ἐπιθέτων **δίκαιον**, **ῥάδιον** ⁽¹⁾, **χαλεπόν** ⁽²⁾, **ᾄπλον** ⁽³⁾, **φανερὸν** κλπ. ἢ ἐν τῶν οὐσιαστικῶν ἀνάγκῃ, **ώρα**, **καιρὸς**, **θέμις** ⁽⁴⁾, **χρὴν** ⁽⁵⁾ (ἄκλιτον) κλπ. μετὰ τοῦ **ἔστι** τιθεμένου ἢ ἐννοουμένου.

3. Προσωπικά τινα ῥήματα, μάλιστα λεκτικά, λαμβάνονται καὶ ἀπρόσωπως (ἰδὲ πρότ. 4).

4. Ὑποκείμενον τῶν ἀπρόσωπων ῥημάτων καὶ τῶν ἀποτελουσῶν ἀπρόσωπον ῥῆμα φράσεων εἶναι τὸ ἐξ αὐτῶν ἐξαριτώμενον ἀπάρεμφατον, ὅπερ τίθεται ἄνευ ἄρθρου.

ΜΑΘΗΜΑ ΕΒΔΟΜΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. «Μετοχή. α') ῥήματα συνιασσόμενα μετὰ κατηγορηματικῆς μετοχῆς, β') δυνατὰ ἀναλύσεις παραθετικῶν μετοχῶν, γ') γενικὴ ἀπόλυτος.

§ 22. Μετοχή. Εἶδη αὐτῆς.

Προτάσει

- 1) Ὁ **ἀτακτῶν** μαθητῆς κολάζεται
(ὁ μαθητής, ὁ ὁποῖος ἀτακτεῖ, τιμωρεῖται =
ὁ ἀτακτος μαθητής τιμωρεῖται).
- 2) Ὁ παῖς φαίνεται **μελετῶν**
(ὁ παῖς φαίνεται (=εἶναι φανερόν) ὅτι μελετᾷ).
- 3) Ὁ παῖς οὐκ ἐπαύσατο **γράφων**
(ὁ παῖς δὲν ἔπαυσε νὰ γράφῃ).

(1) εὐχολον. (2) δύσκολον. (3) φανερόν. (4) δίκαιον, συγχεχωρημένον.
(5) χρεία, πρόπον.

4) Ὁ παῖς ἀμελήσας οὐ προήχθη
(ἐπειδὴ ἠμέλησεν ὁ παῖς, δὲν προήχθη).

(Ἄ ν ά π τ υ ζ ι ς. — Ἐν τῇ πρῶτ. 1 ἡ μετοχὴ ἀτακτῶν τίθεται ὡς ἐπίθετον μετὰ τοῦ οὐσιαστικοῦ παῖς, τὸ ὅποιον προσδιορίζει, καὶ ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ δι' ἀναφορικῆς προτάσεως (ὁ ὅποιος ἀτακτεῖ) ἢ ἰσοδυναμεῖ μὲ ἐπίθετον (ὁ ἀτακτος). — Ἐν τῇ πρῶτ. 2 ἡ μετοχὴ μελετῶν τίθεται ὡς κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου παῖς καὶ ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ διὰ τοῦ ὅτι καὶ ὀριστικῆς (ὅτι μελετᾷ). Ἐν τῇ πρῶτ. 3 ἡ μετοχὴ γράφων τίθεται ἐπ' ἴσης ὡς κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου παῖς καὶ ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ διὰ τοῦ γὰ καὶ ὑποτακτικῆς (γὰ γράφῃ). — Ἐν τῇ πρῶτ. 4 ἡ μετοχὴ ἀμελήσας παρατίθεται ὡς προσδιορισμὸς τοῦ ὑποκειμένου παῖς καὶ ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ διὰ δευτερευούσης προτάσεως, [ἐπειδὴ ἠμέλησεν]. Λοιπὸν)

1. Ἡ μετοχὴ τίθεται κατὰ τρεῖς τρόπους ἐν τῷ λόγῳ

α'.) Ὡς ἐπίθετον καὶ λέγεται ἐπιθετικὴ, ἀναλυομένη ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ δι' ἀναφορικῆς προτάσεως ἢ ἰσοδυναμοῦσα μὲ ἐπίθειον (ιδεὲ πρότ. 1).

β'.) Ὡς κατηγορούμενον καὶ λέγεται κατηγορηματικὴ, ἀναλυομένη ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ διὰ τοῦ ὅτι καὶ ὀριστικῆς ἢ διὰ τοῦ γὰ καὶ ὑποτακτικῆς (ιδεὲ πρότ. 2 καὶ 3).

γ'.) Ὡς παράθεσις ἢ προσδιορισμὸς (λέξεώς τινος τῆς προτάσεως) καὶ λέγεται (παραθετικὴ ἢ) προσδιοριστικὴ, ἀναλυομένη ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ διὰ δευτερευούσης προτάσεως (ιδεὲ πρότ. 4).
Λοιπὸν

2. Ἡ μετοχὴ εἶναι τριῶν εἰδῶν, ἐπιθετικὴ, κατηγορηματικὴ καὶ παραθετικὴ ἢ προσδιοριστικὴ.

§ 23. α'. Ἐπιθετικὴ μετοχὴ.

Προτάσεις

- 1) Ὁ ἐπιμελούμενος παῖς προκόπτει.
- 2) Ἡ ἐπιμελουμένη κόρη προκόπτει.
- 3) Τὸ ἐπιμελούμενον παιδίον προκόπτει.

1. Ἡ ἐπιθετικὴ μετοχὴ, ἔχουσα συνήθως τὸ ἄρθρον, προσδιορίζει οὐσιαστικόν τι, πρὸς τὸ ὁποῖον συμφωνεῖ κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν.

Προτάσεις

- 1) Ὁ οὐκ ἐργαζόμενος δυστυχεῖ=
ὅς οὐκ ἐργάζεται (1) δυστυχεῖ.
- 2) Ὁ μὴ ἐργαζόμενος δυστυχεῖ=
ἐάν τις μὴ ἐργάζεται, δυστυχεῖ.

2. Ἡ μετοχή ἐπὶ ἀρνήσεως λαμβάνει τὸ οὐ. Ἐὰν ὁμως ἔχῃ ἔννοιαν ὑποθετικὴν, λαμβάνει τὸ μὴ.

Προτάσεις

Ὁ λέγων (ἄνθρωπος) οὐ πείθει τὸ πλῆθος=
ὁ ῥήτωρ οὐ πείθει τὸ πλῆθος.

3. Ἡ μετοχή, ὡς καὶ πᾶν ἐπίθετον, λαμβάνει (διὰ τοῦ ἀρθρου προτασσομένου) δύναμιν οὐσιαστικοῦ, διὰν ἐλλείπῃ τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον προσδιορίζει.

§ 24. 6'. Κατηγορηματικὴ μετοχή

Προτάσεις

- 1) (Ἐγὼ) οἶδα θνητὸς ὢν (γνωρίζω ὅτι εἶμαι θνητός).
- 2) (Ἐγὼ) οἶδα τὸν ἄνθρωπον θνητὸν ὄντα
(γνωρίζω ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι θνητός).

1. Ἡ κατηγορηματικὴ μετοχή ἀναφέρεται ἢ εἰς τὸ ὑποκείμενον ἢ εἰς τὸ ἀντικείμενον τῆς προτάσεως καὶ συμφωνεῖ πρὸς ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται, κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν.

α'.) Ῥήματα συντασσόμενα μετὰ κατηγορηματικῆς μετοχῆς, εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως ἀναφερομένης.

Προτάσεις

- 1) Ἐγὼ τὸ πρᾶγμα εἶμι πεπραχώς (=πέπραχθαι).
- 2) (Σὺ) δύναμίν τινα ὑπῆρχες κεκτῆμένος (=ἐκέκτησο).
- 3) Ὁ πατήρ ὄψετο ἔχων τὸν παῖδα
(ὁ πατήρ ἀπῆλθεν ἔχων τὸν παῖδα).

(1) ὅστις δὲν ἐργάζεται.

- 4) Ὁ στρατὸς δύο ἡμέρας διετελεῖ **μαχόμενος**
(ὁ στρατὸς δύο ἡμέρας ἀδιαλείπτως ἐμάχετο).
- 5) Ἡ **μήτηρ** διεγένετο **ἐργαζομένη**
(ἡ μήτηρ συνεχῶς (ἀδιαλείπτως) εἰργάζετο).
- 6) Ὁ **παῖς** διῆγε **μελετῶν** (ὁ παῖς συνεχῶς ἐμελέτα).
- 7) Τὸ **στράτευμα** ἐλάνθανε **τροφεόμενον**
(τὸ στράτευμα λάθρα (κρυφίως) ἐτρέφετο).
- 8) (Σὺ) χθὲς ἐν τῇ πλατείᾳ ἐτύγγανες **περιπατῶν**
(χθὲς ἐν τῇ πλατείᾳ (κατὰ τύχην) περιεπάτεις).
- 9) (Σὺ) οὐκ ἂν φθάνοις **λέγων** μοι (=λέγε μοι ταχέως).
- 10) Ὁ **ὄντωρ** ἄρχεται **λέγων** (ἀρχίζει νὰ λέγη).
- 11) Οὐ πάύομαι (ἐγὼ) Θεὸν προστάτην **ἔχων**
(δὲν παύω νὰ ἔχω τὸν Θεὸν προστάτην μου).
- 12) Ἀνέχομαι (ἐγὼ) **ὑβριζόμενος** (=νὰ ὑβρίζωμαι).
- 13) Ὁ **πατὴρ** οὐ καρτερεῖ τοιαῦτα **ἀκούων**
(ὁ πατὴρ δὲν ὑποφέρει νὰ ἀκούῃ τοιαῦτα).
- 14) Μὴ κάμης (σὺ) φίλον ἄνδρα **εὐεργετῶν**
(μὴ ἀποκάμης νὰ εὐεργετῆς φίλον σου).
- 15) Χαίρεις (σὺ) **μανθάνων** (=διότι μανθάνεις).

2. Μετὰ μετοχῆς κατηγορηματικῆς, εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς προσεως ἀναφερομένης, συντάσσονται τὰ ἑξῆς:

α') Τὰ συνδεικὰ **εἰμί, ὑπάρχω**, ἅπερ μετὰ τῆς μετοχῆς ἀποτελοῦσι περιφρασίαν τοῦ ῥήματος.

β') Τὸ **οἶχουαι**, ὅπερ δηλοῖ τὴν ἀπό τινος τόπον ἀπομάκρυνσιν, ἢ δὲ μειοχὴ δηλοῖ τὸν τρόπον τῆς ἀπομακρύνσεως.

γ') Τὰ ῥήματα **διατελῶ, διαγίγνομαι, διάγω, λανθάνω, τυγγάνω, φθάνω**. Ταῦτα δύνανται νὰ ἐξηγῶνται δι' ἐπιρρήματος, ἢ δὲ μετοχὴ διὰ ῥήματος.

δ') Τὰ **ἐνάροξεως καὶ λήξεως** σημαντικὰ καὶ

ε') Τὰ **ἀνοχῆς, καρτερίας καὶ ψυχικοῦ πάθους** σημαντικά.

3. Ἡ κατηγορηματικὴ μετοχή, ἢ ἐξαρτωμένη ἐκ τῶν **ἐνάροξεως, λήξεως, ἀνοχῆς καὶ καρτερίας** σημαντικῶν ῥημάτων, ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ διὰ τοῦ **νὰ** καὶ **ὑποτακτικῆς**.

Ἡ δὲ ἐξαριωμένη ἐκ τῶν ψυχικοῦ πάθους σημαντικῶν ὀρημάτων ἀναλύεται διὰ τοῦ ὄτι (=διότι) καὶ ὀριστικῆς.

β'.) Ῥήματα συντάσσόμενα μετὰ μετοχῆς κατηγορηματικῆς, εἰς τὸ ἀντικείμενον ἢ εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως ἀναφερομένης.

Προτάσεις

- 1) Ὅρῳ (1) τὸν παῖδα τρέχοντα
(=ὄρῳ ὅτι ὁ παῖς τρέχει).
- 2) Ὁ παῖς ὀράται τρέχων
- 3) Οἶδα (2) τὸν ἄνθρωπον θνητὸν ὄντα
(=οἶδα ὅτι ὁ ἄνθρωπός ἐστι θνητός).
- 4) Οἶδα (ἐγὼ) θνητὸς ὢν (=οἶδα ὅτι εἰμι θνητός)
- 5) Ἀπέδειξας τὸν παῖδα ψευδόμενον
(=ἀπέδειξας ὅτι ὁ παῖς ἐψεύδετο).
- 6) Ἀπεδείχθη ὁ ἀνὴρ ψευδόμενος
(=ἀπεδείχθη ὅτι ὁ ἀνὴρ ἐψεύδετο).
- 7) Ἐδῆλωσα τὸν ἄνδρα καταφρονουῦντα σοῦ
(=ἐδῆλωσα ὅτι ὁ ἀνὴρ καταφρονεῖ σοῦ).
- 8) Ἐδῆλωσεν ὁ ἀνὴρ καταφρονῶν σοῦ
(=ἐδῆλωσεν ὁ ἀνὴρ ὅτι καταφρονεῖ σοῦ).

4. Μετὰ κατηγορηματικῆς μετοχῆς, εἰς τὸ ἀντικείμενον ἢ εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως ἀναφερομένης, συντάσσονται τὰ ἐξῆς ὀρήματα:

α') Τὰ αἰσθήσεως καὶ γνώσεως σημαντικά.

β') Τὰ δείξεως καὶ δηλώσεως σημαντικά.

5. Τὰ ὀρήματα ταῦτα συντάσσονται καὶ μετὰ εἰδικῆς προτάσεως.

§ 25. γ'. Παραθετικὴ μετοχή. Γενικὴ ἀπόλυτος.

Προτάσεις

- 1) Ξένος ἐλθὼν εἶπε τοῖς μαθηταῖς τάδε.
- 2) Ξένω ἐλθόντι εἶπον οἱ μαθηταὶ τάδε.

(1) βλέπω, παρατηρῶ. (2) γνωρίζω, ἠξεύρω.

3) **Ξένον ἐλθόντα** εἶδον οἱ μαθηταί.

4) **Ξένου ἐλθόντος**, ἀνέστησαν (1) οἱ μαθηταί.

(Ἄ ν ά π τ υ ξ ι ς. — Ἐν τῇ προτ. 1 ἡ μετοχή ἐλθών προσδιορίζει τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς ξένος. — Ἐν τῇ προτ. 2 ἡ μετοχή ἐλθόντι προσδιορίζει τὸ ἔμμεσον ἀντικείμενον ξένω. — Ἐν τῇ προτ. 3 ἡ μετοχή ἐλθόντα προσδιορίζει τὸ ἀντικείμενον ξένον. — Ἐν τῇ προτ. 4 ἡ μετοχή ἐλθόντος (ξένου) δὲν προσδιορίζει λέξιν τινὰ τῆς προτάσεως ἀνέστησαν οἱ μαθηταί, ἀλλ' ὀλόκληρον τὴν πρότασιν).

1. Ἡ παραθετικὴ μετοχή, ὅταν προσδιορίζῃ λέξιν τινὰ τῆς προτάσεως, συμφωνεῖ πρὸς αὐτὴν κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν.

2. Ἡ παραθετικὴ μετοχή, ὅταν προσδιορίζῃ ὀλόκληρον τὴν πρότασιν, τίθεται μετὰ τοῦ ὑποκειμένου αὐτῆς (ἐπὶ τῶν προσωπικῶν ῥημάτων) κατὰ πτώσιν γενικὴν καὶ λέγεται γενικὴ ἀπόλυτος.

§ 26. Δυναταὶ ἀναλύσεις παραθετικῶν μετοχῶν.

α'.) Χρονικὴ μετοχή.

Προτάσεις

- 1) Ταῦτα **λέγων** ἀκούω κραυγῆς
(ἐν ᾧ ἢ ὅτε λέγω ταῦτα, ἀκούω κραυγῆν).
- 2) Ταῦτα **λέγων** ἤκουον κραυγῆς
(ἐν ᾧ ἢ ὅτε ἔλεγον ταῦτα, ἤκουον κραυγῆν).
- 3) Ταῦτα **εἰπὼν** ἤκουσα κραυγῆς
(ἀφ' οὗ εἶπον ταῦτα, ἤκουσα κραυγῆν).
- 4) Ταῦτα **λέγων** ἀκούσομαι κραυγῆς
(ὅταν (θὰ) λέγω ταῦτα, θὰ ἀκούσω κραυγῆν).
- 5) Ταῦτα **εἰπὼν** ἀκούσομαι κραυγῆς
(ὅταν ἢ ἀφ' οὗ εἶπω ταῦτα, θὰ ἀκούσω κραυγῆν).

1. Ἡ παραθετικὴ μετοχή, σημαίνουσα χρόνον (τὸ πότε), λέγεται χρονικὴ καὶ ἀναλύεται ἐν τῇ νέα γλώσσει διὰ χρονικῆς προτάσεως, ἧτοι

α') Διὰ τοῦ ὅτε ἢ ἐν ᾧ καὶ ὀριστικῆς, ὅταν σημαίῃ προ-

(1) ἐσηκώθησαν.

ξιν, ἡ ὁποία γίνεται συγχρότως πρὸς τὴν διὰ τῆς κυρίας προτάσεως ἐκφραζομένην προᾶξιν.

β') Διὰ τοῦ ἀφ' οὗ καὶ ὀριστικῆς, ὅταν σημαίνῃ προᾶξιν, ἡ ὁποία ἔγινε πρὸ τῆς πράξεως τῆς ἐκφραζομένης διὰ τῆς κυρίας προτάσεως.

γ') Διὰ τοῦ ὅταν ἢ ἀφ' οὗ καὶ ὑποτακτικῆς, ὅταν σημαί-
νῃ προᾶξιν, ἡ ὁποία θὰ γίνῃ ἐν τῷ μέλλοντι πρὸ τῆς ἐν τῇ κυρίᾳ προ-
τάσει πράξεως.

(Μόρια συναπτόμενα μετὰ χρονικῆς μετοχῆς).

Προτάσεις

Οἱ στρατιῶται ἅμα πορευόμενοι ἐμάχοντο
(οἱ στρατιῶται ἐμάχοντο, ἐν ᾧ συγχρότως ἐπορεύοντο).

2. Πολλάκις συνάπτονται μετὰ χρονικῆς μετοχῆς τὰ μόρια ἅμα,
εὐθύς, μεταξὺ πρὸς σαφεστέραν δήλωσιν τῆς σημασίας αὐτῆς.

β'.) Αἰτιολογικὴ μετοχή.

Προτάσεις

- 1) Πάντες ἀποθανούμεθα θνητοὶ ὄντες
(πάντες θὰ ἀποθάνωμεν, διότι εἴμεθα θνητοί).
- 2) Ἀσθενῶν χθὲς οὐκ ἦλθον εἰς τὸ σχολεῖον
(ἐπειδὴ ἠσθένοῦν χθὲς, δὲν ἦλθον εἰς τὸ σχολεῖον).

3. Ἡ παραθετικὴ μετοχή, σημαίνουσα αἰτίαν (τὸ διὰ τί), λέ-
γεται αἰτιολογικὴ καὶ ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ δι' αἰτιολο-
γικῆς προτάσεως, ἥτοι διὰ τοῦ ἐπειδὴ ἢ διότι καὶ ὀρι-
στικῆς.

(Μόρια συναπτόμενα μετὰ αἰτιολογικῆς μετοχῆς).

Προτάσεις

- 1) Ἀποθανούμεθα ἄτε θνητοὶ ὄντες
(θὰ ἀποθάνωμεν, ἐπειδὴ (πραγματι) εἴμεθα θνητοί).
- 2) Οἱ Κερκυραῖοι ἔστησαν τρόπαιον ὡς νενικηκότες
(οἱ Κ. ἔστησαν τρόπαιον, ἐπειδὴ, ὡς ἐνόμιζον, εἶχον νικήσει)

4. Πολλάκις συνάπτονται μετὰ τῆς αιτιολογικῆς μετοχῆς τὰ μόρια ἄτε, ὡς, οἷον δὴ, οἷα δὲ πρὸς σαφεστέραν δήλωσιν τῆς σημασίας αὐτῆς.

γ.) Ὑποθετικὴ μετοχή.

Προτάσεις

- 1) Νοῦν ἔχων ἅπαντα ἔχεις.
(ἐὰν ἔχῃς νοῦν, ἅπαντα ἔχεις).
- 2) Ἐπιμελούμενος πολλὰ μαθήσῃ
(ἐὰν ἐπιμελῆσαι, πολλὰ θὰ μάθῃς).
- 3) Δίκαιος ὢν οὐκ ἂν κακῶς ἴκουες
(ἂν ἦσο δίκαιος, δὲν θὰ ἐκακολογεῖσο).

5. Ἡ παραθετικὴ μετοχή, σημαίνουσα ὑπόθεσιν, ἦτοι ὑπὸ τίνα ὄρον γίνεται, ἔγινεν ἢ θὰ γίνῃ τι, λέγεται ὑποθετικὴ καὶ ἀναλύεται ἐν τῇ νέα γλώσσῃ δι' ὑποθετικῆς προτάσεως, ἦτοι διὰ τοῦ ἐάν, ἂν καὶ ὑποτακτικῆς ἢ διὰ τοῦ ἂν καὶ ὀριστικῆς.

δ.) Ἐνδοτικὴ ἢ παραχωρητικὴ μετοχή.

Προτάσεις

Πολλοὶ σοφοὶ ὄντες ἁμαρτάνουσιν
(πολλοί, ἂν καὶ εἶναι σοφοί, πλανῶνται).

6. Ἡ παραθετικὴ μετοχή, σημαίνουσα οὐ τὸ ἐκακολούθημα αὐτῆς εἶναι ἐναντίον πρὸς τὴν διὰ τῆς κυρίας προτάσεως ἐκφραζομένην πράξιν, λέγεται ἐνδοτικὴ ἢ παραχωρητικὴ (ἐναντιωματικὴ) καὶ ἀναλύεται ἐν τῇ νέα γλώσσῃ διὰ τοῦ ἂν καί, καίτοι, ἐν ᾧ (μολονότι) καὶ ὀριστικῆς.

(Μόρια συναπτόμενα μετὰ ἐνδοτικῆς μετοχῆς),

Προτάσεις

Συμβουλεύω σοι καίπερ νεώτερος ὢν
(σὲ συμβουλεύω, ἂν καὶ εἶμαι νεώτερός σου).

7. Πολλάκις συνάπτονται μετὰ τῆς ἐνδοτικῆς ἢ παραχωρητικῆς

μετοχής τὰ μόρια καὶ ἢ καίπερ πρὸς σαφεστέραν δήλωσιν τῆς σημασίας αὐτῆς

ε'. Τελικὴ μετοχή.

Προτάσεις

- 1) Ἐκὼ **συμβουλευσῶν** ὑμῶν
(ἔχω ἔλθει, ἵνα συμβ. υλεύσω ὑμᾶς).
- 2) Ἐλαβὼν τὸν χάρτην **ὡς γράψω**
(ἔλαβὼν τὸν χάρτην (ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ) ἵνα γράψω).

8. Ἡ παραθετικὴ μετοχή, σημαίνουσα τὸ **τέλος**, δηλ. τὸν σκοπόν, λέγεται **τελική** καὶ ἀναλύεται ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ διὰ τελικῆς προτάσεως. ἦτοι διὰ τοῦ ἵνα. ὅπως καὶ ὑποτακτικῆς.

9. Ἡ τελικὴ μετοχή τίθεται κατὰ χρόνον μέλλοντα, ὅταν τὸ ὄημα εἶναι κινήσεως σημαντικόν

10. Μετὰ τῆς τελικῆς μετοχῆς συνάπτεται τὸ μόριον ὡς πρὸς σαφεστέραν δήλωσιν τῆς σημασίας αὐτῆς, ὅταν τὸ ὄημα δὲν εἶναι κινήσεως σημαντικόν.

ς'.) Τροπικὴ μετοχή.

Προτάσεις.

- 1) Ὁ παῖς ἔρχεται **τρέχων** (=τρέχῶν).
- 2) Λέγε, ὦ παῖ, **θαρρῶν** (=μετὰ θάρρους).
- 3) Ζῶμεν **ἐργαζόμενοι** (=ἀπὸ [μὲ] τὴν ἐργασίαν μας).
- 4) Οἱ πρέσβεις ἀπῆλθον οὐδὲν πράξαντες
(οἱ πρέσβεις ἀπῆλθον χωρὶς νὰ κατορθώσωσι τι).

11. Ἡ παραθετικὴ μετοχή, σημαίνουσα **τρόπον** (τὸ πῶς), λέγεται **τροπικὴ** καὶ ἢ μένει ἀμετάβλητος ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ ἢ ἀναλύεται δι' ἐμπροθέτου οὐσιαστικοῦ ἢ διὰ τοῦ χωρὶς νὰ καὶ ὑποτακτικῆς, ὅταν ἔχη ἄρνησιν.

ΜΑΘΗΜΑ ΟΓΔΟΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. «Γενική ὡς ἀντικείμενον ἐπιθέτων καὶ ὀημάτων σημανόντων α') ἐπιμέλειαν, μνήμην, ἐμπειρίαν καὶ τὰ ἀντίθετα τούτων, β') φειδώ, ἐπιτυχίαν, πλησμονήν καὶ τὰ ἀντίθετα τούτων, γ') χωρισμὸν καὶ ἀπομάκρυνσιν, δ') τῶν ἐφεικτῶν, τῶν ἀρχικῶν καὶ αἰσθήσεως σημαντικῶν ὀημάτων, ε') τῶν ὀημάτων τῶν σημαντικῶν μετοχῆς καὶ ἀπολαύσεως, ἀρχῆς καὶ λήξεως, ς') ὀημάτων συνθέτων μετὰ τῶν προθέσεων ἐκ, ἀπό, πρό, δπέρ, κατά».

Π Τ Ω Σ Ε Ι Σ

Α. ΓΕΝΙΚΗ

§ 27. Γενική ὡς ἀντικείμενον ἐπιθέτων καὶ ὀημάτων.

1. Ἐπιμελείας καὶ ἀμελείας σημαντικά.

Προτάσεις

- 1) Ἐπιμελής τῶν φίλων εἰ⁽¹⁾.
- 2) Ἀμελής χρημάτων εἰμί⁽²⁾.
- 3) Ἐπιμελοῦμαι τῶν παιδῶν.
- 4) Ὁ ὀκνηρὸς παῖς ἀμελεῖ τῶν μαθημάτων.

2. Μνήμης καὶ λήθης σημαντικά.

Προτάσεις

- 1) Μνήμων εἰμί τῶν εὐεργεσιῶν.
- 2) Ἀμνήμων εἰ τῶν κινδύνων.
- 3) Μέμνημαι τῶν φίλων.
- 4) Ἐπελαθόμην τῶν κακῶν.

3. Ἐμπειρίας καὶ ἀπειρίας σημαντικά.

Προτάσεις

- 1) Ἐμπειρὸς πολέμου εἰμί.

(1) εἶσαι. (2) εἶμαι.

- 2) Ἄπειρος γραμμάτων εἶ.
- 3) Πειρώμεθα τῶν **φίλων**.
- 4) Τίς οὐ πεπειράται ⁽¹⁾ **κακῶν**;

4. Φειδοῦς καὶ ἀφειδίας σημαντικά.

Προτάσεις

- 1) Φειδωλός εἰμι **χρομμάτων**.
- 2) Ἀφειδής εἶ τῶν **ἀλλοτριῶν**.
- 3) Φείδεσθε, ὦ ἄνθρωποι, **χρόνου**.
- 4) Ὁ ἀνδρεῖος τοῦ **δώματος** ἀφειδεῖ.

5. Ἐπιτυχίας καὶ ἀποτυχίας σημαντικά.

Προτάσεις

- 1) Ἐπιτυχής τῶν **καιρῶν** εἰμι.
- 2) Ὁ παῖς ἀτυχής ἐστὶ **συνέδεως**.
- 3) **Συγγνώμης** τυγχάνομεν.
- 4) Τοῦ **σκοποῦ** ἀπετύχητε.

6. Πλησμονῆς καὶ ἐνδείας σημαντικά.

Προτάσεις

- 1) Ὁ κήπος πλήρης **δένδρων** ἐστίν.
- 2) Ἀγαθῶν **φίλων** ἔρημος εἶ.
- 3) Ἡ σχολὴ **μαθητῶν** ἐπλήσθη.
- 4) Στερούμεθα **χρομμάτων**.

7. Χωρισμοῦ καὶ ἀπομακρύνσεως σημαντικά.

Προτάσεις

- 1) Ἡ μήτηρ ἐχωρίσθη **τῶν τέκνων**.
- 2) Ἡ πόλις ἀπέχει τῆς **θαλάσσης**.
- 3) Ὀλίγοι ἀπέχονται **οἴνου**.

---

(1) Τίς δὲν ἔχει δοκιμάσει κακῆ;

8. Ἐφεικτικά, ἀρχικά, αἰσθήσεως σημαντικά.

Προτάσεις.

- 1) Ἐπιθυμητικός σοφίας εἰμί.
- 2) Οὐκ ἐφίεμαι τῶν ἀλλοτριῶν.
- 3) Ὅρεγεσθε, ὦ πολῖται, τῆς ἀρετῆς.
- 4) Ὁ σοφός ἐστι τῶν ἐπιθυμιῶν ἐγκρατής.
- 5) Ὁ Θεὸς ἄρχει τοῦ κόσμου.
- 6) Ἄναίσθητος τοῦ κινδύνου εἶ.
- 7) Ἀκούομεν θοοῦβου.
- 8) Ὁσφραίνομαι τοῦ ῥόδου.

9. Μετοχῆς ἀπολαύσεως, ἀρχῆς καὶ λήξεως σημαντικά.

Προτάσεις

- 1) Μέτοχος τῆς δόξης εἰμί.
- 2) Ἄμοιρος τῶν κακῶν εἶ.
- 3) Ἡ ψυχὴ τοῦ θεοῦ μετέχει.
- 4) Ἀπολαύομεν τῶν ἀγαθῶν.
- 5) Σὺν Θεῷ ἄρχομαι τοῦ ἔργου.
- 6) Ὁ παῖς ἐπαύσατο τῆς μελέτης.

10. Ῥήματα σύνθετα ἐκ τῶν προθέσεων ἐκ, ἀπό, πρό, ὑπέρ, κατά.

Προτάσεις

- 1) Ἐκπίπτω τῆς πόλεως.
- 2) Οἱ σύμμαχοι ἀπέστησαν ἡμῶν.
- 3) Προκινδυνεύομεν τῆς πατρίδος.
- 4) Ὁ παῖς ὑπερέχει τῶν ἄλλων.
- 5) Καταφρονοῦμεν τοῦ προδότου.

Μετὰ γενικῆς ἀντικειμένου συνιάσσονται τὰ ἐξῆς ἐπίθετα καὶ ῥήματα:

1) Τὰ σημαίνοντα ἐπιμέλειαν, μνήμην, ἐμπειρίαν καὶ τὰ ἐναντία τούτων (ἀμέλειαν, λήθην, ἀπειρίαν).

2) Τὰ σημαίνοντα φειδῶ, ἐπιτυχίαν, πληθμονὴν καὶ τὰ ἐναντία τούτων (ἀφειδίαν, ἀποτυχίαν, ἔνδειαν).

- 3) Τὰ σημαίνοντα χωρισμὸν καὶ ἀπομάκρυνσιν.
- 4) Τὰ ἐφετικά, ἀρχικά καὶ αἰσθήσεως σημαντικά.
- 5) Τὰ μετοχῆς, ἀπολαύσεως, ἀρχῆς καὶ λήξεως σημαντικά.
- 6) Ῥήματά τινα σύνθετα μετὰ τινος τῶν προθέσεων ἐκ, ἀπό, πρό, ὑπέρ, κατά (εἴτε διὰ τὴν πρόθεσιν εἴτε διὰ τὴν σημασίαν· εἰς ἣν μετέπεσον ἕνεκα τῆς προθέσεως).

ΜΑΘΗΜΑ ΕΝΑΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. «Γενικὴ τῆς αἰτίας μετὰ τῶν ῥημάτων α') τῶν ψυχικοῦ πάθους σημαντικῶν, β') τῶν δικαστικῶν τῶν οὐχὶ συνθέτων μετὰ τῆς προθέσεως κατά, γ') τῶν ἐπιθέτων ὑπόδικος, ὑπεύθυνος καὶ τῶν τοιούτων».

§ 28. Γενικὴ τῆς αἰτίας.

α'.) Μετὰ τῶν ψυχικοῦ πάθους σημαντικῶν ῥημάτων.

Προτάσεις

- 1) Θαυμάζομεν Σωκράτη τῆς σοφίας.
- 2) Ζηλῶ σε τῆς σοφίας μᾶλλον ἢ τοῦ πλούτου.
- 3) Συγχαίρω σοι τῆς ἐπιμελείας.

β'.) Μετὰ τῶν δικαστικῶν ῥημάτων.

Προτάσεις

- 1) Διώξομαί σε δειλίας
(θά σε κατηγορήσω (ἐν δικαστηρίῳ) ἐπὶ δειλίᾳ).
- 2) Φεύγεις φόβου (κατηγορεῖται ἐπὶ φόβῳ).
- 3) Οἱ Πέρσαι δικάζονται ἀχαριστίας
(οἱ Πέρσαι δικάζονται ἕνεκα ἀχαριστίας).

γ'.) Μετὰ τῶν ἐπιθέτων ὑπόδικος, ὑπεύθυνος κλπ.

Προτάσεις

- 1) Ὑπόδικος ἀσεβείας ἐγένου.
- 2) Ὁ στρατιώτης ἐστὶν ἔνοχος λιποταξίου.
- 3) Ὑπεύθυνος τῶν ἀδικημάτων εἶ.

Μετὰ γενικῆς τῆς αἰτίας συντάσσονται τὰ ἐξῆς·

- 1) Τὰ ψυχικοῦ πάθους σηματικά ῥήματα.
- 2) Τὰ δικαστικά ῥήματα, οὐχί ἔτι σύνθετα μετὰ τῆς προθέσεως κατὰ.
- 3) Τὰ ἐπίθετα ὑπόδικος, ὑπεύθυνος, ὑπόλογος κλπ.

ΜΑΘΗΜΑ ΔΕΚΑΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. «Γενικὴ τῆς τιμῆς μετὰ τῶν ῥημάτων τῶν σημαίνοντων πωλεῖν καὶ ἀγοράζειν καὶ τῶν ὁμοίας σημασίας ἐπιθέτων».

§ 29. Γενικὴ τοῦ τιμήματος

α'. Μετὰ ῥημάτων σημαίνοντων ἀγορὰν ἢ πώλησιν.

Προτάσεις

- 1) Ἐπριάμην⁽¹⁾ τὴν βίβλον δραχμῆς⁽²⁾.
- 2) Ἀπεδόμην⁽³⁾ τὴν οἰκίαν ταλάντου.
- 3) Τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τὰγάθ'⁽⁴⁾ οἱ θεοί.
- 4) Σίτου τὸν βοῦν ἀντιλλάξατε.

β') Μετὰ ἐπιθέτων σημαίνοντων ἀγορὰν ἢ πώλησιν.

Προτάσεις

- 1) Ἡ δόξα οὐκ ἔστιν ὠνιτὴ⁽⁵⁾ χρημάτων.
- 2) Πᾶς ὁ ἐπὶ γῆς καὶ ὑπὸ γῆς χρυσοῦς ἀρετῆς οὐκ ἀντάξιός (ἐστίν).

Μετὰ γενικῆς τοῦ τιμήματος συντάσσονται

- 1) Τὰ ῥήματα, τὰ σημαίνοντα ἀγορὰν, πώλησιν, ἀνταλλαγὴν καὶ 2) τὰ ἐπίθετα, τὰ ἔχοντα ὁμοίαν σημασίαν.

ΜΑΘΗΜΑ ΕΝΔΕΚΑΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. «Γενικὴ τῆς συγκρίσεως 1) μετὰ τῶν συγκ-

---

(1) ἡγόρασα. (2) ἀντί. (3) ἐπώλησα. (4) τὰ ἀγαθά. (5) δὲν δύναται νὰ ἀγορασθῆ.

ροικῶν ἀντὶ τοῦ ἢ μετ' ὀνομαστικῆς ἢ αἰτιατικῆς καὶ 2) μετὰ ὀημάτων καὶ ἐπιθέτων, ἐχόντων σημασίαν συγκριτικὴν».

§ 30. Γενικὴ συγκριτικὴ.

α'. Μετὰ τῶν συγκριτικῶν.

Προτάσεις

- 1) Ὁ πατὴρ ἐστὶ συνετώτερος τοῦ υἱοῦ (= ἢ ὁ υἱός).
- 2) Ἡ τίγρις ἐστὶν ἀγριώτερα τοῦ λέοντος (= ἢ ὁ λέων).
- 3) Ἡ εἰρήνη ἐστὶν ὠφέλιμωτέρα τοῦ πολέμου (= ἢ ὁ πόλεμος)

(Ἀ ν ά π τ υ ξ ι ς — Ἐν ταῖς προτάσεσι τούταις ὁ πατὴρ συγκρίνεται πρὸς τὸν υἱὸν κατὰ τὴν σύνεσιν, ἡ τίγρις πρὸς τὸν λέοντα κατὰ τὴν ἀγριότητα καὶ ἡ εἰρήνη πρὸς τὸν πόλεμον κατὰ τὴν ὠφέλειαν. Τὸ συγκριτικὸν συνετώτερος δηλοῖ ὅτι ὁ πατὴρ ὑπερέχει τοῦ υἱοῦ κατὰ τὴν σύνεσιν, ἤτοι ἔχει τὴν ιδιότητα τῆς συνέσεως ἐν μεγαλυτέρῳ βαθμῷ παρὰ ὁ υἱός. Τὸ συγκριτικὸν ἀγριώτερα δηλοῖ ὅτι ἡ τίγρις ὑπερέχει τοῦ λέοντος κατὰ τὴν ἀγριότητα. Τὸ συγκριτικὸν ὠφέλιμωτέρα δηλοῖ ὅτι ἡ εἰρήνη ὑπερέχει τοῦ πολέμου κατὰ τὴν ὠφέλειαν).

1. Τὸ πρόσωπον, ζῶον ἢ πράγμα, τὸ ὁποῖον συγκρίνεται πρὸς ἄλλο, λέγεται **πρῶτος ὅρος τῆς συγκρίσεως**.

2. Τὸ πρόσωπον, ζῶον ἢ πράγμα πρὸς τὸ ὁποῖον γίνετα ἡ συγκρισις, λέγεται **δεύτερος ὅρος τῆς συγκρίσεως**.

3. Ἡ γενικὴ, ἡ ὁποία συνάπτεται μετὰ λέξεως δηλοῦσης **σύγκρισιν** (δηλ. ὑπεροχὴν ἢ ἐλάττωσιν), λέγεται **γενικὴ συγκριτικὴ**.

4. Ὁ δεύτερος ὅρος τῆς συγκρίσεως (ἐπὶ τῶν συγκριτικῶν) ἐκφέρεται ἢ διὰ γενικῆς συγκριτικῆς ἢ διὰ τοῦ ἢ καὶ ὁμοιοπιδως πρὸς τὸν πρῶτον ὅρον.

Πρότασις

Ὁ Πέτρος ἐστὶν ἐπιμελέστατος (πάντων) τῶν μαθητῶν.

5. Μετὰ τῶν ὑπεροθεικῶν συνάπτεται πάντοτε γενικὴ (πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ καὶ συνήθως μετὰ τοῦ πάντων) καὶ δηλοῖ τὸ ὄλον.

β'. Μετὰ ῥημάτων καὶ ἐπιθέτων ἐχόντων σημασίαν συγκριτικὴν.

Προτάσεις

- 1) Ὁ πατὴρ οὐδενὸς ἐλαττοῦται (1) τῇ ἀρετῇ.
- 2) Ὁ ἀνὴρ πάντων ἀριστεύει τῇ βουλῇ.
- 3) Ὁ ἄνθρωπος συνέσει ὑπερέχει τῶν ἄλλων ζώων.
- 4) Ἡ ἀρετὴ περιγίγνεται (2) τοῦ πλήθους.
- 5) Οἱ πολέμιοι ἦσαν πολλαπλάσιοι ἡμῶν.
- 6) Οὐδενὸς ὕστερος εἶ οὐσία (3) καὶ γένει.

6. Μετὰ γενικῆς συγκριτικῆς συντάσσονται προσέτι α') τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα γίνονται ἐκ συγκριτικῶν καὶ ὑπερθετικῶν ἐπιθέτων, β') τὰ ῥήματα καὶ τὰ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα ἔχουσι συγκριτικὴν σημασίαν.

ΜΑΘΗΜΑ ΔΩΔΕΚΑΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. «Γενικὴ μετὰ οὐσιαστικῶν καὶ γενικὴ ἐπὶ χρόνου».

§ 31. Γενικὴ μετὰ τῶν οὐσιαστικῶν.

α'. Γενικὴ κτητικῆ.

Προτάσεις

- 1) Ἡ οἰκία τοῦ Περικλέους ἦν μικρά.
- 2) Ἡ Ἀθηνᾶ τοῦ Φειδίου ἦν θαυμασία.

β'. Γενικὴ τῆς ιδιότητος.

Προτάσεις

- 1) Ἔστι μοι παῖς δέκα ἐτῶν.
- 2) Ἐπορεύθης ὁδὸν πολλῶν ἡμερῶν.
- 3) Τῷ πατρὶ ἦν ἀγρὸς δέκα μῶν (4).

γ'. Γενικὴ τῆς ὕλης καὶ τοῦ περιεχομένου.

Προτάσεις

- 1) Ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐστὶ δτέφανος ῥόδων.
- 2) Πλοῖα σίτου εἰς Πειραιᾶ ἀφίκετο.
- 3) Ἐν τῇ αὐλῇ ἦν σωρὸς ξύλων καὶ λίθων.

(1) εἶναι κατώτερος. (2) εἶναι ὑπερτέρα. (3) περιουσία. (4) ποσὸν 100 δραχμῶν.

δ'. Γενική τῆς αἰτίας.

Προτάσεις

- 1) Δίκη ὑβρεως (ἐνεκα ὑβρεως) ἐγένετο.
- 2) Ὅργην μεγάλων ἀδικημάτων (1) ἔχεις.

ε'. Γενική τοῦ ὅλου ἢ διαιρετική.

Προτάσεις

- 1) Ἐβοήθησαν τῷ πατρὶ οἱ νεανίσκοι τῶν ἰππέων.
- 2) Ἐπαινοῦνται οἱ χρῆστοὶ τῶν πολιτῶν.
- 3) Ἀπῆλθον οἱ ἐπιμελέστατοι τῶν μαθητῶν.

ς'. Γενική ὑποκειμενική ἢ ἀντικειμενική.

Προτάσεις

- 1) Ἡ νίκη τῶν Ἑλλήνων ἦν μεγάλη
(οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν μεγάλην νίκην).
- 2) Τοῖς στρατιώταις ἦν πόθος τῆς πατρίδος
(οἱ στρατιῶται ἐπόθουν τὴν πατρίδα).
- 3) Ὁ Θεός ἐστι ποιητὴς τοῦ κόσμου
(ὁ Θεὸς ἐποίησε τὸν κόσμον).

Ἡ γενική οὐσιαστικοῦ ποσοδιορίζουσα ἄλλο οὐσιαστικὸν δηλοῖ τὴν συνυπάρχουσαν μεταξὺ τῶν δύο οὐσιαστικῶν σχέσηιν, ἣτοι

1) Δηλοῖ κτήσιν καὶ λέγεται γενικὴ κτητική (Τὸ οὐσιαστικὸν σημαίνει τὸ κτῆμα ἢ τὸ ἔργον, ἢ δὲ γενικὴ τὸν κτήτορα ἢ τὸν ἐργάτην).

2) Δηλοῖ ιδιότητα καὶ λέγεται γενικὴ τῆς ιδιότητος. (Αὕτη τίθεται μετ' ἀριθμητικῶν ἢ μετ' ἐπιθέτων ποσότητος σημαντικῶν καὶ δηλοῖ ἡλικίαν, μέγεθος, ἀξίαν).

3) Δηλοῖ τὴν ὕλην ἢ τὸ περιεχόμενον καὶ λέγεται γενικὴ τῆς ὕλης ἢ τοῦ περιεχομένου.

4) Δηλοῖ τὴν αἰτίαν καὶ λέγεται γενικὴ τῆς αἰτίας.

5) Δηλοῖ τὸ ὅλον, τοῦ ὁποίου μέρος εἶναι τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικόν, καὶ λέγεται γενικὴ τοῦ διηρημένου ὅλου ἢ γενικὴ διαιρετική (μεριστική). Μετὰ γενικῆς διαιρετικῆς συν-

(1) ἐνεκα μεγάλων ἀδικημάτων.

τάσσονται καὶ τὰ οὐσιαστικῶς λαμβανόμενα ἐπίθετα καὶ τὰ ὑπερθετικά.

6) **Δηλοῖ τὸ ὑποκείμενον ἢ τὸ ἀντικείμενον καὶ λέγεται γενικὴ ὑποκειμενικὴ ἢ ἀντικειμενικὴ.**

Μετὰ γενικῆς ὑποκειμενικῆς συντάσσονται τὰ ἀφηρημένα ὀρηματικά οὐσιαστικά. Μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς συντάσσονται τὰ ἀφηρημένα ὀρηματικά οὐσιαστικά καὶ τὰ δηλοῦντα τὸ ἐνεργοῦν (δρῶν) πρόσωπον.

§ 32. Γενικὴ χρονικὴ.

Προτάσεις

1) Ἡ οἰκία **χειμῶνος** μὲν εὐήλιός ἐστι. **θέρους** δὲ εὐσκίος (ἡ οἰκία κατὰ τὸν χειμῶνα μὲν εἶναι εὐήλιος, κατὰ δὲ τὸ θέρος εὐσκίας).

2) Ὁ βασιλεὺς οὐ **μαχεῖται δέκα ἡμερῶν** (ὁ βασιλεὺς δὲν θά συνάψῃ μάχην ἐντὸς δέκα ἡμερῶν).

3) Οὐκ ἀπεδήμησας **πολλῶν ἐτῶν** (δὲν ἀνεχώρησας ἐκ τῆς πατρίδος ἐντὸς πολλῶν ἐτῶν).

4) Ὀλίγου **χρόνου** ἀποδώσω σοι τὰ χρήματα (ἐντὸς ὀλίγου χρόνου θά σοι δώσω ὀπίσω τὰ χρήματα).

1. Ἡ γενικὴ φανερώουσα **χρόνον** λέγεται **γενικὴ χρονικὴ**. Διὰ ταύτης, ἐκφερομένης συνήθως ἄνευ ἄρθρου, ἀποκρινόμεθα εἰς τὴν ἐρώτησιν **πότε** ;

2. Ἡ γενικὴ χρονικὴ συναπτομένη μετ' ἀπολύτου ἀριθμητικοῦ ἢ ἐπιθέτου σημαίνοντος ποσὸν δηλοῖ χρόνον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου γινεταί τι. Διὰ ταύτης ἀποκρινόμεθα εἰς τὴν ἐρώτησιν **ἐντὸς πόσου χρόνου** ;

Β'. ΔΟΤΙΚΗ

ΜΑΘΗΜΑ ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. « Δοτικὴ ὡς ἀντικείμενον μετὰ τῶν ὀρημάτων καὶ ἐπιθέτων τῶν σημαίνοντων α') φιλικὴν ἢ ἐχθρικὴν πρὸς τινα διάθεσιν, β') εὐπείθειαν καὶ ὑποταγὴν, γ') προσέγγισιν καὶ συνάντησιν φιλικὴν ἢ ἐχθρικὴν, δ') μετὰ τῶν ἐχόντων τὴν ἐννοιαν τοῦ ἀρμόζοντος καὶ πρέποντος καὶ τῶν ἐναντίων, ε') μετὰ τῶν ὁμοιότητος, ἰσότητος, συμφωνίας καὶ διαλλαγῆς σημαντικῶν, ς') μετὰ τῶν ἀκολουθίας,

ἐνώσεως, μείξεως καὶ τῶν ἐχόντων τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐρίζειν, ζ') μετὰ τῶν ῥημάτων τῶν ἐχόντων τὴν ἔννοιαν τοῦ διδόναι, λέγειν, η') μετὰ ῥημάτων συνθέτων μετὰ τῶν προθέσεων **ὄυν, ἐν**».

§ 33. Δοτικὴ ὡς ἀντικείμενον ῥημάτων
καὶ ἐπιθέτων.

α'. Φιλικῆς ἢ ἐχθρικῆς πρὸς τινα διαθέσεως σηματικά.

Προτάσεις

- 1) Πάντες βοηθοῦμεν τῇ πατρίδι.
- 2) Οἱ μαθηταὶ εὐνοοῦσι τῷ διδασκάλῳ.
- 3) **Μὴ ὀργίζεσθε**, ὦ παῖδες, τοῖς ἐναντίοις.
- 4) Οἱ ἄνδρες οὗτοί εἰσι **ὄϊλοι** τῷ πατρί.
- 5) Οἱ πονηροὶ εἰσιν **ἐχθροὶ** τοῖς ἀγαθοῖς.

β'. Εὐπειθείας καὶ ὑποταγῆς σηματικά.

Προτάσεις

- 1) **Πείθεσθε**, ὦ ἄνθρωποι, τοῖς νόμοις.
- 2) Ὁ παῖς **ὑπακούει** τῷ διδασκάλῳ.
- 3) Οὐ **πιστεύομεν** τοῖς κόλαξιν.
- 4) Ὁ υἱὸς ἐστὶν **εὐπειθής** τῷ πατρί.
- 5) Ἡ κόρη ἐστὶν **ὑπήκοος** τῇ μητρί.

γ'. Προσεγγίσεως καὶ συναντήσεως σηματικά.

Προτάσεις

- 1) **Πλησίαζε**, ὦ παῖ, τοῖς ὄθρονιμωτάτοις.
- 2) Ὁ στρατὸς ἡμῶν **ἀπὴντησε** τοῖς πολέμοις.
- 3) Ὁ παῖς **ἐνέτυχε** ⁽¹⁾ τῷ πάπῳ.
- 4) Ὁ ἀνὴρ οὗτος ἦν **ὄντροφος** τῷ πατρί.
- 5) Οἱ Βοιωτοὶ **ὄμοροι** ⁽²⁾ τοῖς Ἀθηναίοις εἰσὶν ⁽²⁾.

(1) συνήντησε. (2) συνορεύουσι.

δ'. Ἀρμόζοντος καὶ πρέποντος (καὶ τῶν ἐναντίων) σημαντικά.

Προτάσεις

- 1) Βασιλεῖ πρόπει ἄρχειν δικαίως.
- 2) Ὁ κόθορνος⁽¹⁾ ἀρμόττει τοῖς ποδὶν ἀμφοτέροις.
- 3) Μέθην φύλαξιν ἀπροπέδστατον (ἔστι).
- 4) Τὸ αἰσχρὸν ἀνάρμοστὸν ἔστι τοῖς μαθηταῖς.

ε'. Ὁμοιότητος, ἰσότητος, συμφωνίας καὶ συνδιαλλαγῆς σημαντικά.

Προτάσεις

- 1) Ἡ θυγάτηρ ἔοικε⁽²⁾ τῇ μητρὶ.
- 2) Δέκα μονάδες ἰσοῦνται (μιᾶ) δεκάδι.
- 3) Τὰ ἔργα οὐ συμφωνεῖ τοῖς λόγοις.
- 4) Διπλάγημεν⁽³⁾ τοῖς ἐχθροῖς.
- 5) Ὁ παῖς ἔστιν ὁμοιος τῷ πατρὶ.
- 6) Δέκα χιλιάδες εἰσὶν ἴσαι (μιᾶ) μυριάδι.
- 7) Οἱ λόγοι εἰσὶ δὺμῶφωνοι τοῖς ἔργοις.

ς'. Ἀκολουθίας, ἐνώσεως, μίξεως καὶ ἕριδος σημαντικά.

Προτάσεις

- 1) Τῇ ἀρετῇ ἀκολουθεῖ ἡ εὐδοξία.
- 2) Τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ὁμίλει⁽⁴⁾.
- 3) Ὁ οἶνος ἕδατι ἐμείγνυτο.
- 4) Οὐκ ἐρίζομεν⁽⁵⁾ ἀλλήλοις.
- 5) Ὁ παῖς ἔστιν ἀκόλουθος τῷ πατρὶ.
- 6) Ὁ οἶνος ἦν ἀμιγῆς⁽⁶⁾ ἕδατι.

ζ'. Τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ διδόναι καὶ λέγειν.

Προτάσεις

- 1) Ὁ Θεὸς πάντα τὰ ἀγαθὰ τοῖς ἀνθρώποις παρέχει.
- 2) Ἡ μωρία δίδωσιν ἀνθρώποις κακά.
- 3) Πολλὰ εἴπομεν τοῖς μαθηταῖς.

(1) ὑπόδημα ὑψηλόν. (2) ὁμοιάζει. (3) συνεφιλιώθημεν. (4) νὰ συναναστρέφῃσαι. (5) φιλονικοῦμεν. (6) δὲν ἦτο μεμιγμένος.

η'. Σύνθετα μετὰ τῶν προθέσεων ὄν καὶ ἐν.

Προτάσεις

- 1) Συνοικῶ ἀνδρὶ ἀγαθῶ.
- 2) Ἐμμένετε, ὦ ἄνθρωποι, τοῖς ὅρκοις.

Μετὰ δοτικῆς ἀντικειμένον συντάσσονται τὰ ἐξῆς ῥήματα καὶ ἐπίθετα·

1) Τὰ σημαίνοντα φιλικὴν ἢ ἐχθρικὴν πρὸς τινα διάθεσιν (βοηθῶ, τιμωρῶ (1), χαλεπαίνω, φθονῶ, ἐναντιοῦμαι κλπ.).

2) Τὰ εὐπειθείας καὶ ὑποταγῆς σημαντικά.

3) Τὰ σημαίνοντα προσέγγισιν καὶ συνάντησιν (φιλικὴν ἢ ἐχθρικὴν).

4) Τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀρμόζοντος καὶ πρέποντος καὶ τὰ ἐναντία τούτων.

5) Τὰ ὁμοιότητος, ἰσότητος, συμφωνίας καὶ διαλλαγῆς σημαντικά.

6) Τὰ ἀκολουθίας, ἐνώσεως, μείξεως καὶ ἕριδος σημαντικά.

7) Τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ διδόναι καὶ λέγειν.

8) Ῥήματά τινα σύνθετα μετὰ τῶν προθέσεων ὄν καὶ ἐν.

ΜΑΘΗΜΑ ΔΕΚΑΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. «Δοτικὴ προσωπικὴ α') δοτικὴ ὠφελείας ἢ βλάβης, β') δοτικὴ τοῦ κτήτορος ἐπὶ τῶν ῥημάτων εἶναι καὶ γίνεσθαι, γ') δοτικὴ ἠθικὴ».

§ 34. Δοτικὴ προσωπικὴ.

Προτάσεις

1) Τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ πονοῦμεν (χάριν τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς κοπιάζομεν).

2) Ἔστι τῷ μαθητῇ βιβλίον (ἔχει (κέρχεται) ὁ μαθητῆς βιβλίον).

3) Πόθεν μοι ἔρχη, ὦ παῖ ;
(πόθεν μοῦ ἔρχεσαι, ὦ παῖ ;

(1) τιμωρῶ τιμι=βοηθῶ τινα.

1. Ἡ **δοτική**, ἢ δηλοῦσα τὸ πρόσωπον, διὰ τὸ ὁποῖον γίνεται τι ἢ εἰς τὸ ὁποῖον ὑπάρχει τι, λέγεται **δοτικὴ προσωπικὴ**.

α'. *Δοτικὴ (τῆς ὠφελείας ἢ τῆς βλάβης) χαριστικὴ ἢ ἀντιχαριστικὴ.*

Προτάσεις

- 1) Πᾶς ἀνὴρ **ἑαυτῷ** πονεῖ
(πᾶς ἀνὴρ χάριν ἑαυτοῦ κοπιᾷζει).
- 2) Πάντες κακὰ νοοῦσι τῷ **τυράννῳ**
(πάντες κακὰ σκέπτονται κατὰ τοῦ τυράννου).
- 3) Οἱ Σάμιοι τῇ **Ἦρᾳ** ταῶς ἔτρεφον.

(οἱ Σάμιοι χάριν τῆς Ἦρας [πρὸς τιμὴν τῆς Ἦρας] ἔτρεφον παγώνια).

2. Ἡ **προσωπικὴ δοτικὴ**, δηλοῦσα τὸ πρόσωπον, πρὸς ὠφέλειαν ἢ βλάβην τοῦ ὁποῖου γίνεται τι, λέγεται **δοτικὴ χαριστικὴ ἢ ἀντιχαριστικὴ**.

β'. *Δοτικὴ (τοῦ κτήτορος) τῆς κτήσεως ἢ τῆς χρήσεως.*

Προτάσεις

- 1) Ἔστι τῷ **πατρὶ** οἰκία
(ἔχει ἢ κέκτηται ὁ πατὴρ οἰκίαν).
- 2) Τῶν μερῶν τούτων ἓν ἐστὶ **τοῖς παιδίν**.

(ἐκ τῶν μερῶν τούτων ἓν εἶναι διὰ τοὺς παῖδας, πρὸς χρῆσιν τῶν παίδων)

3. Ἡ **προσωπικὴ δοτικὴ**, τιθεμένη μετὰ τῶν **ξημάτων εἰμί, ὑπάρχω, γίγνομαι** καὶ δηλοῦσα πρόσωπον, εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ὁποῖου ὑπάρχει τι ἢ γίνεται τι (ὡς κτήμα του ἢ πρὸς χρῆσίν του), λέγεται **δοτικὴ τῆς κτήσεως (κτητικῆ) ἢ τῆς χρήσεως**.

γ'. *Δοτικὴ ἠθικὴ.*

Προτάσεις

- 1) Ὡς καλὸς **μοι** ὁ πάππος ἐστίν
(πόσον ὠραῖος μοῦ εἶναι ὁ πάππος).
- 2) Ποῦ, τέκνον, εἶ **μοι**; (ποῦ μοῦ εἶσαι τέκνον;)
- 3) Πολλοὶ παῖδες ἐξαμαρτάνουσι **τοῖς γονεῦσιν**.
(πολλοὶ πκίδες ἐξαμαρτάνουσι πρὸς λύπην τῶν γονέων).

4. Ἡ προσωπικὴ δοτικὴ, δηλοῦσα πρόσωπον, πρὸς χαρὰν ἢ λύπην τοῦ ὁποίου γίνεται τι, λέγεται **δοτικὴ ἠθικὴ** (ἢ τοῦ συμπαθοῦντος προσώπου).

ΜΑΘΗΜΑ ΔΕΚΑΤΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. «Δοτικὴ α') τοῦ ὄργάνου καὶ τῆς αἰτίας, β') τοῦ τρόπου, γ') τοῦ μέτρου ἢ τῆς διαφορᾶς, δ') τοῦ χρόνου».

§ 35. **Δοτικὴ τοῦ ὄργάνου, τῆς αἰτίας, τοῦ τρόπου, τοῦ μέτρου ἢ τῆς διαφορᾶς, τοῦ χρόνου.**

α'. Δοτικὴ (τοῦ ὄργάνου) ὄργανικὴ.

Προτάσεις.

- 1) Ὁ ἀγροϊκὸς τὸν ὄνον ἔπαιε τῇ **βακτηρίᾳ**
(ὁ χωρικὸς τὸν ὄνον ἐκτύπη διὰ τῆς ῥάβδου του).
- 2) **Γάλακτι** καὶ **τυρῶ** καὶ **κρέασι** τρεφόμεθα
(μὲ γάλα καὶ τυρὸν καὶ κρέατα τρεφόμεθα).

1. Ἡ δοτικὴ σημαίνουσα τὸ ὄργανον ἢ τὸ μέτρον, διὰ τοῦ ὁποίου γίνεται τι, λέγεται **δοτικὴ ὄργανικὴ**.

β'. Δοτικὴ τῆς αἰτίας.

Προτάσεις

- 1) **Φόβῳ** ταῦτα ἔπραττες
(ἔνεκα φόβου ἔπραττες ταῦτα).
- 2) Πάντες ἠδονται τῇ **εἰρήνῃ**
(πάντες εὐχαριστοῦνται διὰ τὴν εἰρήνην).

2. Ἡ δοτικὴ σημαίνουσα αἰτίαν λέγεται **δοτικὴ τῆς αἰτίας**.

γ'. Δοτικὴ (τοῦ τρόπου) τροπικὴ.

Προτάσεις

Οὐ **κραυγῇ**, ἀλλὰ **σιγῇ** οἱ βάρβαροὶ παρῆλθον
(ὄχι μὲ κραυγὴν, ἀλλὰ μὲ σιγὴν οἱ βάρβαροι παρῆλθον).

3. Ἡ δοτικὴ σημαίνουσα τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον γίνεται τι, λέγεται **δοτικὴ τροπικὴ**.

δ'. Δοτική τοῦ μέτρου ἢ τῆς διαφορᾶς.

Προτάσεις

- 1) Εἰμὶ ἐνιαυτῷ πρεσβύτερός σου
(εἶμαι κατὰ ἓν ἔτος μεγαλύτερός σου).
- 2) **Πολλῷ** προέχεις μου τῇ ἐπιμελείᾳ
(κατὰ πολλὸν ὑπερέχεις ἐμεῦ ὡς πρὸς τὴν ἐπιμέλειαν).

4. Ἡ δοτικὴ, ἢ συναπινομένη μετὰ τῶν συγκριτικῶν καὶ τῶν ἐχόντων συγκριτικὴν σημασίαν καὶ σημαίνουσα τὴν **διαφορὰν** ἢ τὸ **μέτρον**, κατὰ τὸ ὁποῖον ὑπερέχει ἢ ἐλαττοῦται τι ἄλλου, λέγεται **δοτικὴ τοῦ μέτρου ἢ τῆς διαφορᾶς**.

ε'. Δοτικὴ (τοῦ χρόνου) **χρονικὴ**.

Προτάσις

Ταῦτα τῇ ἡμέρᾳ ἐγραψας ἐπιστολὴν
(κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν ἐγραψας ἐπιστολὴν).

5. Δοτικὴ σημαίνουσα **χρόνον** λέγεται **δοτικὴ χρονικὴ**.

Γ. ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ

ΜΑΘΗΜΑ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΚΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. «Αἰτιατικὴ α') ὡς ἀντικείμενον ἐπὶ παντὸς ὀήματος, πλὴν τῶν συντασσομένων γενικῇ ἢ δοτικῇ, β') διπλῇ αἰτιατικῇ 1) τοῦ προσώπου καὶ πράγματος μετὰ τῶν ὀημάτων τῶν ἐχόντων σημασίαν τοῦ ἐρωτᾶν, **ζητεῖν, διδάσκειν, ὑπενθυμίζειν, ἀποκρύπτειν** καὶ τῶν ἐνδύσεως καὶ ἐκδύσεως σημαντικῶν, 2) τοῦ ἀντικείμενου καὶ κατηγορουμένου μετὰ τῶν ὀημάτων **ὀνομάζειν, ποιεῖν, ἐκλέγειν καὶ νομιζειν**, γ') αἰτιατικὴ τῆς ἀναφορᾶς ἢ τοῦ κατὰ τι, τῆς τοπικῆς ἐκτάσεως, τῆς χρονικῆς διαρκείας καὶ τοῦ τρόπου».

§ 36. Αἰτιατικὴ ὡς ἀντικείμενον παντὸς ὀήματος πλὴν τῶν γενικῇ ἢ δοτικῇ συντασσομένων.

α'. Ὀφειλέτας ἢ βλάβης σημαντικά.

Προτάσεις

- 1) Ὁφέλει τοὺς φίλους. 2) Μὴ βλάπτε τοὺς ἐχθρούς.
- 3) Ἀπαντας εὐεργέτει. 4) Μηδένα ἀδίκει.

β' Σωματικῆς ἐνεργείας σημαντικά.

Προτάσεις

- 1) Ὁ πατήρ **γυμνάζει** τὸν υἱόν.
- 2) Ἡ μήτηρ **κτενίζει** τὸ τέκνον.
- 3) Ἡ κόρη **ἔγραψε** τὴν ἐσθῆτα

γ'. Προσπαθείας σημαντικά.

Προτάσεις

- 1) Δόλιον ἄνδρα **φεῦγε** παρ' ὄλον τὸν βίον.
- 2) Ὁ παῖς **ἀπέδρα** τὸν δεσπότην.
- 3) Τὰς ἡδονὰς **θήρευε** τὰς μετὰ δόξης.
- 4) **Μιμοῦ** τοὺς προγόνους. 5) **Ζηλῶ** τὴν σοφίαν σου.
- 6) Οὐδείς **λανθάνει** Θεόν.
- 7) Τὸ στράτευμα ὁ οἶτος **ἐπέλιπεν**.

δ'. Κινήσεως σημαντικά μετὰ προθέσεως σύνδετα.

Προτάσεις

- 1) **Διαβαίνω** τὸν ποταμόν.
- 2) **Περιπλέω** τὴν νῆσον.
- 3) **Παραβαίνεις** τοὺς νόμους.
- 4) **Διέρχομαι** τὴν πόλιν.

Τὰ μετὰ αἰτιατικῆς (τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου) συντασσόμενα ῥήματα εἶναι πάμπολλα. Τὰ συνηθέστερα τούτων εἶναι τὰ ἑξῆς·

- 1) Τὰ σημαίνοντα **ὠφέλειαν** ἢ **βλάβην** εἴτε διὰ λόγον εἴτε δι' ἔργον γινομένην.
- 2) Τὰ σημαίνοντα **σωματικὴν ἐνέργειαν**.
- 3) Τὰ σημαίνοντα **προσπάθειαν** (φεύγω, ἀποδιδράσκω, θηρῶ, θηρεύω, μιμοῦμαι, ζηλῶ, λανθάνω, ἐπιλείπω).
- 4) Ἀμετάβατά τινα ῥήματα κινήσεως σημαντικά, συντιθέμενα μετὰ προθέσεως καὶ μεταβατικά γινόμενα.

§ 37. Ῥήματα μετὰ διπλῆς αἰτιατικῆς συντασσόμενα.

Α'. Αἰτιατικὴ προσώπου (ἀμέσου ἀντικειμένου) καὶ αἰτιατικὴ πρᾶγματος (ἐμμέσου ἀντικειμένου).

α'. Διδασκαλίας σημαντικά (παιδευτικά).

Προτάσεις

- 1) Οἱ Πέρσαι διδάσκουσι τοὺς παῖδας σωφροσύνην.
- 2) Ἄναμνήσω τὸν πατέρα τοὺς κινδύνους.

β'. Αἰτητικὰ καὶ ἀποστηρικὰ.

Προτάσεις.

- 1) Ὁ βασιλεὺς ἀπαιτεῖ ἡμᾶς τὰ ὄπλα.
- 2) Ἐρωτᾷς τὸν παῖδα τὸ ὄνομα.
- 3) Ἀποστρεφεῖς τὸν ἄνδρα τὴν τιμὴν.
- 4) Οὐκ ἀποκρύψω τὸν πατέρα τὴν ἀλήθειαν.
- 5) Ἡ πόλις εἰσέπραξε τοὺς συμμάχους χρήματα.

γ'. Ἐνδύσεως καὶ ἐκδύσεως σημαντικά.

Προτάσεις

- 1) Ὁ πάππος ἐνέδυσε τὸν Κῦρον καλὴν στολὴν.
- 2) Ἡ μήτηρ ἐξέδυσε τὸν παῖδα τὴν ἐσθῆτα.

Τὰ μετ' αἰτιατικῆς τοῦ προσώπου (ἀμέσου ἀντικειμένου) καὶ αἰτιατικῆς τοῦ πρᾶγματος (ἐμμέσου ἀντικειμένου) συντασσόμενα ῥήματα εἶναι τὰ ἑξῆς·

α') Τὰ παιδευτικά. Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ τὸ ὑπομιμνήσκω καὶ ἀναμιμνήσκω.

β') Τὰ αἰτητικὰ καὶ ἀποστηρικὰ. Εἰς τὰ αἰτητικὰ ἀνήκει τὸ ἐρωτῶ καὶ ἰκετεύω, εἰς δὲ τὰ ἀποστηρικὰ τὸ κρύπτω, πρᾶττομαι, εἰσπράττω.

γ') Τὰ ἐνδύσεως καὶ ἐκδύσεως σημαντικά.

Β'. Αἰτιατικὴ τοῦ ἀντικειμένου καὶ αἰτιατικὴ τοῦ κατηγορουμένου.

Προτάσεις

- 1) Καλῶ τὸν ἄνδρα (ἀντικ.) δίκαιον (κατηγ.).

- 2) **Νομίζεις** τὸν παῖδα (ἀντικ.) ἐπιμελῆ (κατηγ.).
- 3) Δαρεῖος Κῦρον (ἀντικ.) σατράπην (κατ.) ἐποίησεν.
- 4) Ἀθηναῖοι Νικίαν (ἀντ.) στρατηγὸν (κατ.) εἶλοντο (1).

2. Μετ' αἰτιατικῆς τοῦ ἀντικειμένου καὶ αἰτιατικῆς τοῦ κατηγορουμένου συντάσσονται α') τὰ κλητικὰ καὶ δοξαστικά, καὶ β') τὰ σημαίνοντα ποίησιν ἢ ἐκλογίην.

§ 38. Αἰτιατικὴ τῆς ἀναφορᾶς, τῆς τοπικῆς ἐκτάσεως, τῆς χρονικῆς διαρκείας καὶ τοῦ τρόπου.

α'. Αἰτιατικὴ τῆς ἀναφορᾶς ἢ τοῦ κατὰ τι.

Προτάσεις

- 1) Ἀλγῶ τὴν κεφαλὴν (κατὰ τὴν κεφαλὴν).
- 2) Θαυμάσιος εἶ τὸ μέγεθος (κατὰ τὸ μέγεθος).

β'. Αἰτιατικὴ τῆς τοπικῆς ἐκτάσεως καὶ χρονικῆς διαρκείας.

Προτάσεις

- 1) Ἡ πόλις ἀπέχει τῆς θαλάσσης σταδίους δέκα.
- 2) Ἐμείνα ἐν Ἀθήναις ἡμέρας ἑπτὰ.

γ'. Αἰτιατικὴ τοῦ τρόπου.

Προτάσεις

- 1) **Τίνα τρόπον** κόψω τὴν θύραν ;
(πῶς νὰ κτυπήσω τὴν θύραν ;)
- 2) Τὸ στράτευμα συνέλεξα **τόνδε τὸν τρόπον**.

1. Ἡ αἰτιατικὴ, ἢ ὁποία συνάπτεται μετὰ ῥημάτων (δηλούντων κατὰστασιν) ἢ μετ' ἐπιθέτων, ἵνα ὀρίσῃ ἀκριβέστερον τὴν ἔννοιαν τούτων, λέγεται αἰτιατικὴ τῆς ἀναφορᾶς ἢ τοῦ κατὰ τι.

2. Ἡ αἰτιατικὴ πολλὰκις δηλοῖ πόσον ἐπὶ τόπου καὶ χρόνου· δηλ. τοπικὴν ἔκτασιν καὶ χρονικὴν διάρκειαν. Διὰ ταύτης ἀποκρινόμεθα εἰς τὴν ἐρώτησιν πόσον ;

(1) ἐξέλεξαν.

3. Ἡ αἰτιατικὴ πολλάκις δηλοῖ τὸν τρόπον καὶ λέγεται αἰτιατικὴ τοῦ τρόπου (τροπική).

ΜΑΘΗΜΑ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. « Ῥήματα παθητικά· 1) σημασία τούτων· ποιητικὸν αἴτιον διὰ γενικῆς καὶ τῆς ὑπὸ ἢ διὰ δοτικῆς, 2) ὀνόματα παθητικά σχηματιζόμενα ἐξ ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν μετ' αἰτιατικῆς συντασσομένων· τρόπος τροπῆς τούτων εἰς παθητικά, 3) ὀνόματα παθητικά ἐκ ὀνημάτων συντασσομένων μετὰ γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς ἢ μετὰ δοτικῆς καὶ αἰτιατικῆς· τρόπος τροπῆς τούτων εἰς παθητικά, 4) ὀνόματα παθητικά ἐξ ἐνεργητικῶν συντασσομένων διπλῆ αἰτιατικῇ· τρόπος τροπῆς τούτων εἰς παθητικά».

§ 39. Παθητικὰ ὀνόματα. Σημασία τούτων. Ποιητικὸν αἴτιον.

Προτάσεις

- 1) Ἡ μήτηρ ἀσθενεῖ.
- 2) Ὁ παῖς κολάζεται (1) ὑπὸ τοῦ πατρός.
- 3) Τὸ δένδρον ἐκκόπτεται ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ.
- 4) Ἡ κόρη πεπαιδεύεται τῇ μητρὶ ἢ ὑπὸ τῆς μητρός.

(Ἀνάπτυξις. — Ἐν τῇ προτ. 1 τὸ ῥῆμα ἀσθενεῖ σημαίνει ὅτι τὸ ὑποκείμενον μήτηρ πάσχει τι, ἀλλὰ τὸ πάθος αὐτῆς δὲν προέρχεται ἐξ ἄλλου. — Ἐν τῇ προτ. 2 τὸ ῥῆμα κολάζεται σημαίνει ὅτι τὸ ὑποκείμενον παῖς πάσχει τι (τιμωρεῖται), ἀλλὰ τὸ πάθος τούτου προέρχεται ἐξ ἄλλου, ἐκ τοῦ πατρός. — Ἐν τῇ προτ. 3 τὸ ῥῆμα ἐκκόπτεται σημαίνει ὅτι τὸ ὑποκείμενον δένδρον πάσχει τι, ἀλλὰ τὸ πάθος του προέρχεται ἐξ ἄλλου, ἐκ τοῦ γεωργοῦ. — Ἐν τῇ προτ. 4 τὸ ῥῆμα πεπαιδεύεται σημαίνει ὅτι τὸ ὑποκείμενον κόρη ἔχει πάθει τι (ἔχει ἐκπαιδευθῆ), ἀλλὰ τὸ πάθος ταύτης ἔχει προέλθει ἐξ ἄλλου, ἐκ τῆς μητρός).

1. Τὰ ὀνόματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον αὐτῶν πάσχει, λέγονται παθητικά.

2. Τὸ πάθος τοῦ ὑποκειμένου ἢ ἐνυπάρχει ἐν αὐτῷ ἢ συνηθέστερον προέρχεται ἐξ ἄλλου προσώπου (ἢ ἴψου ἢ πράγματος).

(1) τιμωρεῖται (πρὸς σωφρονισμόν).

3. Τὸ πρόσωπον (ζῶν ἢ πρᾶγμα), τὸ ὁποῖον παράγει τὸ πάθος, λέγεται **ποιητικὸν αἴτιον** ἢ **ἐνεργοῦν πρόσωπον**.

4. Τὸ ποιητικὸν αἴτιον ἐκφέρεται ἢ διὰ γενικῆς καὶ τῆς προθέσεως ὑπὸ (ένιότε καὶ τῆς παρὰ, ἐκ, πρὸς) ἢ διὰ δοτικῆς ἀπλῆς (ὅταν μάλιστα τὸ ῥῆμα εἶναι χρόνου παρακειμένου, ὑπερσυντελικου ἢ τετελεσμένου μέλλοντος).

§ 40. Σχηματισμὸς παθητικῶν ὀημάτων ἐξ ἐνεργητικῶν.

α' Ῥήματα παθητικὰ σχηματιζόμενα ἐξ ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν μετ' αἰτιατικῆς συντασομένων.

Προτάσεις

Ἐνεργητικὴ σύνταξις.

Παθητικὴ σύνταξις.

1) Ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν.

Ὁ υἱὸς ἀγαπᾶται ὑπὸ τοῦ πατρὸς.

2) Ἡ μήτηρ γέγραφεν ἐπιστολὴν.

Ἐπιστολὴ γέγραπται τῇ μητρὶ ἢ ὑπὸ τῆς μητρὸς.

1. Τὰ μετ' αἰτιατικῆς συντασσόμενα ἐνεργητικὰ ὀήματα τρέπονται εἰς παθητικὰ ὡς ἐξῆς·

Τὸ ἐνεργητικὸν ὀήμα μεταβάλλεται εἰς παθητικόν. Τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐνεργητικοῦ μεταβάλλεται εἰς ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἐνεργητικοῦ μεταβάλλεται εἰς ποιητικὸν αἴτιον.

β'. Ῥήματα παθητικὰ σχηματιζόμενα ἐξ ἐνεργητικῶν ὀημάτων συντασσόμενων μετὰ γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς ἢ δοτικῆς καὶ αἰτιατικῆς.

Προτάσεις

Ἐνεργητικὴ σύνταξις.

Παθητικὴ σύνταξις.

1) Ὁ παῖς ἐπλήρωσε τὴν ὕδριαν ὕδατος.

Ἡ ὕδρια ἐπληρώθη ὕδατος ὑπὸ τοῦ παιδός.

2) Ὁ πατὴρ ἔδωκε τῷ πέννι ἄρτον.

Ἄρτος ἐδόθη τῷ πέννι ὑπὸ τοῦ πατρὸς.

2. Τὰ μετὰ αἰτιατικῆς (τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου) καὶ γενικῆς ἢ

δοτικῆς (τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου) συντασσόμενα ἐνεργητικά ῥήματα τρέπονται εἰς παθητικά ὡς ἐξῆς·

Τὸ ἐνεργητικὸν ῥῆμα μεταβάλλεται εἰς παθητικόν. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἐνεργητικοῦ μεταβάλλεται εἰς ποιητικὸν αἷτιον τοῦ παθητικοῦ. Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ μεταβάλλεται εἰς ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ. Ἡ γενικὴ ἢ δοτικὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ μένει ἀμετάβλητος ἐν τῷ παθητικῷ.

γ' Ῥήματα παθητικά σχηματιζόμενα ἐξ ἐνεργητικῶν διπλῆ αἰτιατικῇ συντασσόμενον.

Προτάσεις

Ἐνεργητικὴ σύνταξις.

Παθητικὴ σύνταξις.

1) Ὁ πατὴρ ἐδίδαξε τὸν υἱὸν μουσικὴν.

Ὁ υἱὸς ἐδιδάχθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς μουσικὴν.

2) Ἡ μήτηρ μεγάλην εὐεργεσίαν εὐηργέτησε τὸν παῖδα.

Ὁ παῖς μεγάλην εὐεργεσίαν εὐηργετήθη ὑπὸ τῆς μητρὸς.

3) Δαρεῖος Κῦρον στρατηγὸν ἀπέδειξε.

Κῦρος στρατηγὸς ἀπεδείχθη ὑπὸ Δαρείου.

3. Τὰ μετὰ διπλῆς αἰτιατικῆς συντασσόμενα ἐνεργητικά ῥήματα τρέπονται εἰς παθητικά ὡς ἐξῆς

Τὸ ἐνεργητικὸν ῥῆμα μεταβάλλεται εἰς παθητικόν. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἐνεργητικοῦ μεταβάλλεται εἰς ποιητικὸν αἷτιον τοῦ παθητικοῦ. Ἐκ τῶν δύο αἰτιατικῶν τοῦ ἐνεργητικοῦ ἡ μὲν δηλοῦσα τὸ πρόσωπον (ἄμεσον ἀντικείμενον) μεταβάλλεται εἰς ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ, ἡ δὲ δηλοῦσα τὸ πρᾶγμα (ἔμμεσον ἢ σύστημα ἀντικείμενον) μένει ἀμετάβλητος. Ἄν δὲ ἡ εἰέρα αἰτιατικὴ εἶναι κατηγορούμενον τοῦ ἀντικειμένου, μεταβάλλεται καὶ αὕτη εἰς ὀνομαστικὴν.

ΜΑΘΗΜΑ ΔΕΚΑΤΟΝ ΟΓΔΩΟΝ

ΔΙΛΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. «Μέσα ῥήματα. Σημασία ἐκάστου τῶν τριῶν εἰδῶν τούτων». Ἐργαῦθα προσθετέα τὰ οὐδέτερα, ἀποθετικά, διάμεσα καὶ ἀλληλοπαθῆ».

§ 41. Μέσα ὀήματα.

Προτάσεις

- 1) Ὁ παῖς **λουέται** ἐν τῇ θαλάσῃ
(ὁ παῖς λούει τὸν ἑαυτὸν του ἐν τῇ θαλάσῃ).
- 2) Ὁ ἔμπορος **συλλέγεται** χρήματα
(ὁ ἔμπορος συλλέγει χρήματα χάριν ἑαυτοῦ,
πρὸς ὠφέλειάν του, διὰ τὸν ἑαυτὸν του).
- 3) Ὁ πατὴρ **λύεται** τὸν αἰχμάλωτον
(ὁ πατὴρ ἐλευθερώνει τὸν αἰχμάλωτον παρέχων
λύτρα ἐξ ἰδίων του).

(Ἄ ν ά π τ υ ξ ι ς.—'Εν τῇ προτ. 1 τὸ ῥῆμα *λουέται* σημαίνει ὅτι τὸ ὑποκείμενον *παῖς* ἐνεργεῖ (*λούει*) καὶ ὅτι ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ ἐπιστρέφει κατ' εὐθείαν εἰς αὐτὸ τὸ ἐνεργοῦν ὑποκείμενον (*παιδα*), ἤτοι ὁ παῖς λούει τὸν ἑαυτὸν του.—'Εν τῇ προτ. 2 τὸ ῥῆμα *συλλέγεται* σημαίνει ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἔμπορος ἐνεργεῖ (*συλλέγει χρήματα*) χάριν τοῦ ἑαυτοῦ του, πρὸς ὠφέλειάν του, διὰ τὸν ἑαυτὸν του, ἤτοι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου (*ἐμπόρου*) ἐπιστρέφει πλαγίως εἰς αὐτὸ τὸ ἐνεργοῦν ὑποκείμενον (διὰ τὸν ἑαυτὸν του συλλέγει τὰ χρήματα).—'Εν τῇ προτ. 3 τὸ ῥῆμα *λύεται* σημαίνει ὅτι τὸ ὑποκείμενον *πατήρ* ἐνεργεῖ (*λύει, ἐλευθερώνει τὸν αἰχμάλωτον*) διὰ τῶν ἰδίων δυνάμεων ἢ μέσων, παρέχων δηλ. χρήματα εἰς τὸν ἔχοντα τὸν αἰχμάλωτον ἐκ τῶν ἑαυτοῦ χρημάτων, ἐξ ἰδίων του.)

1. Τὰ ὀήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουσι ἐνέργειαν ἐπιστρέφουσαν κατ' εὐθείαν ἢ πλαγίως εἰς τὸ ἐνεργοῦν ὑποκείμενον, λέγονται **μέσα**.

α' Μέσα εὐθεία ἢ αὐτοπαθῆ.

Προτάσεις

- 1) **Λούομαι**=λούω ἑμυαυτον. 2) **Λούῃ**=λούεις σαυτόν.
- 3) Ὁ παῖς **λουέται**=ὁ παῖς λούει ἑαυτόν.
- 4) **Λουόμεθα**=λουομεν ἡμᾶς αὐτούς.
- 5) **Λούεσθε**=λούετε ὑμᾶς αὐτούς.
- 6) Οἱ παῖδες **λούονται**=λούουσιν ἑαυτοὺς ἢ σφᾶς αὐτούς.

2. Τὰ μέσα ὀήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουσιν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου ἐπιστρέφει κατ' εὐθείαν εἰς αὐτό, ὅτι δηλ. τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ καὶ τὸ αὐτὸ πάσχει, λέγονται **μέσα εὐθεία ἢ αὐτοπαθῆ**.

3. Τὰ εὐθέα ἢ αὐτοπαθῆ μέσα δύνανται νὰ ἀναλύωνται εἰς τὸν ἐνεργητικὸν τύπον καὶ τὴν αἰτιατικὴν τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας.

β'. Μέσα πλάγια ἢ περιποιητικά.

Προτάσεις

1) **Πορίζομαι** χρήματα = πορίζω ἑμαυτῶ χρήματα.

2) **Δίπτομαι** τὰς χεῖρας = δίπτω τὰς ἑμαυτοῦ χεῖρας. *αὐτοπαθὲς*

3) **Σφίζομαι** τὰ ὄπλα = σφίζω ἑμαυτῶ ἢ τὰ ἑμαυτοῦ ὄπλα.

4) **Τρέπομαι** τοὺς πολεμίους = τρέπω ἀπ' ἑμαυτοῦ τοὺς π.

4. Τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ πρὸς χάριν καὶ ὠφέλειαν ἑαυτοῦ καὶ ὅτι ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ ἐπιστρέφει πλάγιως εἰς αὐτὸ ἢ εἰς μέρος αὐτοῦ, λέγονται **μέσα πλάγια ἢ περιποιητικά**.

5. Τὰ πλάγια ἢ περιποιητικά μέσα δύνανται νὰ ἀναλύωνται εἰς τὸν ἐνεργητικὸν τύπον καὶ τὴν δοτικὴν τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας ἢ σπανιότερον εἰς τὴν γενικὴν αὐτῆς μετὰ προθέσεως ἢ ἄνευ προθέσεως.

γ'. Μέσα δυναμικά.

Προτάσεις.

1) **Παρέχομαι** τῷ ἀνδρὶ χρήματα

(παρέχω τῷ ἀνδρὶ χρήματα ἐξ ἰδίων μου).

2) Ὁ παῖς **ἐλάβετο** τοῦ πατρός

(ὁ παῖς ἐπίσχε με δὴν του τὴν δύναμιν τὸν πατέρα).

6. Τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ διὰ τῶν ἰδίων του μέσων ἢ δυνάμεων, λέγονται **μέσα δυναμικά**.

§ 42. Οὐδέτερα ῥήματα.

Προτάσεις

1) Ὁ πατὴρ **ὑγιαίνει**. 2) Ἡ μήτηρ **καθεύδει**.

3) Ὁ παῖς **κοιμᾶται**. 4) Ἡ κόρη **κάθηται**.

(Ἄνευ πτυξίς. — Ἐκαστον ῥῆμα τῶν ἀνωτέρω προτάσεων φανερώνει ὅτι τὸ ὑποκείμενον αὐτοῦ οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει τι, ἀλλ' ἀπλῶς εὐρίσκειται ἐν τινὶ καταστάσει.)

1. Ὅσα ῥήματα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον οὐτε ἐνεργεῖ οὐτε πάσχει, ἀλλ' ἀπλῶς εὐρίσκεται ἐν τινι καταστάσει, λέγονται **οὐδέτερα**. Δοιοὶν

2. Τὰ ῥήματα (ὡς πρὸς τὴν διάθεσιν) εἶναι τεσσάρων εἰδῶν, **ἐνεργητικά** (ιδ. § 17, 1), **παθητικά**, **μέσα**, **οὐδέτερα**.

§ 43. ῥήματα ἀποθετικά.

Προτάσεις

1) Ἐργάζομαι	τι	(ἐνεργ. μεταβ. οὐδέποτε λέγεται ἐργάζω).
2) Ἔρχομαι		(ἐνεργ. ἀμετβ. » » ἔρχω).
3) Ἦδομαι	(¹)	(μέσον εὐθύ » » ἦδω).
4) Κτῶμαι		(μέσον πλάγιον » » κτῶ).
5) Κεῖμαι		(οὐδέτερον » » κείω).
6) Ἦπτῶμαι	(²)	(παθητικόν » » ἦπτῶ).

1. Ὅσα ῥήματα **ἀπέθεντο** (δηλ. ἀπέβαλον) τὴν εἰς -ω φωνὴν καὶ ἔχουσι μόνον τὴν εἰς -μαι λέγονται **ἀποθετικά**.

2. Τὰ ἀποθετικά ὡς πρὸς τὴν διάθεσιν εἶναι ἢ ἐνεργητικά ἢ μέσα ἢ παθητικά ἢ οὐδέτερα.

§ 44. ῥήματα διάμεσα καὶ ἀλληλοπαθῆ.

Προτάσεις

- 1) Ὁ πατὴρ **ὠκοδόμησε** ναόν
(ὁ πατὴρ ὠκοδόμησε ναὸν οὐχὶ μόνος, ἀλλὰ διὰ τῶν οἰκοδόμων).
- 2) Οἱ πολῖται **ἀπογράφονται** σήμερον
(οἱ πολῖται ἀπογράφουσιν ἑαυτοὺς οὐχὶ μόνοι, ἀλλὰ διὰ τοῦ γραμματέως).
- 3) Ἡ πόλις **τίθεται νόμους**
(ἡ πόλις τίθησιν ἑαυτῇ νόμους οὐχὶ μόνη, ἀλλὰ διὰ τοῦ νομοθέτου).
- 4) Οἱ παῖδες σφόδρα **φιλοῦνται**
(οἱ παῖδες πολὺ ἀγαπῶσιν ἀλλήλους, ὁ εἰς ἀγαπᾷ τὸν ἕνα καὶ ὁ ἄλλος τὸν ἄλλον).

(1) Εὐχαριστοῦμαι.

(2) Νικῶμαι.

1. Ἐνεργητικά τινα καὶ μέσα πλάγια ἢ αὐτοπαθῆ ῥήματα σημαίνουσι *πρᾶξιν*, τὴν ὁποίαν τὸ ὑποκείμενον ἐκτελεῖ **διὰ μέσου ἄλλου**. Τὰ ῥήματα ταῦτα λέγονται **διάμεσα**.

2. Μέσα τινὰ ῥήματα ἐν τῷ πληθυντικῷ ἀριθμῷ σημαίνουσιν ἀμοιβαίαν ἐνέργειαν τῶν ὑποκειμένων. Τὰ ῥήματα ταῦτα λέγονται **ἀλληλοπαθῆ**.

ΧΡΟΝΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

ΜΑΘΗΜΑ ΔΕΚΑΤΟΝ ΕΝΑΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. « Ἐπανάληψις καὶ ἀκριβεστέρα ἐξήγησις ἐκάστου χρόνου ἐν τῇ ὀριστικῇ α') τοῦ ἐνεσιῶτιος καὶ παρατατικοῦ ὡς χρόνων δηλούντων τὴν διάρκειαν ἢ ἐπανάληψιν πράξεώς τινος ἐν τῷ παρόντι ἢ παρελθόντι, β') τοῦ ἀορίστου ὡς χρόνου δηλοῦντος ὅτι πρᾶξις τις ἐν τῷ παρελθόντι ἔλαβε χώραν (1) ἢ ἤρχισε νὰ γίνηται, γ') τοῦ μέλλοντος ὡς χρόνου δηλοῦντος ὅτι πρᾶξις τις ἐν τῷ μέλλοντι θὰ λάβῃ χώραν (2), δ') τοῦ παρακειμένου, ὑπερσυντελικου καὶ τετελεσμένου μέλλοντος ὡς χρόνων δηλούντων τὸ συντελεσμένον πράξεώς τινος ἐν τῷ παρόντι, παρελθόντι ἢ μέλλοντι ».

ΧΡΟΝΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ ΕΝ Τῇ ΟΡΙΣΤΙΚῇ:

§ 45. α'. Ἐνεσιῶς καὶ παρατατικός.

1) Ἐνεσιῶς.

Προτάσεις

- 1) Ὁ πατήρ **γράφει** ἐπιστολὴν.
- 2) Ὁ πάππος **πίνει** ὕδωρ (ὄταν διψῇ).
- 3) Ἡ μήτηρ **πεῖθει** τὸν υἱόν.

(Ἄ ν ά π τ υ ξ ι ς. — Ἡ σήμερον ἡμέρα εἶναι τὸ παρόν (μέρος τοῦ χρόνου). Ἡ χθὲς ἡμέρα καὶ ἐν γένει πᾶσαι αἱ πρὸ αὐτῆς ἡμέραι εἶναι τὸ παρελθόν. Ἡ αὔριον ἡμέρα καὶ ἐν γένει πᾶσαι αἱ μετ' αὐτῆν ἡμέραι εἶναι τὸ

(1) Ἐντὶ τοῦ ἔλαβε χώραν λέγε ἐγένετο ἢ ἐγενεν. (2) Ἐντὶ τοῦ θὰ λάβῃ χώραν λέγε γενήσεται ἢ θὰ γίνη.

μέλλον. — Ἐν τῇ προτ. 1 ὁ ἐνεστώσως γράφει φανερώσει ὅτι ὁ πατήρ γράφει τώρα, ὅτε γίνεται λόγος περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐξακολουθεῖ ἀκόμη νὰ γράφῃ, ἥτοι φανερώσει προᾶξιν, ἡ ὅποια γίνεται ἐν τῷ παρόντι καὶ διαρκεῖ. — Ἐν τῇ προτ. 2 ὁ ἐνεστώσως λίνει φανερώσει ὅτι ὁ πάππος δὲν λίνει τώρα, ὅτε γίνεται λόγος περὶ αὐτοῦ, ἀλλ' ὅτι συνηθίζει νὰ λίνῃ ὕδωρ, ὅταν διψᾷ, ἥτοι φανερώσει προᾶξιν, τὴν ὅποιαν τὸ ὑποκείμενον ἐπαναλαμβάνει ἐν τῷ παρόντι ἢ ἐν παντὶ χρόνῳ. — Ἐν τῇ προτ. 3 ὁ ἐνεστώσως πείθει φανερώσει ὅτι ἡ μήτηρ προσπαθεῖ νὰ πείσῃ τὸν υἱόν, ἥτοι φανερώσει προᾶξιν, τὴν ὅποιαν τὸ ὑποκείμενον ἐπιδιώκει (προσπαθεῖ νὰ ἐκτελέσῃ) Κατὰ ταῦτα)

1. Ὁ ἐνεστώσως ἐν τῇ ὀριστικῇ (καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ) φανερώσει

α') Προᾶξιν γινομένην ἐν τῷ παρόντι καὶ διαρκούσαν

β') Προᾶξιν κατὰ συνήθειαν ἐπαναλαμβανομένην ἐν τῷ παρόντι ἢ ἐν παντὶ χρόνῳ

γ') Προᾶξιν ἐπιδιωκομένην, ἥτοι προᾶξιν, τὴν ὅποιαν τὸ ὑποκείμενον προσπαθεῖ νὰ ἐκτελέσῃ.

2) Παρατατικός.

Προτάσεις

1) Ὁ πατήρ ἔγραψεν ἐπιστολὴν.

2) Ὁ πάππος ἔπινεν οἶνον (νέος ὢν).

3) Ἡ μήτηρ ἔπειθε τὸν υἱόν.

(Ἀνάπτυξις. — Ἐν τῇ προτ. 1 ὁ παρατ. ἔγραψεν φανερώσει ὅτι ὁ πατήρ ἔγραψεν ἄλλοτε (πρὸ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν γίνεται λόγος περὶ τῆς γραφῆς αὐτοῦ) ἥτοι ἐν τῷ παρελθόντι, καὶ ἐξηκολούθει νὰ γράφῃ, δηλ. φανερώσει προᾶξιν, ἡ ὅποια ἐγένετο ἐν τῷ παρελθόντι καὶ διήρκει. — Ἐν τῇ προτ. 2 ὁ παρατ. ἔπινεν φανερώσει ὅτι ὁ πάππος συνηθίζειν ἄλλοτε, ὅτε ἦτο νέος, δηλ. ἐν τῷ παρελθόντι, νὰ λίνῃ οἶνον, ἥτοι φανερώσει προᾶξιν, τὴν ὅποιαν τὸ ὑποκείμενον κατὰ συνήθειαν ἐπανελάμβανεν ἐν τῷ παρελθόντι. — Ἐν τῇ προτ. 3 ὁ παρατ. ἔπειθε φανερώσει ὅτι ἡ μήτηρ προσεπάθει ἄλλοτε (ἐν τῷ παρελθόντι) νὰ πείσῃ τὸν υἱόν, ἥτοι φανερώσει προᾶξιν, τὴν ὅποιαν τὸ ὑποκείμενον ἐπιδίωκε (προσεπάθει νὰ ἐκτελέσῃ) ἐν τῷ παρελθόντι). Κατὰ ταῦτα)

2. Ὁ παρατατικός (καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ ἐν τῇ νέᾳ γλώσσῃ) φανερώσει

α') Προᾶξιν γινομένην ἐν τῷ παρελθόντι καὶ διαρκούσαν

β') Προᾶξιν κατὰ συνήθειαν ἐπαναλαμβανομένην ἐν τῷ παρελθόντι

γ') *Προᾶξιν επιδιωκομένην ἐν τῷ παρελθόντι, ἤτοι προᾶξιν, τὴν ὅποιαν τὸ ὑποκείμενον προσεπάθει νὰ ἐκτελέσῃ ἐν τῷ παρελθόντι. Καὶ γενικώτερον*

3. Ὁ παρατατικὸς φανερῶνει ἐν τῷ παρελθόντι ὅτι ὁ ἐνεστὼς ἐν τῷ παρόντι.

§ 46. β'. Ἀόριστος

Προτάσεις

- 1) Ὁ πατὴρ ἔγραψεν ἐπιστολὴν.
- 2) Ὁ Γεώργιος ἐβασιλεύσεν.

(Ἀνάπτυξις.—Ἐν τῇ προτ. 1 ὁ ἀόρ. ἔγραψεν φανερῶνει ὅτι ὁ πατὴρ ἔγραψε πρὸ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν γίνεται λόγος περὶ αὐτοῦ, ἤτοι ἐν τῷ παρελθόντι. — Ἐν τῇ προτ. 2 ὁ ἀόρ. ἐβασιλεύσεν φανερῶνει ὅτι ὁ Γεώργιος ἔγινε βασιλεὺς πρὸ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν γίνεται λόγος περὶ αὐτοῦ, ἤτοι ἤρχισε νὰ βασιλεύῃ ἐν τῷ παρελθόντι. Κατὰ ταῦτα')

Ὁ ἀόριστος φανερῶνει 1) ὅτι προᾶξίς τις ἔγινεν ἐν τῷ παρελθόντι καὶ 2) ὅτι προᾶξίς τις ἤρχισε νὰ γίνηται ἐν τῷ παρελθόντι.

§ 47. γ'. Μέλλον.

Προτάσεις

- 1) Ὁ πατὴρ γράψει ἐπιστολὰς.
- 2) Ὁ Κωνσταντῖνος βασιλεύσει.

(Ἀνάπτυξις.—Ἐν τῇ προτ. 1 ὁ μέλλον γράψει φανερῶνει ὅτι ὁ πατὴρ θὰ γράψῃ ἅπαξ ἢ θὰ γράψῃ κατ' ἐπανάληψιν ἐπιστολάς κατόπιν τοῦ χρόνου τούτου, καθ' ὃν γίνεται λόγος περὶ αὐτοῦ, ἤτοι ἐν τῷ μέλλοντι. — Ἐν τῇ προτ. 2 ὁ μέλλον βασιλεύσει φανερῶνει ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος δὲν ἔγινεν ἀκόμη βασιλεὺς, ἀλλὰ θὰ γίνῃ κατόπιν τοῦ χρόνου τούτου, καθ' ὃν γίνεται λόγος περὶ αὐτοῦ, ἤτοι ἐν τῷ μέλλοντι, ἢ βασιλεία του δηλ. θὰ ἀρχίσῃ ἐν τῷ μέλλοντι καὶ θὰ διαρκέσῃ. Κατὰ ταῦτα')

Ὁ μέλλον φανερῶνει 1) ὅτι προᾶξίς τις θὰ γίνη ἅπαξ ἢ θὰ γίνηται κατ' ἐπανάληψιν ἐν τῷ μέλλοντι καὶ 2) ὅτι προᾶξίς τις θὰ ἀρχίσῃ ἐν τῷ μέλλοντι καὶ θὰ διαρκέσῃ.

§ 48. Παρακείμενος, ὑπερσυντέλικος
καὶ τετελεσμένος μέλλων.

1) Παρακείμενος.

Προτάσις

Ὁ πατὴρ γέγραφεν ἐπιστολὴν.

(Ἀνάπτυξις. — Ἐν τῇ προτάσει ταύτῃ ὁ παρακμ. γέγραφεν φανερώνει ὅτι ὁ πατὴρ ἔχει γράφει ἐπιστολὴν τώρα, ὅτε γίνεται λόγος περὶ αὐτοῦ (ἐν τῷ παρόντι), ὅτι δηλ. ἡ γραφὴ τῆς ἐπιστολῆς εἶναι τετελεσμένη (τελειωμένη) ἐν τῷ παρόντι καὶ ὅτι ὑπάρχει (σφάζεται) τὸ ἀποτέλεσμα τῆς γραφῆς, ἥτοι ἡ ἐπιστολή. Κατὰ ταῦτα.)

1. Ὁ παρακείμενος φανερώνει ὅτι προᾶξίς τις εἶναι τετελεσμένη ἐν τῷ παρόντι καὶ ὅτι σφάζεται συνήθως τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς.

2) Ὑπερσυντέλικος.

Προτάσις

1) Ὁ πατὴρ ἐγγράφει ἐπιστολὴν

2) ὅτε ἦλθεν ἡ μήτηρ.

(Ἀνάπτυξις. — Ἐν τῇ προτ. 1 ὁ ὑπερσυντέλ. ἐγγράφει φανερώσει ὅτι ὁ πατὴρ εἶχε γράφει ἐπιστολὴν τότε, ὅτε ἦλθεν ἡ μήτηρ, ἥτοι ἐν τῷ παρελθόντι, ὅτι δηλ. ἡ γραφὴ τῆς ἐπιστολῆς ἦτο τετελεσμένη (τελειωμένη), τότε, ὅτε ἦλθεν ἡ μήτηρ (ἐν τῷ παρελθόντι) καὶ ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς γραφῆς (ἡ ἐπιστολή) ὑπῆρχεν (ἐσφάζετο). Κατὰ ταῦτα.)

2. Ὁ ὑπερσυντέλικος φανερώνει ὅτι προᾶξίς τις ἦτο τετελεσμένη ἐν τῷ παρελθόντι καὶ ὅτι ἐσφάζετο συνήθως τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς.

3) Τετελεσμένος μέλλων.

Προτάσις

1) Ὁ πατὴρ γεγραφὼς ἔσται τὴν ἐπιστολὴν,

2) (ὅτε ἡ μήτηρ ἀφίξεται πρὸς αὐτόν).

(Ἀνάπτυξις. — Ἐν τῇ προτ. 1 ὁ τετελεσμένος μέλ. γεγραφὼς ἔσται φανερώνει ὅτι ὁ πατὴρ θὰ ἔχη γράφει τὴν ἐπιστολὴν, ὅτε θὰ ἔλθῃ ἡ μήτηρ, ἥτοι ἐν τῷ μέλλοντι, ὅτι δηλ. ἡ γραφὴ τῆς ἐπιστολῆς θὰ εἶναι τετελεσμένη (τελειωμένη) ἐν τῷ μέλλοντι καὶ ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς γραφῆς (ἡ ἐπιστολή) θὰ ὑπάρχῃ (σφάζεται), ὅτε θὰ ἔλθῃ ἡ μήτηρ, ἥτοι ἐν τῷ μέλλοντι. Κατὰ ταῦτα.)

3. Ὁ τετελεσμένος μέλλον φανερώνει ὅτι προᾶξις τις θὰ εἶναι τετελεσμένη ἐν τῷ μέλλοντι καὶ θὰ σφῆξται τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς.

§ 49. Παρατηρήσεις ἐπὶ τινῶν χρόνων.

Προτάσεις

- 1) Μοὶ γράφει (=ἔγραψεν) ὁ πατήρ, ἵνα ἀπέλθω.
- 2) Ταῦτα εἰπὼν καταβαίνω (=καταβήσομαι).
- 3) Ὁ στρατὸς νικᾷ (=1) νικᾷ νῦν, 2) νενίκηκεν ἤδη).
- 4) Ὁ στρατὸς ἐνίκα (=1) ἐνίκα, 2) ἐνενίκηκει).
- 5) Ὁ πατήρ ἤκει (=ἐλίλυθεν) ἐκ τοῦ ἀγροῦ.
- 6) Ὁ πάππος οὐ δέδοικε (=οὐ φοβεῖται) τὸν θάνατον.
- 7) Ἡ γλῶσσα πολλοὺς εἰς ὄλεθρον ἤγαγεν (=ἄγει).

1. Πολλάκις ὁ ἐνεστὼς φανερώνει προᾶξιν παρελθούσαν, ἀλλ' ὁ λέγων παριστᾷ ταύτην ὡς παροῦσαν. Ὁ τοιοῦτος ἐνεστὼς λέγεται **ἰστορικὸς ἐνεστῶς** καὶ ἰσοδυναμεῖ μὲ ἀόριστον.

2. Πολλάκις ὁ ἐνεστὼς φανερώνει προᾶξιν μέλλουσαν, ἀλλ' ὁ λέγων παριστᾷ ταύτην ὡς νῦν γινομένην. Ὁ τοιοῦτος ἐνεστὼς ἰσοδυναμεῖ μὲ μέλλοντα.

3. Πολλοὶ ἐνεστῶτες ἔχουσι καὶ σημασίαν παρακειμένου. Οἱ δὲ παρατατικοὶ τούτων ἔχουσι καὶ σημασίαν ὑπερσυντέλικου.

4. Τινὲς ἐνεστῶτες ἔχουσι σημασίαν παρακειμένου καὶ τάνάπαυιν παρακειμενοὶ τινες ἔχουσι σημασίαν ἐνεστῶτος.

5. Πολλάκις ὁ ἀόριστος φανερώνει προᾶξιν συνήθως γινομένην. Ὁ τοιοῦτος ἀόριστος λέγεται **γνωμικὸς ἀόριστος** καὶ ἰσοδυναμεῖ μὲ ἐνεστῶτα.

§ 50. Ἀνασκόπησις τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος.

α. Παρόν, παρελθόν, μέλλον.

1. Ἐκ τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος ὁ ἐνεστῶς καὶ παρακειμένος ἀναφέρονται εἰς τὸ παρόν.

2. Ὁ παρατατικός, ἀόριστος καὶ ὑπερσυντέλικος ἀναφέρονται εἰς τὸ παρελθόν.

3. Ὁ μέλλων καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων ἀναφέρονται εἰς τὸ μέλλον.

ΣΗΜ. Ὁ παρακείμενος ἀναφέρεται εἰς τὸ παρόν, διότι λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν τὸ σφζόμενον ἀποτέλεσμα τῆς πράξεως. Ὅταν δὲ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν τὸ τετελεσμένον τῆς πράξεως, ἀναφέρεται εἰς τὸ παρελθόν.

β'. Διάρκεια, τετελεσμένον, πραγματοποίησις ἢ ἀρχὴ πράξεως.

4. Ἐκ τῶν χρόνων τοῦ ὅηματος ὁ ἐνεστώσ καὶ παρατατικὸς φανερώουσι διάρκειαν πράξεως (ὁ μὲν ἐνεστώσ ἐν τῷ παρόντι, ὁ δὲ παρατατικὸς ἐν τῷ παρελθόντι).

5. Ὁ παρακείμενος, ὑπερσυντέλικος καὶ τετελεσμένος μέλλων φανερώουσι τὸ τετελεσμένον τῆς πράξεως (ὁ παρακείμενος ἐν τῷ παρόντι, ὁ ὑπερσυντέλικος ἐν τῷ παρελθόντι καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων ἐν τῷ μέλλοντι).

6. Ἐκ τῶν χρόνων τοῦ ὅηματος ὁ μὲν ἐνεστώσ, μέλλων καὶ παρακείμενος λέγονται ἀρκητικοὶ καὶ ἀναφέρονται ὁ μὲν ἐνεστώσ καὶ παρακείμενος εἰς τὸ παρόν, ὁ δὲ μέλλων εἰς τὸ μέλλον, ὁ δὲ παρατατικὸς, ἀόριστος καὶ ὑπερσυντέλικος λέγονται ἱστορικοὶ ἢ παραγόμενοι καὶ ἀναφέρονται εἰς τὸ παρελθόν.

7. Οἱ χρόνοι τοῦ ὅηματος μόνον ἐν τῇ ὀριστικῇ τηροῦσι τὸ παρόν, παρελθόν καὶ μέλλον ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις γκλίσεσι, τῷ ἀπαρεμφάτω καὶ τῇ μετοχῇ δηλοῦσι τὸ διαρκές, τὸ τετελεσμένον καὶ τὴν πραγματοποίησιν ἢ τὴν ἀρχὴν τῆς πράξεως

ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ

Α'. Ἐπὶ τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων.

ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΚΟΣΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. «Σημασία τῆς ὀριστικῆς ὡς ἐγκλίσεως τῆς πραγματικότητος. Ὅριστικὴ παραγομένου χρόνου μετὰ τοῦ ἂν πρὸς δήλωσιν τοῦ δυνατοῦ γενέσθαι ἐν τῷ παρελθόντι. Ὅριστικῆ ἱστορικῶν χρόνων μετὰ τοῦ εἶθε, εἰ γὰρ πρὸς δήλωσιν εὐχῆς ἀνεκπληρώτου».

§ 51. Ὅριστικὴ

Προτάσεις

- 1) Ὁ παῖς γράφει. 2) Ὁ παῖς οὐ γράφει.

(Ἀνάπτυξις — Ὁ λέγων ὁ παῖς γράφει φανερώσει ὅτι πραγματικῶς καὶ ὄρισμένως ὁ παῖς γράφει. Ὁ δὲ λέγων ὁ παῖς οὐ γράφει φανερώσει ὅτι πραγματικῶς καὶ ὄρισμένως ὁ παῖς δὲν γράφει)

1. Ἡ ὀριστικὴ ἐκφράζει τι ὡς πραγματικὸν καὶ ὡς ὄρισμένον. Ἐπὶ ἀρνήσεως λαμβάνει τὸ οὐ.

(Δυνητικὴ ὀριστικὴ).

Προτάσεις

1. Ὁ παῖς ἔγραψεν ἂν (= ὁ παῖς ἠδύνατο νὰ γράψῃ).

2) Ὁ παῖς οὐκ ἂν ἔγραψεν (= ὁ παῖς δὲν ἠδύνατο νὰ γράψῃ).

(Ἀνάπτυξις. — Ὁ λέγων ὁ παῖς ἔγραψεν ἂν φανερώσει ὅτι ὁ παῖς ἠδύνατο νὰ γράψῃ ἐν τῷ παρελθόντι. Ὁ λέγων ὁ παῖς οὐκ ἂν ἔγραψεν φανερώσει ὅτι ὁ παῖς δὲν ἠδύνατο νὰ γράψῃ ἐν τῷ παρελθόντι)

2. Ἡ ὀριστικὴ τοῦ παραιοῦ ἢ ἀορίστου μετὰ τοῦ ἂν σημαίνει τὸ δυνατόν γενέσθαι ἐν τῷ παρελθόντι. Ἐπὶ ἀρνήσεως λαμβάνει τὸ οὐ.

(Ἀνεκπλήρωτος εὐχή).

Προτάσεις

1) Εἶθ' ἔξιν ὁ πατήρ = Ὁφείλε ζῆν ὁ πατήρ
(εἶθε νὰ ἔξῃ ὁ πατήρ, ἀλλὰ δὲν ζῆ) [τυχοῦντα.

2) Εἶθ' εὐρόν σε εὐτυχοῦντα = Ὁφείλον εὐρεῖν σε εὐ-
(εἶθε νὰ ἤθελον εὐρεῖ (εὐρισκόν) σε εὐτυχοῦντα, ἀλλὰ δὲν σε εὐρον).

(Ἀνάπτυξις. — Ὁ λέγων εἶθε νὰ ἔξῃ ὁ πατήρ φανερώσει ὅτι ἡ εὐχή του δὲν ἐκπληροῦται ἐν τῷ παρόντι, διότι δὲν ζῆ ὁ πατήρ. Ὁ λέγων εἶθε νὰ ἤθελον εὐρεῖ σε (εὐρισκόν) εὐτυχοῦντα φανερώσει ὅτι ἡ εὐχή του δὲν ἐξεπληρώθη ἐν τῷ παρελθόντι, διότι δὲν σε εὐρεν εὐτυχοῦντα)

3. Ἡ ὀριστικὴ τοῦ παραιοῦ μετὰ τοῦ εἶθε, εἰ γὰρ ἐκφράζει εὐχὴν ἀνεκπλήρωτον ἐν τῷ παρόντι.

4. Ἡ ὀριστικὴ τοῦ ἀορίστου μετὰ τοῦ εἶθε, εἰ γὰρ ἐκφράζει εὐχὴν ἀνεκπλήρωτον ἐν τῷ παρελθόντι.

5. Ἡ τοιαύτη ἀνεκπλήρωτος εὐχή ἐκφέρεται καὶ περιφραστικῶς διὰ τοῦ ὄφελον (ὄφελος, ὄφελος κτλ.), εἰ γὰρ ὄφελον, εἶθ' ὄφελος κλπ. μετ' ἀπαρεμφάτου ἐνεσιῶτος ἢ ἀορίστου.

ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΔΗ. « Ὑποτακτικὴ, α') προτροπικὴ ἐν ἰῶ πρώτῳ ἐνικῶ καὶ πληθυντικῶ προσώπῳ, β') ὑποτακτικὴ τῆς ἀπορίας ἐν ἐρωτήσεων ».

§ 52. Ὑποτακτικὴ.

Προτάσεις

- 1) **Πράττωμεν** τὸ ἀγαθόν (= ἄς πράττωμεν τὸ ἀγαθόν).
- 2) **Μὴ πράττωμεν** τὸ κακόν (= ἄς μὴ πράττωμεν τὸ κακόν).
- 3) **Ἄγε** (φέρε, ἴθι) **πράζωμεν** τὸ ἀγαθόν
(= ἔλα ἄς πράζωμεν τὸ ἀγαθόν).
- 4) **Φέρε ἀναγνώ** τὰς μαρτυρίας (= ἄς ἀναγνώσω τὰς μαρτυ-
- 5) **Τί εἶπω**, ὦ πάτερ ; (= τί νὰ εἶπω, ὦ πάτερ ;) [ρίας].
- 6) **Ποῦ φύγωμεν**, ὦ μήτηρ ; (= ποῦ νὰ φύγωμεν, ὦ μήτηρ ;)
- 7) Βούλει σοι **εἶπω** ταῦτα ; (= θέλεις νὰ εἶπω ταῦτα ;)
- 8) Βούλεσθε **εἶπω** ταῦτα ; (= θέλετε νὰ εἶπω ταῦτα ;)
- 9) **Μὴ εἶπης** ταῦτα, ὦ παῖ (= νὰ μὴ εἶπης ταῦτα, ὦ παῖ).
- 10) **Μὴ εἶπυτε** ταῦτα, ὦ παιῖδες (= νὰ μὴ εἶπητε ταῦτα, ὦ παι-
- 11) **Μηδεὶς εἶπη** ταῦτα (= κανεὶς νὰ μὴ εἶπη ταῦτα. δες)].

(Ἀνάπτυξις.—Ὁ λέγων (ἄς) πράττωμεν τὸ ἀγαθὸν δηλοῖ ὅτι θέλει νὰ πράττῃ τὸ ἀγαθὸν καὶ πρὸς τοῦτο προτροπῆ καὶ ἄλλον ἢ ἄλλους.—Ὁ λέγων τί (νὰ) εἶπω, ὦ πάτερ ; δηλοῖ ὅτι ἀπορεῖ (δὲν ἤξεύρει) τί νὰ εἶπῃ καὶ ἐρωτᾷ τὸν πατέρα τί θέλει ἢ τί πρέπει νὰ εἶπῃ.—Ὁ λέγων μὴ εἶπης ταῦτα, ὦ παῖ, δηλοῖ ὅτι δὲν θέλει νὰ εἶπῃ ταῦτα ὁ παῖς καὶ διὰ τοῦτο ἀπαγορεύει εἰς αὐτὸν νὰ εἶπῃ ταῦτα. Λοιπὸν)

1. Ἡ ὑποτακτικὴ σημαίνει

α') **Προτροπὴν**, κατὰ πρῶτον πληθυντικὸν πρόσωπον (σπανιότερον κατὰ πρῶτον ἐνικόν) τιθεμένη. Τῆς τοιαύτης ὑποτακτικῆς πολλάκις προτάσεται τὸ ἴθι, ἄγε, φέρε (ιδ. προτ. 1—4).

β') **Ἀπορίαν**, τιθεμένη κατὰ πρῶτον πρόσωπον ἐπὶ ἐρωτήσεων, διὰ τῶν ὁποίων ζητεῖται γνώμη περὶ τοῦ πρακτέου. Τῆς τοιαύτης ὑποτακτικῆς πολλάκις προτάσεται τὸ βούλει ἢ βούλεσθε (ιδ. προτ. 5—8).

γ') **Ἀπαγόρευσιν**, κατὰ δευτέρον ἢ τρίτον πρόσωπον τιθεμένη ἐπὶ χρόνον ἀορίστου μετὰ τοῦ μη (ιδ. προτ. 9—11).

2. Ἡ ὑποτακτικὴ γενικῶς σημαίνει τὴν **θέλησιν** τοῦ λέγοντος. Ἐκ τῆς σημασίας ταύτης προέρχονται πᾶσαι αἱ ἄλλαι.

ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. «Σημασία εὐκτικῆς ὡς ἐγκλίσεως δηλούσης εὐχὴν. Εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἂν πρὸς δήλωσιν τοῦ δυνατοῦ γενέσθαι ἐν τῷ παρόντι ἢ ἐν τῷ μέλλοντι».

§ 53. Εὐκτικὴ.

α'. Καθαρὰ εὐκτικὴ.

Προτάσεις

- 1) (Εἶθε) **πράττοιμι** τὸ ἀγαθόν
(εἶθε νὰ πράττω τὸ ἀγαθόν).
- 2) (Εἶθε) **μὴ πράττοις** ὦ παῖ, τὸ κακόν
(εἶθε νὰ μὴ πράττης, ὦ παῖ, τὸ κακόν).

(Ἀνάπτυξις. — Ὁ λέγων εἶθε πράττοιμι τὸ ἀγαθόν = εἶθε νὰ πράττω τὸ ἀγαθόν εὐχεται νὰ πράττῃ τὸ ἀγαθόν εἴτε τώρα (ἐν τῷ παρόντι) εἴτε κατόπιν (ἐν τῷ μέλλοντι). — Ὁ δὲ λέγων εἶθε μὴ πράττοις, ὦ παῖ, τὸ κακόν = εἶθε νὰ μὴ πράττης, ὦ παῖ, τὸ κακόν εὐχεται νὰ μὴ πράττῃ ὁ παῖς τὸ κακόν εἴτε τώρα (ἐν τῷ παρόντι) εἴτε κατόπιν (ἐν τῷ μέλλοντι).

1. Ἡ εὐκτικὴ ἄνευ τοῦ ἂν δηλοῖ εὐχὴν, δυναμένην νὰ ἐκπληρωθῇ ἐν τῷ παρόντι ἢ ἐν τῷ μέλλοντι. Πολλάκις προτάσσεται ταύτης τὸ εἶθε, εἰ γάρ.

2. Ἡ καθαρὰ εὐκτικὴ λαμβάνει ἄρνησιν **μή**.

β'. Δυνητικὴ εὐκτικὴ.

Προτάσεις

- 1) **Λέγοις ἂν** ταῦτα, ὦ παῖ
(δύνασαι νὰ λέγῃς ταῦτα, ὦ παῖ).
- 2) **Οὐκ ἂν εἴποις** ταῦτα, ὦ παῖ.
(δὲν δύνασαι νὰ εἴπῃς ταῦτα, ὦ παῖ).

(Ἀνάπτυξις. — Ὁ λέγων λέγοις ἂν ταῦτα, ὦ παῖ, δηλοῖ ὅτι δύνασαι νὰ λέγῃς ταῦτα ἐν τῷ παρόντι ἢ ἐν τῷ μέλλοντι. — Ὁ λέγων οὐκ ἂν εἴποις ταῦτα, ὦ παῖ, δηλοῖ ὅτι δὲν δύνασαι νὰ εἴπῃς ταῦτα ἐν τῷ παρόντι ἢ ἐν τῷ μέλλοντι).

3. Ἡ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἂν σημαίνει τὸ **δυνατόν γενέσθαι** ἐν τῷ παρόντι ἢ ἐν τῷ μέλλοντι.

4. Ἡ δυνητικὴ εὐκτικὴ λαμβάνει ἄρνησιν **οὐ**.

ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. «Σημασία προστακτικῆς· σύντοξις τοῦ ἀπαγορευτικοῦ μὴ».

§ 54. Προστακτική.

Προτάσεις

- 1) Ἐξελθε, ὦ παῖ, τῆς οἰκίας μου.
- 2) Μελέτα, υἱέ μου, τὸ μάθημά σου.
- 3) Σφῶξε, ὦ Θεός, τὸν βασιλέα ἡμῶν.
- 4) Ὑγίαινε, ὦ πάτερ μου.
- 5) Ἔρρ' εἰς κόρακας, προδότα.
- 6) Μὴ παίζετε, ὦ παῖδες.
- 7) Μὴ δέδιθι (=φοβοῦ), ὦ θύγατερ.

(Ἄ ν ά π τ υ ξ ι ς — Ὁ λέγων ἐξελθε, ὦ παῖ, τῆς οἰκίας μου φανερώνει ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ ἐξέλθῃ ὁ παῖς τῆς οἰκίας του καὶ πρὸς τοῦτο προτάσσει αὐτόν. — Ὁ λέγων μελέτα, υἱέ μου, φανερώνει ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ μελετᾷ ὁ υἱὸς του καὶ πρὸς τοῦτο προτρέπει ἢ παραινεῖ (συμβουλεύει) αὐτόν. — Ὁ λέγων σφῶξε, ὦ Θεός, τὸν βασιλέα ἡμῶν φανερώνει ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ σφῶξῃ ὁ Θεὸς τὸν βασιλέα ἡμῶν καὶ πρὸς τοῦτο ἱκετεύει (παρακαλεῖ) τὸν Θεόν. — Ὁ λέγων ὑγίαινε, ὦ πάτερ μου, φανερώνει ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ ὑγιαίνῃ ὁ πατήρ καὶ εὐχεται πρὸς τοῦτο. — Ὁ λέγων ἔρρ' εἰς κόρακας (πήγαυε εἰς τὴν ὄργην τοῦ Θεοῦ), προδότα, φανερώνει ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ πάθῃ κακὸν ὁ προδότης καὶ πρὸς τοῦτο καταράται. — Ὁ λέγων μὴ παίζετε, ὦ παῖδες, φανερώνει ὅτι δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ παίζωσιν οἱ παῖδες καὶ διὰ τοῦτο ἀπαγορεύει εἰς αὐτοὺς νὰ παίζωσιν (=προτρέπει αὐτοὺς νὰ μὴ παίζωσιν)

1. Ἡ προστακτικὴ σημαίνει α') προσταγὴν, β') προτροπὴν ἢ παραινέσιν, γ') ἰκισίαν (παρακλήσιν), δ') εὐχὴν, ε') κατάραν, ς') ἀπαγόρευσιν (ἐπὶ χρόνον ἐνεσιτώτος ἢ παρακειμένου μετὰ τοῦ μὴ) Ἰδ. καὶ § 52, 1, γ'.

2. Ἡ προστακτικὴ γενικῶς σημαίνει τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λέγοντος. Ἐκ τῆς σημασίας ταύτης προέρχονται πᾶσαι αἱ ἄλλαι.

§ 55. Γενικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ἐγκλίσεων.

Εἶδη κυρίων ἢ ἀνεξαρτήτων προτάσεων.

α'. Προτάσεις κρίσεως.

(Ὁ ποταμὸς οὐκ ἔστι βαθύς). (Ὁ ποταμὸς ἔστι βαθύς).

Ἄρα

Ἄρα

1) Ὁ παῖς διέβη (διαβαί- | Ὁ παῖς οὐ διέβη (δια-

νει, διέβαινε, διαβήσεται, διαβέβηκε, διεβεβήκει) τὸν ποταμόν.

2) Ὁ παῖς διέβαινεν ἂν (διέβη ἂν) τὸν ποταμόν.

3) Ὁ παῖς διαβαίνοι ἂν (διαβαίνῃ ἂν) τὸν ποταμόν.

βαίνει, διέβαινε, διαβήσεται, διαβέβηκε, διεβεβήκει) τὸν ποταμόν.

Ὁ παῖς οὐκ ἂν διέβαινε (διέβη) τὸν ποταμόν.

Ὁ παῖς οὐκ ἂν διαβαίνοι (διαβαίνῃ) τὸν ποταμόν.

(Ἄνάπτυξις.—Δι' ἐκάστης τῶν προτάσεων τούτων ὁ λέγων ἐκφράζει κρίσιν περὶ τῆς διαβάσεως ἢ περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς διαβάσεως ἢ μὴ τοῦ ποταμοῦ).

1. Αἱ κύριαι προτάσεις, διὰ τῶν ὁποίων ὁ λέγων ἐκφράζει κοίδιν περὶ τινος, λέγονται προτάσεις κρίσεως.

2. Αἱ προτάσεις τῆς κρίσεως ἐκφέρονται

α') διὰ τῆς ὀριστικῆς πάντων τῶν χρόνων ἄνευ τοῦ ἂν.

β') διὰ τῆς ὀριστικῆς τῶν ἱστορικῶν χρόνων μετὰ τοῦ ἂν.

γ') δι' εὐκτικῆς μετὰ τοῦ ἂν.

6'. Προτάσεις ἐπιθυμίας.

(Τὸ ἀγαθὸν ἔστιν ὠφέλιμον). Ἄρα

1) Πράττε, ὦ παῖ, τὸ ἀγαθόν.

2) (Εἶθε) πράττοις, ὦ παῖ, τὸ ἀγαθόν.

3) Πράττωμεν τὸ ἀγαθόν

4) Εἶθ' ἔπραττες τὸ ἀγαθόν.

5) Εἶθ' ἔπραξας τὸ ἀγαθόν.

(Τὸ κακὸν ἔστι βλαβερόν).

Ἄρα

Μὴ πράττε, ὦ παῖ, τὸ κακόν

(Εἶθε) μὴ πράττοις, ὦ παῖ, τὸ κακόν.

Μὴ πράττωμεν τὸ κακόν

Εἶθε μὴ ἔπραττες τὸ κακόν.

Εἶθε μὴ ἔπραξας τὸ κακόν.

(Ἄνάπτυξις.—Δι' ἐκάστης τῶν προτάσεων τούτων ὁ λέγων ἐκφράζει ἐπιθυμίαν περὶ τῆς πράξεως τοῦ ἀγαθοῦ ἢ περὶ τῆς μὴ πράξεως (ἀποφυγῆς) τοῦ κακοῦ).

3. Αἱ κύριαι πρότασεις, διὰ τῶν ὁποίων ὁ λέγων ἐκφράζει ἐπιθυμίαν περὶ τίνος, λέγονται προτάσεις ἐπιθυμίας.

4. Αἱ προτάσεις τῆς ἐπιθυμίας ἐκφέρονται α') διὰ προδικτικῆς, β') δι' εὐκτικῆς ἄνευ τοῦ ἄν. γ') δι' ὑποτακτικῆς καὶ δ') δι' ὀριστικῆς τοῦ παρατατικοῦ ἢ ἀορίστου μετὰ τοῦ εἴθε, εἰ γάρ. Ὅθεν

5. Αἱ κύριαι ἢ ἀνεξάρτητοι προτάσεις εἶναι δύο εἰδῶν, προτάσεις κρισεως καὶ προτάσεις ἐπιθυμίας.

§ 56. Εὐθὺς καὶ πλάγιος λόγος. Εὐκτικὴ τοῦ πλαγίου λόγου.

α'. Προτάσεις κρισεως.

Εὐθὺς λόγος

Πλάγιος λόγος

	Λέγω ὅτι ἐπιμελής εἰμι.
1) Ἐπιμελής εἰμι	{ Λέγω ἐπιμελής εἶναι (= ὅτι εἰμί). Γιγνώσκω ἐπιμελής ὢν (= ὅτι εἰμί).
2) Ἐπιμελής εἶ	{ Ὁ πατὴρ λέγει ὅτι ἐπιμελής εἰμι Ὁ πατὴρ λέγει με ἐπιμελῆ εἶναι (= ὅτι εἰμί) Ὁ πατὴρ γινώσκει με ἐπιμελῆ ὄντα.
3) Γράφοιμι ἄν (1)	{ Λέγω ὅτι γράφοιμι ἄν (1). [(= ὅτι εἰμί). Λέγω ὅτι ἔγραφον ἄν (2)
4) Ἐγραφον ἄν (2)	{ Λέγω γράφειν ἄν } ὅτι γράφοιμι ἄν (1). Γιγνώσκω γράφων ἄν } ἢ ἔγραφον ἄν (2).
5) Γράφοις ἄν (3)	{ Ὁ πατὴρ λέγει ὅτι γράφοιμι ἄν (1). Ὁ πατὴρ λέγει ὅτι ἔγραφον ἄν (2).
6) Ἐγραφες ἄν (4)	{ Ὁ πατὴρ λέγει με γράφειν ἄν (ὅτι γράφοιμι ἄν (1) Ὁ πατὴρ γινώσκει με γράφοντ' ἄν (ὅτι ἔγραφον ἄν (2)).

(Ἄ ν ἄ π τ υ ξ ἰ ζ'. — Αἱ προτάσεις 1—6 Ἐπιμελής εἰμι, Ἐπιμελής εἶ, Γράφοιμι ἄν, Ἐγραφον ἄν, Γράφοις ἄν, Ἐγραφες ἄν ἐκφέρονται κατ' εὐθείαν ὑπὸ τοῦ λέγοντος καὶ δὲν ἐξαρτῶνται ἕκ τινος ῥήματος. Τούναντιον δὲ αἱ προτάσεις ὅτι ἐπιμελής εἰμι, ἐπιμελῆ (με) εἶναι, ὅτι γράφοιμι ἄν, ὅτι ἔγραφον

(1) Δύναμαι νὰ γράφω. (2) Ἰδυνάμην νὰ γράφω. (3) Δύνασαι νὰ γράφης. (4) Ἰδύνασο νὰ γράφης.

ἄν, γράφειν (με) ἄν ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ ῥήματος λέγω, λέγει (ὁ πατήρ). Αἱ δὲ προτάσεις ἐπιμελῆς ὄν, ἐπιμελῆ με ὄντα, γράφων ἄν, γράφοντ' ἄν ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ ῥήματος γινώσκω, γινώσκει [ὁ πατήρ]).

1. Ὁ λόγος, ὁ ὁποῖος ἐκφέρεται κατ' εὐθεΐαν ὑπὸ τοῦ λέγοντος προσώπου χωρὶς νὰ ἐξαρτᾶται ἐκ τινος ὀρήματος, λέγεται εὐθύς ἢ ὀρθὸς λόγος.

2. Ὁ λόγος, ὁ ὁποῖος δὲν ἐκφέρεται κατ' εὐθεΐαν ὑπὸ τοῦ λέγοντος προσώπου ἢ ὑπὸ ἄλλου τινός, ἀλλ' ἐξαρτᾶται ἐκ τινος ὀρήματος (συνήθως λεκτικοῦ ἢ γνωστικοῦ) λέγεται πλάγιος λόγος.

3. Αἱ κύρια καὶ ἀνεξάρτητοι προτάσεις τῆς κρίσεως ἐκφέρονται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ

α') Δι' εἰδικῆς προτάσεως διὰ τοῦ ὅτι ἢ ὡς ἐκφερομένης.

β') Δι' εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου διὰ τοῦ ὅτι ἀναλυομένου.

γ') Διὰ κατηγορηματικῆς μετοχῆς διὰ τοῦ ὅτι ἀναλυομένης.

4. Μετὰ τοῦ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ τῆς κατηγορηματικῆς μετοχῆς συνάπτεται ὁ ἄν, ἄν ἢ πρότασις εὐθεΐα οὔσα ἦτο δυνητικὴ (εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἄν ἢ ὀριστικὴ παρατακτικῶν ἢ ἀορίστου μετὰ τοῦ ἄν). Ἰδὲ § 50, 1, 2.

6. Προτάσεις ἐπιθυμίας.

Εὐθύς λόγος

Πλάγιος λόγος

1) Ἐξελεθε, ὦ παῖ. 2) Κελεύω τὸν παῖδα ἐξελεθεῖν.

5. Αἱ κύρια προτάσεις τῆς ἐπιθυμίας ἐκφέρονται ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ διὰ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου διὰ τοῦ νὰ ἀναλυομένου.

γ'. Εὐκτικὴ τοῦ πλαγίου λόγου.

Εὐθύς λόγος

Πλάγιος λόγος ἐξαρτώμενος ἐκ τοῦ

Προτάσεις.

Εὐθύς λόγος	Πλάγιος λόγος	ἐξαρτώμενος ἐκ τοῦ
1) Κῦρος νικά.	ὅτι Κ. νικά.	ἰστορ. χρόνου: Ἐλεγον
2) Κῦρος ἐνίκα.	ὅτι Κ. ἐνίκα.	ἰστορ. χρόνου: Ἐλεγον
3) Κῦρος νικήσει.	ὅτι Κ. νικήσει.	ἰστορ. χρόνου: Ἐλεγον
4) Κῦρος ἐνίκησεν.	ὅτι Κ. ἐνίκησεν.	ἰστορ. χρόνου: Ἐλεγον
5) Κῦρος νενίκηκεν.	ὅτι Κ. νενίκηκεν.	ἰστορ. χρόνου: Ἐλεγον
6) Κῦρος ἐνενίκηκει.	ὅτι Κ. ἐνενίκηκει.	ἰστορ. χρόνου: Ἐλεγον
7) Κῦρος νικήσῃ ἄν.	ὅτι Κ. νικήσῃ ἄν.	ἰστορ. χρόνου: Ἐλεγον
8) Κῦρος ἐνίκα ἄν.	ὅτι Κ. ἐνίκα ἄν.	ἰστορ. χρόνου: Ἐλεγον
9) Πότε γράψω (1), ὦ πάτερ; Ἐρωτῶ πότε γράψω (1).	ἰστορ. χρόνου: Ἐλεγον	ἰστορ. χρόνου: Ἐλεγον

6. Ὄταν ὁ πλάγιος λόγος ἐξαρτᾶται ἐκ ὀρήματος ἱστορικοῦ χρόνου⁽²⁾, τίθεται

(1) νὰ γράψω, (2) Ὄ; ἱστορικοὶ χρόνοι λαμβάνονται ἐκτὸς τοῦ παρατακτικοῦ, ἀορί-

ἐν αὐτῷ συνηθέστερον εὐκτικὴ ἀντὶ τῆς ὀρίστικῆς (ἔ.ευ τοῦ ἄν) ἢ τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ εὐθέος λόγου. Ἡ τοιαύτη εὐκτικὴ λέγεται εὐκτικὴ τοῦ πλαγίου λόγου ἢ διηγήματικὴ εὐκτικὴ.

7. Ἡ δυνητικὴ εὐκτικὴ καὶ ἡ δυνητικὴ ὀριστικὴ μένουσιν ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ (Ἰδ. προτ. 7 καὶ 8).

Β' Ἐγκλίσεις ἐπὶ τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων.

ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΔΗ. «Εἰδικαὶ προτάσεις· μόρια αὐτῶν, ἐγκλίσεις μετὰ ἄρκικὸν ἢ παραγόμενον χρόνον. Ἄρκησις».

§ 57. Εἰδικαὶ προτάσεις.

1). Ὁ πατὴρ λέγει, ὅτι ὁ παῖς γράφει (ἔγραφεν, γράψει, λέξει ἢ ἐρεῖ, εἶρηκεν) ἔγραψεν, γέγραφεν, ἐγεγράφη, γράφοι ἄν, ἔγραφεν ἄν) ἐπιστολήν.

2). Ἡ μήτηρ ἐγίγνωσκεν, ἔγνω, ἐγνώκει. ὅτι παῖς γράφοι (=γράφει ἢ ἔγραφεν). γράψοι (=γράψει), γράψειεν (=ἔγραψεν), γεγραφώς εἶη (=γέγραφεν ἢ ἐγεγράφη), γράφοι ἄν, ἔγραφεν ἄν ἐπιστολήν.

3) Τῷ φθόνῳ τοῦτο τὸ ἀγαθὸν πρόσσειν, ὅτι μέγιστον κακὸν τοῖς ἔχουσίν (τὸν φθόνον) ἐστὶ.

1. Αἱ διὰ τῶν εἰδικῶν συνδέσμων ὅτι, ὡς ἐκφερόμεναι δυντερεύουσαι προτάσεις λέγονται εἰδικαί.

2. Αἱ εἰδικαὶ προτάσεις ἐξαρτῶνται ἐκ λεκτικῶν ἢ γνωστικῶν ἢ ἐξ αἰσθήσεως, δείξεως, δηλώσεως σημαντικῶν ζημάτων. Πολλάκις δὲ τίθενται καὶ ὡς ἐπεξήγησις οὐδετέρου δεικτικῆς ἀντωνυμίας.

3. Εἰς τὰς εἰδικὰς προτάσεις, ἂν μὲν αὐταὶ ἐξαρτῶνται ἐξ ἄρκικῶν χρόνων (1), τίθενται αἱ ἐγκλίσεις τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων τῆς

ρίστου καὶ ὑπερσυντελικῆς καὶ ὁ ἱστορικὸς ἐνεστώσ καὶ αἱ ὑποτακτικαί, εὐκτικαί, τὰ ἀπαρέμφωτα καὶ αἱ μετοχαί, ὅταν ἐξαρτῶνται ἐξ ἱστορ. χρόνου.

(1) Ὡς ἄρκικοὶ χρόνοι λαμβάνονται ἐκτὸς τοῦ ἐνεστώτος, τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ παρακειμένου τῆς ὀριστικῆς, καὶ ὁ γνωμικὸς ἄοριστος, ἅπαντα

κρίσεως, ἂν δὲ ἐξαρτῶνται ἐξ ἱστορικῶν χρόνων, τίθενται ἢ αἱ ἐγκλίσεις τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων τῆς κρίσεως ἢ ἡ εὐκτική τοῦ πλάγιου λόγου ἢ ἐνίοτε καὶ ἀμφοτέραι (ἂν εἶναι δύο).

4. Αἱ εἰδικαὶ προτάσεις ἐπὶ ἀρνήσεως δέχονται τὸ **οὐ**

ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. «Τελικαὶ προτάσεις· μόρια αὐτῶν, ἐγκλίσεις μετὰ ἀρκτικὸν ἢ παραγόμενον χρόνον. Ἄρνησις».

§ 58. Τελικαὶ προτάσεις.

- 1) **Φοιτῶ** εἰς τὴν σχολήν, **ἵνα μάθω** γράμματα. [μάτα.
- 2) **Ἐφοίτων** εἰς τὴν σχολήν, **ἵνα μάθοιμι** (ἢ **μάθω**) γράμματα.
- 3) **Εἶθ' ἔφοίτας** εἰς τὴν σχολήν, **ἵνα ἐμάνθανες** γράμματα.
- 4) **Ἐχρῶν δε φοιτᾶν** εἰς τὴν σχολήν, **ἵνα ἐμάνθανες** [γράμματα.

1. Αἱ διὰ τῶν **τελικῶν** συνδέσμων **ἵνα, ὅπως, ὡς, μὴ** ἐκφερόμεναι δευτερεύουσαι προτάσεις λέγονται **τελικαί**.

2. Ἐἰς τὰς τελικὰς προτάσεις, ἂν μὲν ἐξαρτῶνται ἐξ ἀρκτικῶν χρόνων, τίθεται ὑποτακτική, ἂν δὲ ἐξαρτῶνται ἐξ ἱστορικῶν χρόνων, τίθεται συνήθως μὲν εὐκτική, πολλάκις δὲ ὑποτακτική (ἐνίοτε δὲ καὶ ἀμφοτέραι).

3. Μετὰ πρότασιν δηλοῦσαν εὐχὴν ἀνεκπλήρωτον ἢ σημαίνουσαν ὅτι ἔπρεπε νὰ γίνηται, ὅπερ ὅμως δὲν ἔγινε, τίθεται ὁ **ἵνα** (σπανιώτερον ὁ **ὅπως** καὶ **ὡς**) μεθ' ὀριστικῆς χρόνου ἱστορικῶν πρὸς δήλωσιν σκοποῦ, ὁ ὁποῖος δὲν ἐκπληροῦται ἢ δὲν ἐξεπληρώθη.

4. Αἱ τελικαὶ προτάσεις λαμβάνουσιν ἄρνησιν **μὴ**.

ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΕΚΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. «Πλάγια ἐρωτηματικαὶ προτάσεις· λέξεις, δι' ὧν αὐταὶ εἰσάγονται· ἐγκλίσεις· ἄρνησις. Σύνταξις τῶν φροντίδος ἢ ἐνεργείας καὶ τῶν φόβου σημαντικῶν ῥημάτων».

αἱ ὑποτακτικαί, προστακτικαὶ καὶ εὐκτικαί, ὅταν κεῖνται αὐταὶ εἰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις, καὶ αἱ ὑποτακτικαί, εὐκτικαί, τὰ ἀπαρέμφατα καὶ αἱ μεταχαί, ὅταν ἐξαρτῶνται ἐξ ἀρκτικῶν χρόνων.

§ 59. Ἐρωτηματικαὶ προτάσεις. Εὐθεΐαι καὶ πλάγια.

Προτάσεις

Εὐθείας ἐρωτήσεως.

Πλάγιας ἐρωτήσεως.

1) Ἐλαβες ἐπιστολὴν, ὦ παῖ; 2) Τίς σοι ἔδωκε τὸ βιβλίον; 3) Πόσους ἀδελφοὺς ἔχεις; 4) Ποῦ ἂν εὐροῖμι τὸν πατέρα, ὦ μῆτερ; 5) Τί ἂν ἐποίησας, εἰ ταῦτα ἐμάνθανες, ὦ παῖ; 6) Πῶς πράξω ταῦτα, ὦ πάτερ; 7) Πότερον ζῆ ἢ τέθνηκεν ὁ πάππος; 8) Μὴ τι νέον ἀγγέλλεις, ὦ πάτερ; (μήπως ἀναγγέλλεις νέον τις)	Εἰπέ μοι, ὦ παῖ, εἰ ἔλαβες ἐπιστολὴν. Εἰπέ μοι ὅστις (ἢ τίς) σοι ἔδωκε τὸ βιβλίον. Εἰπέ μοι ὀπόσους (ἢ πόσους) ἀδελφοὺς ἔχεις. Εἰπέ μοι, ὦ μῆτερ, ὅπου (ἢ ποῦ) ἂν εὐροῖμι τὸν πατέρα. Λέγε μοι, ὦ παῖ, ὅ, τι (ἢ τί) ἂν ἐποίησας, εἰ ταῦτα ἐμάνθανες. Ἐρωτῶ σε, ὦ πάτερ, ὅπως (ἢ πῶς) πράξω ταῦτα. Ἠρώτων σε, ὦ πάτερ, ὅπως (ἢ πῶς) πράξαιμι ταῦτα. Ὁ ξένος ἐρωτᾷ με πότερον ζῆ ἢ τέθνηκεν ὁ πάππος. Ὁ ξένος ἠρώτα με πότερον ζῆν (ζῆ) ἢ τεθνηκῶς εἶν (τέθνηκεν) ὁ πάππος. Ὁ ξένος οὐκ οἶδεν εἰ ζῆ ἢ τέθνηκεν ὁ πάππος.

1. Ἡ ἐρώτησις, ἣ ὁποῖα ἐκφέρεται κατ' εὐθείαν ὑπὸ τοῦ ἐρωτῶντος καὶ δὲν ἐξαρτᾶται ἐκ τινος ὀήματος, λέγεται εὐθεΐα ἢ ἀνεξάρτητος ἐρώτησις.

2. Ἡ ἐρώτησις, ἣ ὁποῖα δὲν ἐκφέρεται κατ' εὐθείαν ὑπὸ τοῦ ἐρωτῶντος, ἀλλ' ἐξαρτᾶται ἐκ τινος ὀήματος, λέγεται πλάγια ἢ ἐξηρητημένη ἐρώτησις.

Τρόπος ἐκφορᾶς εὐθείας καὶ πλαγίας ἐρωτήσεως

3. Ἡ εὐθεία ἐρώτησις ἐκφέρεται α') διὰ μόνης τῆς ἀπαγγελίας (διὰ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς) ἄνευ τινὸς ἐρωτηματικῆς λέξεως· β') διὰ τῆς ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας **τίς** καὶ τῶν ἀπὸ **π-** ἀρχομένων ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων (ποῖος, πόσος, πού, πότε, πῶς κτλ)· γ') διὰ τινος τῶν ἐρωτηματικῶν μορίων **ἄρα** (= ἄρα γε), **μή** (= μήπως), ἢ (= ἄλλθως).

4. Ἡ πλαγία ἐρώτησις ἐκφέρεται α') διὰ τοῦ **εἰ** (= ἄν), ὅταν ἡ εὐθεία ἐκφέρεται διὰ μόνης τῆς ἀπαγγελίας, β') διὰ τῆς **ὅστις** καὶ διὰ τῶν **ὀπ-** ἀρχομένων ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων (ὀποῖος, ὀπόσος, ὀπου, ὀπότε, ὀπως κλπ.), γ') διὰ τῆς **τίς** καὶ τῶν ἀπὸ **π-** ἀρχομένων ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων, ὅπως καὶ ἡ εὐθεία, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ μετ' ἐμφάσεως.

5. Ὅταν ἡ εὐθεία ἐρώτησις εἶναι διπλή, ἐν μὲν τῷ πρώτῳ μέρει τίθεται τὸ **πότερον** (πότερα), ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τὸ **ἢ**.

6. Ὅταν ἡ πλαγία ἐρώτησις εἶναι διπλή, ἐκφέρεται διὰ τοῦ **πότερον ἢ, εἰ—ἢ, εἴτε—εἴτε**.

Ἐγκλίσεις ἐν ταῖς εὐθείαις καὶ πλαγαίαις ἐρωτήσεσιν

7. Ἐν τῇ εὐθείᾳ ἐρωτήσει τίθενται α') αἱ ἐγκλίσεις τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων τῆς κρίσεως, β') ὑποτακτικῆ, ὅταν ὁ ἐρωτῶν ἐκφράσῃ ἀπορίαν ἢ ζητῇ γνώμην περὶ τοῦ πρακτέου.

8. Ἐν τῇ πλαγαίᾳ ἐρωτήσει, ἂν μὲν ἐξαρτᾶται ἐξ ἀρκετοῦ χρόνου, τίθενται αἱ ἐγκλίσεις τῆς εὐθείας ἐρωτήσεως, ἂν δὲ ἐξαρτᾶται ἐξ ιστορικοῦ χρόνου, τίθεται ἡ εὐκτική τοῦ πλαγίου λόγου ἢ αἱ ἐγκλίσεις τῆς εὐθείας ἐρωτήσεως.

Ἄρνησις εὐθείας καὶ πλαγίας ἐρωτήσεως

9. Καὶ ἐν τῇ εὐθείᾳ καὶ ἐν τῇ πλαγαίᾳ ἐρωτήσει ἄρνησις εἶναι **οὐ**. Μόνον δέ, ὅταν ἡ ἐρώτησις ἐκφέρεται δι' ὑποτακτικῆς, τίθεται ἐν αὐτῇ ἄρνησις **μή**. Καὶ ἐν τῷ β' μέρει διπλῆς ἐρωτήσεως διὰ τοῦ **εἰ—ἢ, εἴτε—εἴτε** ἐκφερομένης δύναται νὰ τεθῇ καὶ **μηδὲ** ἀντὶ **οὐ**.

§ 60. Πλάγιαι ἐρωτήσεις ἐξαρτώμεναι ἐκ ὀημάτων ἐπιμελείας ἢ ἐνεργείας ὀημαντικῶν.

Προτάσεις

- 1) Φροντίζω, ὅπως ὁ παῖς χρῆστος γενήσεται.
- 2) Ἐφροντίζον, ὅπως μὴ ὁ παῖς πονηρὸς γενήσεται.
- 3) Πράττομεν, ὅπως οἱ σύμμαχοι ἡξουσίν.
- 4) Ἐπραττες, ὅπως οἱ σύμμαχοι ἡξουσίν (ἢ ἡξοιεν).
- 5) (Σκόπει) ὅπως χρῆστος ἔσθ.

1. Αἱ πλάγιαι ἐρωτήσεις αἱ ἐξαρτώμεναι ἐκ ὀημάτων, τὰ ὁποῖα σημαίνουσι φροντίδα, ἐνεργεῖαν, (σκέψιν), ἐκφέρονται διὰ τοῦ ὅπως καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς ὀριστικῆς (ἄρνησις μὴ). Ἐν δὲ ἐξαρτῶνται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου, ἐκφέρονται καὶ διὰ τοῦ ὅπως καὶ μέλλοντος εὐκτικῆς,

2. Ἐπίστε παραλείπεται τὸ ὄημα, ἐκ τοῦ ὁποῖου ἐξαρτᾶται ἡ ταύτη ἐρώτησις. *ἐπὶ ὁλοῦν παραλείπεται.*

§ 61. Πλάγιαι ἐρωτήσεις ἐξαρτώμεναι ἐκ φόβου ὀημαντικῶν ὀημάτων.

Προτάσεις

- 1) Φοβοῦμαι μὴ ὁ παῖς ἀγγέλλει (ἡγγελλε, ἀγγελεῖ, ἡγγειλε, ἡγγελκε, ἡγγέλκει) κακόν τι.
- 2) Φοβοῦμαι μὴ ὁ πατὴρ πάθῃ κακόν τι
- 3) Ἐφοβούμην μὴ ὁ πατὴρ πάθῃ (ἢ πάθοι) κακόν τι
- 4) Φοβοῦμαι μὴ οὐ λάβω χρήματα
- 5) Ἐφοβούμην μὴ οὐ λάβω (ἢ λάβοιμι) χρήματα

Δὲν θέλω
νὰ πάθῃ
κακόν τι.
Θέλω νὰ
λάβω χρή-
ματα.

Αἱ πλάγιαι ἐρωτήσεις αἱ ἐξαρτώμεναι ἐκ φόβου ὀημαντικῶν ὀημάτων ἐκφέρονται διὰ τοῦ ἐρωτηματικοῦ μὴ (=μήπως) ἢ μὴ οὐ (=μήπως δὲν) καὶ 1) δι' ὀριστικῆς ἄνευ τοῦ ἂν κατὰ πάντα χρόνον, 2) δι' ὑποτακτικῆς, ὅταν ἐξαρτῶνται ἐξ ἀόριστου χρόνου, καὶ 3) δι' ὑποτακτικῆς ἢ εὐκτικῆς, ὅταν ἐξαρτῶνται ἐξ ἱστορικοῦ χρόνου.

ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. «Αιτιολογικαὶ προτάσεις· μόρια αὐτῶν καὶ ἔγκλισεις. Ἄρνησις».

§ 62. Αἰτιολογικαὶ προτάσεις.

- 1) Ὁ πατὴρ χαίρει, ὅτι ὁ παῖς προκόπτει.
- 2) Ὁ παῖς προκόπτει, διότι μελετᾷ.
- 3) Παράμεινον, ὧ πάππε, ὡς ἡδέως ἂν σου ἀκούσαιμι.
- 4) Ἄρχω τοῦ λόγου. ἐπεὶ (ἢ ἐπειδὴ) πρεσβύτερός εἰμι.
- 5) Ἄκουε προθύμως, ὅτε (ἢ ὁπότε) ταῦτα οὕτως ἔχει.
- 6) Ὁ πατὴρ ἐπὶναι τὸν υἱόν, ὅτι μελετῶν (μελετᾷ ἢ ἐμελέτα)

1. Αἱ διὰ τῶν αἰτιολογικῶν συνδέσμων (ὅτι, διότι, ὡς, ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ὅτε, ὁπότε) ἐκφερόμεναι προτάσεις λέγονται αἰτιολογικαί.

2. Εἰς τὰς αἰτιολογικὰς προτάσεις τίθενται αἱ ἔγκλισεις τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων τῆς κρίσεως, ἂν ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει εἶναι χρόνος ἄριστικός, τίθεται δὲ ἡ εὐκτική τοῦ πλαγίου λόγου ἢ αἱ ἔγκλισεις τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων τῆς κρίσεως, ἂν ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει εἶναι χρόνος ἰστορικός.

3. Αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις δέχονται ἄρνησιν οὐ.

ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΟΓΔΩΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. «Συμπερασματικαὶ προτάσεις· μόριον αὐτῶν καὶ ἔγκλισεις (ὀριστική, ἀπαρέμφοτον). Ἄρνησις».

§ 63. Συμπερασματικαὶ προτάσεις ἢ τῆς ἀκολουθίας.

- 1) Κωφός ἐστίν ὁ ἀνὴρ, ὥστε οὐκ ἀκούει.
- 2) Οὕτω προθύμως ἐβοήθησάς μοι, ὥστε σέσωφμαι.

1. Αἱ διὰ τοῦ συμπερασματικοῦ συνδέσμου ὥστε ἐκφερόμεναι προτάσεις λέγονται συμπερασματικαὶ ἢ τῆς ἀκολουθίας.

α' Τὸ ὥστε μετὰ τῶν ἐγκλίσεων τῆς κρίσεως

Προτάσεις

- 1) Ὁ ποταμὸς οὐκ ἔστι βαθύς, ὥστε διαβαίνει (διέβαι-
νεν, διαβήσεται, διέβη, διαβέβηκεν, διεβεβήκει)
αὐτὸν ὁ παῖς.
- 2) Ὁ ποταμὸς οὐκ ἔστι βαθύς, ὥστε διέβαινεν ἂν (διέβη
ἂν) αὐτὸν ὁ παῖς.
- 3) Ὁ ποταμὸς οὐκ ἔστι βαθύς, ὥστε διαβαίνοι ἂν (δια-
βαίν ἂν) αὐτὸν ὁ παῖς.

2. Εἰς τὰς συμπερασματικὰς προτάσεις τίθενται αἱ ἐγκλίσεις τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων τῆς κρίσεως, ἦτοι

α') Ὅριστικὴ παντὸς χρόνου (ἄνευ τοῦ ἂν), ὅταν τὸ συμπέρασμα (ἐπακολούθημα) παρίσταται ὡς πραγματικόν.

β') Ὅριστικὴ παρατατικοῦ ἢ ἀορίστου μετὰ τοῦ ἂν, ὅταν τὸ συμπέρασμα παρίσταται ὅτι ἠδύνατο νὰ γίνῃ (ὡς τὸ δυνα-
τὸν γενέσθαι) ἐν τῷ παρελθόντι.

γ') Εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἂν, ὅταν τὸ συμπέρασμα παρίσταται ὡς δυνατὸν νὰ γίνῃ (τὸ δυνατὸν γενέσθαι) ἐν τῷ παρόντι ἢ μέλλοντι. ("Ἀρ-
νησις οὐ").

β' Τὸ ὥστε μετ' ἀπαρεμφάτου.

Προτάσεις

- 1) Οἱ στρατιῶται πολλὴν κραυγὴν ἐποίουν, ὥστε καὶ τοὺς
πολεμίους ἀκούειν (ὥστε ἦτο δυνατόν καὶ οἱ πολέμιοι νὰ ἀ-
κούωσιν. — Ἄν ὁμως ἤκουσαν ἢ μὴ δὲν δηλοῦται).
- 2) Οἱ πονηροὶ πᾶν ποιοῦσιν, ὥστε μὴ διδόναι δίκην
(οἱ πονηροὶ πᾶν πράττουσιν (ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ) ἵνα μὴ τιμωρῶνται).
- 3) Ἡ πόλις χρήματα ἐδίδου, ὥστε μὴ ἐμβάλλειν τοὺς
στρατιώτας (ἡ πόλις ἐδίδοε χρήματα, ὥστε (ἐπὶ τῷ ὄρω, τῇ συμ-
φωνίᾳ) νὰ μὴ εἰσβάλλωσιν οἱ στρατιῶται).

3. Εἰς τὰς συμπερασματικὰς προτάσεις τίθεται ἀπαρέμφατον ("Ἀρνησις μὴ").

α') Ὅταν τὸ συμπέρασμα παρίσταται ὡς φυσικὸν ἐπακολούθημα τῆς ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει πράξεως (Δὲν δηλοῦται ὁμως ἂν ὄντως ἐπα-
κολουθεῖ ἢ μὴ).

β') Όταν τὸ συμπέρασμα παρίσταται ὡς ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς τῆς ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει πράξεως καὶ

γ') Όταν τὸ συμπέρασμα παρίσταται ὡς ὄρος ἢ συνθήκη, μὲ τὴν ὁποίαν γίνεται ἢ τῆς κυρίας προτάσεως πράξις.

ΜΑΘΗΜΑ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΕΝΑΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. « Ὑποθετικά προτάσεις· μόρια αὐτῶν, τὰ τέσσαρα εἶδη τῶν ὑποθετικῶν προτάσεων ἄνευ τῶν παραλλαγῶν· ἐγκλίσεις. Ἄρνησις ».

§ 64. Ὑποθετικά προτάσεις.

Ἠγούμενον ἢ ὑπόθεσις.

Ἐπόμενον ἢ ἀπόδοσις.

- 1) **Εἰ** ἔστι φῶς, ὁρῶμεν.
- 2) **Ἐὰν** ζιτῆς καλῶς, εὐρήσεις.
- 3) **Ἄν** (μὴ) εὖ φρονῆς, (οὐκ) ἔση εὐδαίμων.
- 4) **Ἦν** ἐγγυς ἔλθῃ θάνατος, οὐδεὶς βούλεται ἀποθνήσκειν.

1. Αἱ διὰ τῶν ὑποθετικῶν συνδέσμων **εἰ, ἐὰν, ἄν, ἦν** ἐκφερόμεναι προτάσεις λέγονται **ὑποθετικά** καὶ ἀποτελοῦσι μετὰ τῆς κυρίας τὸν **ὑποθετικὸν** καλούμενον **λόγον**.

2. Ἐκ τῶν δύο προτάσεων τοῦ ὑποθετικοῦ λόγου ἢ μὲν ὑποθετικὴ λέγεται **ἡγούμενον** ἢ **ὑπόθεσις**, ἢ δὲ κυρία λέγεται **ἐπόμενον** ἢ **ἀπόδοσις**.

3. Διακρίνονται τέσσαρα εἶδη τῶν ὑποθετικῶν λόγων.

Α' εἶδος τῶν ὑποθετικῶν λόγων.

Προτάσεις

- 1) **Εἴ** τις παραβαίνει τὸν νόμον, **κολάζεται**.
- 2) **Εἴ** τις παρέβαινε τὸν νόμον, **ἐκολάζετο** (αἰ).
- 3) **Εἴ** τις παρέβη τὸν νόμον, **ἐκολάσθη** (αἰ).
- 4) **Εἴ** τις παραβήσεται τὸν νόμον, **κολασθήσεται**.
- 5) **Εἴ** τις παραβέβηκε τὸν νόμον, **κεκόλασται**.
- 6) **Εἴ** τις παρεβέβηκει τὸν νόμον, **ἐκεκόλαστο**.
- 7) **Εἰ** τοῦτο ἀγνοεῖς, πάντ' ἄν ἀγνοήσῃς.
- 8) **Εἰ** δοκεῖ σοι, **περιπατήσωμεν**.

- 9) Εἰ ἐθέλεις, ἄκουσον. 10) Εἷ σε μισῶ, ἀπολοίμην.
 11) Εἰ φίλον προϋδωκας, ἔρρ' εἰς κόρακας.

4. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ Α' εἶδους ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ ὀριστικῆς παντὸς χρόνου ~~καὶ παρίσταται ὡς πραγματικῆ~~, ἢ δὲ ἀπόδοσις ἐκφέρεται διὰ τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων τῆς κρίσεως καὶ τῆς ἐπιθυμίας (καὶ παρίσταται κατὰ τὴν σημασίαν τῆς ἐργλίσσεως, κατὰ τὴν ὅποιαν ἐκφράζεται, δηλ. ὡς πραγματικῆ ἢ ὡς δυνατῆ ἢ ὡς προτροπῆ ἢ ὡς ἐσχῆ ἢ ὡς κατάρρα.)

Β' εἶδος τῶν ὑποθετικῶν λόγων.

Προτάσεις

- 1) Ἐὰν μελετήσης, ὦ παῖ, μαθήσῃ τὸ μάθημα.
- 2) Ἐὰν μελετᾷς, ὦ παῖ, μανθάνεις τὸ μάθημα.
- 3) Ἐὰν τις παραβαίνει τὸν νόμον, ζημίαν αὐτῷ ἐπέθεσαν (= ἐπιτιθέασιν).

(Ἄνεπτυξις. — Ὁ λέγων ἐὰν μελετήσης, ὦ παῖ, μαθήσῃ (= θὰ μάθῃ) τὸ μάθημα, δηλοῖ ὅτι ὁ παῖς πράγματι δὲν ἐμελέτησεν ἀκόμη (καθ' ὃν χρόνον ὀμιλεῖ), ἀλλ' ὅτι δύναται νὰ μελετήσῃ κατόπιν ὁ παῖς καὶ προσδοκᾷ (ἐλπίζει) ὁ λέγων νὰ μελετήσῃ κατόπιν (ἐν τῷ μέλλοντι) ὁ παῖς. — Ὁ λέγων ἐὰν μελετᾷς, ὦ παῖ, μανθάνεις τὸ μάθημα δηλοῖ ὅτι ὁσάκις ὁ παῖς μελετᾷ (ἐπαναλαμβάνῃ τὴν μελέτην του), μανθάνει τὸ μάθημά του).

5. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ Β' εἶδους ἐκφέρεται διὰ τοῦ ἔάν, ἄν, ἢν καὶ ὑποτακτικῆς α') ὅταν παρίσταται ὡς μέλλουσα, δυνατῆ καὶ προσδοκωμένη. Ἐν τῇ ἀποδόσει τίθεται συνήθως ὀριστικῆ μέλλοντος β') ὅταν σημαίνεται γενικῶς ἀόριστος ἐπανάληψις πράξεώς τινος. Ἐν τῇ ἀποδόσει τίθεται συνήθως ὀριστικῆ ἐνεστώτος ἢ γνωμικὸς ἀόριστος.

Γ' εἶδος τῶν ὑποθετικῶν λόγων.

Προτάσεις

- 1) Εἰ ἔχοις τι, διδοίης ἄν
(ἄν ἤθελες ἔχει τι, ἤθελες δίδει).
- 2) Σωκράτης οὐκ ~~ἔ~~ ἔπινεν, εἰ μὴ διψῶν
(ὁ Σωκράτης δὲν ἔπινεν, ἄν δὲ, (ὁσάκις δὲν) ἐδίψα).
- 3) εἴ τις Κλεάρχῳ δοκοῖν βλακεύειν, ἔπαισεν ἄν
(ἄν τις (ὁσάκις τις) ἐφαίνετο εἰς τὸν Κλεάρχον ὅτι ἤτο ὀκνηρός, ἐκτύπα αὐτόν).

(Ἄν ἀπ τῶ ξις. — Ὁ λέγων εἰ ἔχεις τι, διδοίης ἄν (ἄν ἤθελες ἔχει τι, ἤθελες δίδει) ἐκφράζει ἀπλήν σκέψιν (ιδίαν του γνώμην), διότι δυνατὸν πράγματι νὰ ἔχῃς τι καὶ νὰ μὴ δίδῃς. — Ὁ λέγων ὁ Σωκράτης οὐκ (ἄν) ἔπινεν, εἰ μὴ διαψῆ (δὲν ἔπινεν, ἄν δὲν ἐδίψα) δηλοῖ ὅτι ὁ Σωκράτης ἔπινε μόνον, ὁσάκις ἐδίψα (ὁσάκις ἐπανελαμβάνετο ἐν αὐτῷ τὸ αἰτήμα τῆς δίψης) ἐν τῷ παρελθόντι)

6. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ Γ' εἴδους ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ εὐκτικῆς, α') ὅταν παρίσταται ὡς ἀπλή σκέψις τοῦ λέγοντος. Ἐν τῇ ἀποδόσει τίθεται συνήθως εὐκτική μετὰ τοῦ ἄν. β') ὅταν σημαίνεται ἀόριστος ἐπανάληψις πράξεως ἐν τῷ παρελθόντι. Ἐν τῇ ἀποδόσει τίθεται παραταικὸς (σπανίως μετὰ τοῦ ἄν) ἢ σπανιώτερον ἀόριστος μετὰ τοῦ ἄν.

Δ' εἶδος τῶν ὑποθετικῶν λόγων.

Προτάσεις

- 1) **Εἰ παρέβαινες τὸν νόμον, ἐκολάζου ἄν**
(ἄν παρέβαινες τὸν νόμον, θὰ ἐτιμωρεῖτο. Ἀλλὰ τώρα σὺ δὲν παραβαίνεις τὸν νόμον, ἐπομένως δὲν τιμωρεῖσαι).
- 2) **Εἰ παρέβης τὸν νόμον, ἐκολάσθης ἄν**
(ἄν (θὰ) ἤθελες παραβῆ τὸν νόμον, (θὰ) ἤθελες τιμωρηθῆ. Ἀλλὰ σὺ δὲν παρέβης τὸν νόμον, ἐπομένως δὲν ἐτιμωρήθης).
- 3) **Εἰ παρεβεβύκεις τὸν νόμον, ἐκεκόλασο ἄν**
(ἄν (θὰ) εἶχες παραβῆ τὸν νόμον, θὰ εἶχες τιμωρηθῆ. Ἀλλὰ δὲν ἔχεις παραβῆ τὸν νόμον, ἐπομένως δὲν ἔχεις τιμωρηθῆ).

7. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ Δ' εἴδους ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου, ἢ δὲ ἀπόδοσις δι' ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου μετὰ τοῦ ἄν. Καὶ ἡ ὑπόθεσις καὶ ἡ ἀπόδοσις τοῦ Δ' εἴδους παρίστανται ὡς μὴ πραγματικά. Πολλάκις δὲ πρὸς τὸ μὴ πραγματικὸν ἀντιτίθεται τὸ πραγματικὸν διὰ τοῦ νῦν δέ...).

(Ἄρνησις ὑποθετικῶν λόγων).

8. Ἐπὶ ἀρνήσεως ἢ μὲν ὑπόθεσις λαμβάνει τὸ μὴ, ἢ δὲ ἀπόδοσις, ἄν μὲν εἶναι πρότασις κρίσεως, λαμβάνει τὸ οὐ, ἄν δὲ εἶναι πρότασις ἐπιθυμίας, λαμβάνει τὸ μὴ.

Ἐνδοτικαὶ ἢ παραχωρητικαὶ προτάσεις.

- 1) Καὶ εἰ μὴ διψῆ ὁ παῖς, πίνει.
- 2) Εἰ καὶ ἔφαγεν ἡ κόρη, πεινῆ.

3) Γελᾶ ὁ μωρός, **κᾶν** (=καὶ ἄν) μὴ γελοῖον ἦ.

4) **Οὐδ' ἔαν** πλεῖστα ἔχῃς, οὐδέν μοι δώσεις.

Αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις, ὅταν πρὸ τοῦ **εἰ** (ἔαν, ἄν) ἔχῃσι τὸ **καὶ** ἢ τὸ **οὐδὲ** (μηδὲ) ἢ ὅταν μετὰ τὸ **εἰ** ἔχῃσι τὸ **καί**, λέγονται **ἐνδοτικαὶ ἢ παραχωρητικά**. Ἐν αὐταῖς τίθενται αἱ ἐγκλίσεις τῶν ὑποθετικῶν προτάσεων ("Ἀρνησις **μή**).

ΜΑΘΗΜΑ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. «'Αναφορικαὶ προτάσεις' λέξεις, δι' ὧν αὐταὶ εἰσάγονται· ἐγκλίσεις ἐν ταῖς σημαίνουσαι σκοπὸν ἀναφορικαῖς προτάσεσι καὶ ἐν ταῖς περιεχούσαις ἔννοιαν ὑποθετικὴν διὰ συγκρίσεως τούτων πρὸς τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις».

§ 65. Ἀναφορικαὶ προτάσεις.

1) Ἀπῆλθεν ὁ παῖς, ὅς μοι ἔδωκε τὴν ἐπιστολὴν.

2) Διατρίβω ἐν Ἀθήναις, ἔνθα οἰκεῖ ὁ πάππος.

1. Αἱ διὰ τῶν **ἀναφορικῶν** ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων ἐκφερόμεναι προτάσεις λέγονται **ἀναφορικά**.

Εἶδη ἀναφορικῶν προτάσεων.

Α' Ἀναφορικαὶ προσδιοριστικά.

Προτάσεις

1) Οὐ μεθέξω τοῦ μεγίστου νοσήματος, ὃ στάσις καλεῖται.

2) Ὁ παῖς, ὅς ἐπιμελεῖται, μανθάνει πολλά.

(Ἀ ν ἄ π τ υ ξ ι ς — Ἐν τῇ προτ. 1 ἡ ἀναφορικὴ πρότασις ὃ στάσις καλεῖται προσδιορίζει τὴν λέξιν τῆς κυρίας προτάσεως νοσήματος ὡς παράθεσις (=οὐ μεθέξω τοῦ μεγίστου νοσήματος, τῆς στάσεως). Ἐν τῇ προτ. 2 ἡ ἀναφορικὴ πρότασις ὃς ἐπιμελεῖται προσδιορίζει τὴν λέξιν τῆς κυρίας προτάσεως παῖς ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς=ὁ ἐπιμελής παῖς μανθάνει.)

2. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ προσδιορίζουσαι λέξιν τινὰ τῆς κυρίας προτάσεως (ὡς παράθεσις ἢ ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς) λέγονται **ἀναφορικαὶ προσδιοριστικά**.

Ἐγκλίσεις ἀναφορικῶν προσδιοριστικῶν.

- 1) Λέγεις πρᾶγμα, ὃ ἐγένετο (ὃ οὐ γενίδεται).
- 2) Λέγεις πρᾶγμα, ὃ ἂν γένοιτο (ὃ ἂν ἐγένετο).
- 3) Λέγεις πρᾶγμα, ὃ γένοιτο (ὃ μὴ πράττωμεν)
- 4) Λέγεις πρᾶγμα, ὃ μὴ πράττετε (ὃ μὴ πράττετε).

3. Εἰς τὰς ἀναφορικὰς προσδιοριστικὰς προτάσεις τίθενται αἱ ἐγκλίσεις τῶν ἀνεξαριτήτων προτάσεων τῆς κρίσεως (ἄρνησις οὐ) ἢ τῆς ἐπιθυμίας (ἄρνησις μὴ).

B' Ἀναφορικαὶ αἰτιολογικαί.

Προτάσεις

Θαυμαστὸν ποιεῖς, ὅς (=διότι) ἡμῖν οὐδὲν δίδως.

4. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ περιέχουσαι τὴν αἰτιολογίαν τοῦ ἡγουμένου, λέγονται ἀναφορικαὶ αἰτιολογικαί. Εἰς ταύτας τίθενται αἱ ἐγκλίσεις τῶν ἀνεξαριτήτων προτάσεων τῆς κρίσεως (ἄρνησις οὐ)

Γ' Ἀναφορικαὶ τελικαί.

Προτάσεις

Εἰλόμεθα ἄνδρας, οἳ νόμους συγγράψουσιν (ἐξελέξαμεν ἄνδρας (ὅποιοι νὰ) ἵνα συγγράψωσι νόμους).

5. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις αἱ περιέχουσαι τέλος ἢτοι σκοπὸν λέγονται ἀναφορικαὶ τελικαί. Εἰς ταύτας τίθεται ἡ ὀριστικὴ τοῦ μέλλοντος (ἄρνησις μὴ).

Δ' Ἀναφορικαὶ συμπρασματικά.

Προτάσεις

Τίς οὕτω μαίνεται, ὅστις (=ὥστε) οὐ βούλεταί σοι φίλος. (τίς εἶναι τόσοσν τρελλός, ὥστε δὲν θέλει νὰ εἶναι φίλος σου;) [εἶναι;

6. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις αἱ περιέχουσαι τὸ συμπέρασμα ἢ τὸ ἐπακολούθημα τῆς κυρίας προτάσεως λέγονται ἀναφορικαὶ συμπρασματικά ἢ ἀναφορικαὶ προτάσεις τῆς ἀκολουθίας. — Εἰς ταύτας τίθενται αἱ ἐγκλίσεις τῶν ἀνεξαριτήτων προτάσεων τῆς κρίσεως (ἄρνησις οὐ).

Ε' Αναφορικά ὑποθετικά.

Προτάσεις

"Α μὴ οἶδα, οὐδὲ οἶομαι εἰδέναι=

Εἴ τινα μὴ οἶδα, οὐδὲ οἶομαι εἰδέναι.

7. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις αἱ περιέχουσαι ἔννοιαν ὑποθετικὴν λέγονται ἀναφορικαὶ ὑποθετικά ἰσοδυναμοῦσαι πρὸς ἡγούμενα ὑποθετικοῦ λόγου ("Αρνησις μὴ).

Ἐγκλίσεις ὑποθετικῶν ἀναφορικῶν προτάσεων.

- 1) Ἄνθρωπος δίκαιός ἐστιν, ὅστις (=εἴ τις) μὴ ἀδικεῖ.
- 2) Τῷ ἀνδρὶ, ὃν ἂν (=εἰάν τινα) ἔλπισθε, πείσομαι.
- 3) Νέος ἀπόλλυται, ὃντιν' ἂν (=εἰάν τινα) φιλή Θεός.
- 4) Οἱ τύραννοι πλούσιον, ὃν ἂν (=εἰάν τινα) βούλωνται, παραχρῆμα ἐποίησαν (=ποίησιν).
- 5) Ὅκνοϊν ἂν εἰς τὰ πλοῖα ἐμβαίνειν, ἂ (=εἴ τινα) ἡμῶν Κῦρος δοίη.
- 6) Ὅτινι (=εἴ τινι) τῶν βαρβάρων ἐντυγχάνοιεν οἱ Ἕλληνες, πάντας ἀπέκτεινον.
- 7) Οὐκ ἂν ἐπεχειροῦμεν πράττειν ἂ (=εἴ τινα) μὴ ἐπιστάμεθα (=νῦν ἐπιχειροῦμεν, διότι ἐπιστάμεθα).

8. Εἰς τὰς ἀναφορικὰς ὑποθετικὰς προτάσεις τίθενται αἱ ἐγκλίσεις, αἱ ὁποῖα τίθενται καὶ εἰς τὰς ἰσοδυνάμους ὑποθετικάς, ἦτοι

α') Ὅριστικὴ παντός χρόνου (ὡς ἐν τῷ Α' εἶδει τῶν ὑποθετικῶν λόγων). Εἰς δὲ τὴν κυρίαν πρότασιν τίθεται συνήθως ὁριστικὴ ἄνευ τοῦ ἂν.

β') Ὑποτακτικὴ μετὰ τοῦ ἂν (ὡς ἐν τῷ Β' εἶδει τῶν ὑποθετικῶν λόγων), 1) ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ πρῶξις προσδοκωμένη. Εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν τίθεται συνήθως μέλλον· 2) ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ γενικῶς ἀόριστος ἐπανάληψις πράξεως. Εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν τίθεται ἐνεσιῶς ἢ γνωμικὸς ἀόριστος.

γ') Εὐκτικὴ (ὡς ἐν τῷ Γ' εἶδει τῶν ὑποθετικῶν λόγων), 1) ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ τι ὡς ἀπλή σκέψις τοῦ λέγοντος. Εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν τίθεται εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἂν, 2) ὅταν σημαίνηται

ἀόριστος ἐπανάληψις πράξεως ἐν τῷ παρελθόντι. Εἰς τὴν κυρίαν πρό-
τασιν τίθεται παρατακτός.

δ') **Ὅριστικὴ ἱστορικῶν χρόνου** (ὡς ἐν τῷ Δ' εἶδει τῶν
ὑποθετικῶν λόγων), διὰν σημαίνεται τὸ μὴ πραγματικόν. Εἰς δὲ τὴν
κυρίαν πρότασιν τίθεται ὀριστικὴ ἱστορικῶν χρόνου μετὰ τοῦ ἄν.

ΜΑΘΗΜΑ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. «Χρονικαὶ προτάσεις· μόρια αὐτῶν, ἐγκλίσεις
διὰ συγκρίσεως πρὸς τὰς ὑποθετικὰς καὶ ἀναφορικὰς προτάσεις».

§ 66. Χρονικαὶ προτάσεις.

- 1) **Ὅτε** (ὁπότε, ἡνίκα, ἐν ᾧ) **εὐτυχεῖς**, μὴ μέγα φρόνει.
- 2) **Ὡς** (ἐπεὶ ἢ ἐπειδὴ τάχιστα) **εἶδες τὸν πατέρα**, ἡσπάζου
αὐτόν.
- 3) **Ἐπεὶ** (ἐπειδὴ) ἡμέρα ἐγένετο, ἀπῆλθεν ὁ πατήρ.
- 4) **Ἐξ οὗ** (ἰφ' οὗ) **ἐπανῆλθον**, οὐκ εἶδον τὸν πάππον.
- 5) Ταῦτα ἐποιοῦν, **ἕως** (ἔστε, ἄχρι, μέχρι) **σκοτός ἐγένετο**.
- 6) **Πρὶν μαθεῖν**, οὐδεὶς ἠπίστατο.

1. Αἱ διὰ τῶν **χρονικῶν** συνδέσμων ἐκφερόμεναι προτάσεις
λέγονται **χρονικαί**.

ΣΗΜ. Αἱ διὰ τῶν χρονικῶν συνδέσμων ὅτε, ὁπότε, ἡνίκα, ἐν ᾧ ἐκφερό-
μεναι προτάσεις δηλοῦσι πρᾶξιν σύγχρονον τῆς κυρίας προτάσεως.—Αἱ διὰ
τοῦ ὡς, ἐπεὶ (πρῶτον) τάχιστα, ἐπειδὴ (πρῶτον) τάχιστα ἐκφερόμεναι προ-
τάσεις δηλοῦσι πρᾶξιν προτέραν μὲν τῆς κυρίας προτάσεως, ἥτις ὁμῶς ἀμέ-
σως ἐπακολουθεῖ.—Αἱ διὰ τοῦ ἐπεὶ, ἐπειδὴ ἐκφερόμεναι προτάσεις δηλοῦσι
πρᾶξιν προτέραν τῆς κυρίας προτάσεως.—Αἱ διὰ τοῦ ἀφ' οὗ, ἐξ οὗ ἐκφερό-
μεναι προτάσεις δηλοῦσι τὴν ἀρχὴν τοῦ χρόνου (τὸ χρονικὸν σημεῖον, ἀπὸ
τὸ ὁποῖον ἀρχίζει τις). Αἱ δὲ διὰ τοῦ ἕως, ἔστε, ἄχρι, μέχρι ἐκφερόμεναι προ-
τάσεις δηλοῦσι τὸ χρονικὸν ὄριον (τὸ χρονικὸν σημεῖον, μέχρι τοῦ ὁποῖου
παρατείνεται τι).

Ἐγκλίσεις ἐν ταῖς χρονικαῖς προτάσεσιν.

- 1) **Ἐπεὶ ἡμέρα ἐγένετο**, ἀπῆλθεν ὁ πατήρ.
- 2) **Ἐπειδὴν διαπράξωμαι** ἢ δέομαι, ἦξω.
- 3) **Μαινόμεθα πάντες**, ὁπότεν ὀργιζώμεθα.
- 4) **Ὅπινδων ἐκὼν φάγοι ἄν**, ὁπότε βούλοιο.
- 5) **Κῦρος ἐβή· εὖεν**, ὁπότε βούλοιο γυμνάσαι ἑαυτόν.

2. Εἰς τὰς χρονικὰς προτάσεις τίθεται

α') Ὀριστική, ὅταν σημαίνεται πραγματικόν τι (ἄρνησις οὐ).

β') Ὑποτακτικὴ μετὰ τοῦ ἄν, 1) ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ πρᾶξις προσδοκωμένη. Εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν τίθεται συνήθως μέλλον. 2) ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ γενικῶς ἀόριστος ἐπανάληψις πράξεως. Εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν τίθεται συνήθως ἐνεστώσ ὀριστικῆς.

γ') Εὐκτικὴ ἄνευ τοῦ ἄν, 1) ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ τι ὡς ἀπλή σκέψις τοῦ λέγοντος. Εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν τίθεται εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἄν. 2) Ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἀόριστος ἐπανάληψις πράξεως ἐν τῷ παρελθόντι. Εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν τίθεται παρατακτικὸς ἄνευ τοῦ ἄν (σπανίως μετὰ τοῦ ἄν [καὶ σπανιώτερον ἀόριστος μετὰ τοῦ ἄν]).

§ 67. Σύγκρισις ὑποθετικῶν, ἀναφορικῶν καὶ χρονικῶν προτάσεων.

Συγκρίνοντες πρὸς ἀλλήλας τὰς ὑποθετικάς, ἀναφορικάς καὶ χρονικάς προτάσεις, εὐρίσκομεν ὅτι συμφωνοῦσιν αὐταὶ κατὰ τὴν χρῆσιν τῆς ὑποτακτικῆς μετὰ τοῦ ἄν καὶ εὐκτικῆς ἄνευ τοῦ ἄν, ἥτοι τίθενται ἐν αὐταῖς

1) Ὑποτακτικὴ μετὰ τοῦ ἄν (1), α') ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ τι προσδοκώμενον Ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει τίθεται συνήθως μέλλον. β') Ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἀόριστος ἐπανάληψις πράξεως. Ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει τίθεται ἐνεστώσ ἢ γνωμικὸς ἀόριστος.

2) Εὐκτικὴ ἄνευ τοῦ ἄν, α') ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ τι ὡς ἀπλή σκέψις τοῦ λέγοντος. Ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει τίθεται εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἄν, β') ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἀόριστος ἐπανάληψις πράξεως ἐν τῷ παρελθόντι. Ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει τίθεται συνήθως παρατακτικὸς.

ΜΕΘΗΜΑ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ. « Ἀρθρον 1) ὀριστικὴ, 2) γενικὴ σημασία τούτου, 3) παράλειψις αὐτοῦ ἐπὶ τῶν κυρίων ὀνομάτων ».

(1) Ὁ ἄν μετὰ τοῦ ὑποθετικοῦ εἰ καὶ τινῶν χρονικῶν συνδέσμων ἐνοῦται εἰς μίαν λέξιν (εἰ + ἄν) = ἰάν, ἄν, ἦν, (ὅτε + ἄν) = ὅταν, (ὁπότε + ἄν) = ὁπότεν κτλ.

§ 68. Ἄρθρον.

Προτάσεις

- 1) Ἄνθρωπος ἦλθεν. 4) Κύων ὑλακτεῖ.
2) Ὁ ἄνθρωπος ἦλθεν. 5) Ὁ κύων (τοῦ γείτονος) ὑλακτεῖ.
3) Ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ θνητός. 6) Ὁ κύων ἐστὶ πιστὸν ζῷον.

(Ἀνάπτυξις.—Ὁ λέγων ἄνθρωπος ἦλθεν δηλοῖ ὅτι ἦλθεν ἄνθρωπος τις, ἄγνωστος εἰς αὐτόν. — Ὁ λέγων ὁ ἄνθρωπος ἦλθεν δηλοῖ ὅτι ἦλθεν ὁ γνωστὸς καὶ ὄρισμένος ἄνθρωπος. — Ὁ λέγων ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ θνητός δὲν δηλοῖ ἓνα γνωστὸν καὶ ὄρισμένον ἄνθρωπον, ἀλλὰ πάντας τοὺς ἄνθρώπους, ὁλόκληρον τὸ ἀνθρώπινον γένος.—Ἐπ' ἴσης ὁ λέγων κύων ὑλακτεῖ δηλοῖ ὅτι κύων τις, ἄγνωστος εἰς αὐτόν, ὑλακτεῖ Ὁ λέγων ὁ κύων (τοῦ γείτονος) ὑλακτεῖ δηλοῖ γνωστὸν καὶ ὄρισμένον κύων (τὸν τοῦ γείτονος). — Ὁ λέγων ὁ κύων εἶναι πιστὸν ζῷον δηλοῖ πάντας τοὺς κύνας, ὁλόκληρον τὸ γένος τῶν κυνῶν).

1. Τὸ ἄρθρον τιθέμενον μετὰ οὐσιαστικοῦ σημαίνει α') ἐν ἄτομον γνωστὸν καὶ ὄρισμένον καὶ λέγεται ἄρθρον ὀριστικόν (ἄτομικόν), β') σημαίνει πάντα τὰ ὁμοειδῆ ἄτομα, ὁλόκληρον τὸ γένος αὐτῶν καὶ λέγεται ἄρθρον γενικόν.

Προτάσεις

- 1) Ὁ ἀνδρεῖός ἐστὶν ἐπαίνου ἄξιος (= πᾶς ἀνδρεῖος).
2) Ὁ βουλόμενος ἀπελθέτω (= πᾶς βουλομένος).

2. Καὶ μετὰ τῶν ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν τιθέμενον τὸ ἄρθρον δηλοῖ τὸ ὅλον γένος.

Προτάσεις

- 1) Ξέρξης ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἐστράτευσεν.
2) Ἡττηθεὶς τῇ μάχῃ ὁ Ξέρξης ἀπεχώρει.
3) Ὁ Σωκράτης ἦν σοφώτατος.

3. Τὸ ἄρθρον ἐπὶ τῶν κυρίων ὀνομάτων τῶν προσώπων παραλείπεται. Τίθεται δὲ μόνον ἐπὶ κυρίου ὀνόματος προσώπου πρότερον ῥηθέντος ἢ ἐπὶ περιωνύμου (περιφήμου) προσώπου.

4. Τὸ ἄρθρον τίθεται συνήθως ἐπὶ τῶν κυρίων ὀνομάτων τῶν χωρῶν.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΡΟΣ Α' (σελ. 5—16)

§ 1	Πρότασις. Ὑποκείμενον. Κατηγορήμα	σελ. 5—8
§ 2.	Ἀντικείμενον	» 8—9
§ 3.	Προτάσεις κύριαι καὶ δευτερεύουσαι	» 9—13
§ 4.	Δοτικὴ ὀργανικὴ	» 13
§ 5.	Ἀνάλυσις ἀπαρεμφάτου διὰ τοῦ γὰ καὶ ὅτι	» 14—15
§ 6.	Ἀπτικὴ σύνταξις	» 15

ΜΕΡΟΣ Β' (σελ. 16—23)

§ 1.	Εἶδη μετοχῆς. Ἀνάλυσις ταύτης	σελ. 16—17
§ 2.	Συμφωνία μετοχῆς	» 17—18
§ 3.	Εἶδη παραθετικῆς μετοχῆς. Ἀναλύσεις ταύτης	» 18—20
§ 4.	Δοτικὴ ὀργανικὴ	» 20
§ 5.	Δοτικὴ τῆς ἀναφορᾶς	» 21
§ 6.	Αἰτιατικὴ τῆς ἀναφορᾶς	» 21
§ 7.	Εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἄν	» 21—22
§ 8.	Ἱστορικοὶ χρόνοι ὀριστικῆς μετὰ τοῦ ἄν	» 22

ΜΕΡΟΣ Γ' (σελ. 23—111)

§ 1.	Πρότασις. Ὑποκείμενον Κατηγορήμα	σελ. 23—24
§ 2.	Ὑποκείμενον. Παράλειψις τούτου	» 25
§ 3.	Κατηγορήμα. Παράλειψις τούτου	» 26—27
§ 4.	Συνδετικόν. Παράλειψις τούτου	» 27—28
§ 5.	Παράλειψις δύο ὄρων τῆς προτάσεως	» 28
§ 6.	Εἶδη προτάσεων	» 28—31
§ 7.	Συμφωνία τοῦ ῥήματος πρὸς τὸ ὑποκείμενον	» 31—33
§ 8.	Συμφωνία τοῦ κατηγορουμένου πρὸς τὸ ὑποκείμενον	» 33—36
§ 9.	Ἐννοια προσδιορισμῶν	» 36—37
§ 10.	Προσδιορισμὸς τοῦ ὑποκειμένου	» 37
§ 11.	Προσδιορισμὸς τοῦ ῥήματος	» 37—38
§ 12.	Προσδιορισμὸς τοῦ κατηγορουμένου	» 38
§ 13.	Ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς	» 38—40
§ 14.	Παράθεσις ἢ οὐσιαστικὸς προσδιορισμὸς	» 40

§ 15.	Ἄντικείμενον	σελ. 40—42
§ 16.	Εἴδη ἀντικειμένου	» 42—45
§ 17.	Ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ ῥήματα	» 15
§ 18.	Ἀπαρέμφατον	» 45
§ 19.	Τάξεις ῥημάτων συντασσομένων μετ' ἀπαρεμφάτου	» 46—48
§ 20.	Ἵποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου κλπ.	» 48—49
§ 21.	Ἀπαρέμφατον ἀναρθρον ὡς ὑποκείμενον τῶν ἀπροσώπων	» 49—50
§ 22.	Μετοχή. Εἴδη αὐτῆς	» 50—51
§ 23.	Ἐπιθετικὴ μετοχή	» 51—52
§ 24.	Κατηγορηματικὴ μετοχή	» 52—54
§ 25.	Παραθετικὴ μετοχή. Γενικὴ ἀπόλυτος	» 54—55
§ 26.	Δυναταὶ ἀναλύσεις παραθετικῶν μετοχῶν	» 55—59

Πτώσεις

§ 27.	Γενικὴ ὡς ἀντικείμενον ἐπιθέτων καὶ ῥημάτων	» 59—62
§ 28.	Γενικὴ τῆς αἰτίας	» 62—63
§ 29.	Γενικὴ τοῦ τιμῆματος	» 63
§ 30.	Γενικὴ συγκριτικὴ	» 64—65
§ 31.	Γενικὴ μετὰ τῶν οὐσιαστικῶν	» 65—67
§ 32.	Γενικὴ χρονικὴ	» 67
§ 33.	Δοτικὴ ὡς ἀντικείμενον ῥημάτων καὶ ἐπιθέτων	» 68—70
§ 34.	Δοτικὴ προσωπικὴ	» 70—72
§ 35.	Δοτικὴ τοῦ ὄργανου, τῆς αἰτίας, τοῦ τρόπου, τοῦ μέτρου ἢ τῆς διαφορᾶς, τοῦ χρόνου	» 72—73
§ 36.	Αἰτιατικὴ ὡς ἀντικείμενον παντὸς ῥήματος πλὴν τῶν γενικῆ ἢ δοτικῆ συντασσομένων	» 73—75
§ 37.	Ῥήματα μετὰ διπλῆς αἰτιατικῆς συντασσόμενα	» 75—76
§ 38.	Αἰτιατικὴ τῆς ἀναφορᾶς, τῆς τοπικῆς ἐκτάσεως, τῆς χρονικῆς διαρκείας καὶ τοῦ τρόπου	» 76
§ 39.	Παθητικὰ ῥήματα. Σημασίαι τούτων. Ποιητικὸν αἶτιον	» 77—78
§ 40.	Σχηματισμὸς παθητικῶν ῥημάτων ἐξ ἐνεργητικῶν	» 78—80
§ 41.	Μέσα ῥήματα	» 80—81
§ 42.	Οὐδέτερα ῥήματα	» 81
§ 43.	Ῥήματα ἀποθετικά	» 81
§ 44.	Ῥήματα διάμεσα καὶ ἀλληλοπαθῆ	» 82

Χρόνοι τοῦ ῥήματος

§ 45.	Ἐνεστὸς καὶ παρατατικός	» 83—85
§ 46.	Ἀόριστος	» 85
§ 47.	Μέλλων	» 85

§ 48.	Παρακείμενος, ὑπερσυντέλικος καὶ τετελεσμένος μέλλων σελ.	86
§ 49.	Παρατηρήσεις ἐπὶ τινῶν χρόνων	87
§ 50.	Ἀνασκόπησις τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος	87—88

Ἐγκλίσεις

§ 51.	Ὅριστικὴ	» 88—89
§ 52.	Ἐποτακτικὴ	» 90
§ 53.	Εὐκτικὴ	» 91
§ 54.	Προστακτικὴ	» 92
§ 55.	Γενικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ἐγκλίσεων	» 92—94
§ 56.	Εὐθύς καὶ πλάγιος λόγος. Εὐκτικὴ πλαγίου λόγου	» 94—96
§ 57.	Εἰδικαὶ προτάσεις	» 96
§ 58.	Τελικαὶ προτάσεις	» 97
§ 59.	Ἐρωτηματικαὶ προτάσεις	» 98—99
§ 60.	Πλάγια ἐρωτήσεις ἐξαρτώμεναι ἐκ ῥημάτων ἐπιμελείας ἢ ἐνεργείας σημαντικῶν	» 100
§ 61.	Πλάγια ἐρωτήσεις ἐξαρτώμεναι ἐκ φόβου σημαντικῶν ῥημάτων	» 100
§ 62.	Αἰτιολογικαὶ προτάσεις	» 101
§ 63.	Συμπερασματικαὶ προτάσεις ἢ τῆς ἀκολουθίας	» 101-103
§ 64.	Ἐποθετικαὶ προτάσεις	» 103-106
§ 65.	Ἀναφορικαὶ προτάσεις	» 106-109
§ 66.	Χρονικαὶ προτάσεις	» 109
§ 67.	Σύγκρισις ὑποθετικῶν, ἀναφορικῶν καὶ χρον. προτάσεων	» 110
§ 68.	Ἄρθρον	» 110-111

ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΚΑΙ ΔΙΟΡΘΩΤΑ

Ἐν σελ. 9, στίχ. 9 πρόσθεσις :

Τί παρέχω ;   ἄρτον (αἰτ.)

Τίνι παρέχω ἄρτον ;   Τῷ πένντι (δοτ.)

Ἐν σελ. 23, στίχ. 6 γράψον κατωτέραις ἀντὶ κατωτέρω.

» » 35 » 6 » ἢ φίλοι » φίλοι ἢ

» » 36 » 32 » καλῶς » αλῶκς.

